

# Tohmajärven kunnan tilinpäätös 2023

Khall 25.3.2024 § 74

Tarkastuslautakunta \_\_ . \_\_ 2024 § \_\_

Kvalt 17.6.2024 § \_\_

 Tohmajärvi  
tolokku ja toimelias

TOHMAJÄRVEN KUNTA

Järnefeltintie 1, 82600 Tohmajärvi • [www.tohmajarvi.fi](http://www.tohmajarvi.fi)

## Sisällys

1.	YLEISTÄ.....	4
1.1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	4
1.1.1	Kunnanjohtajan katsaus .....	4
1.1.2	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
1.1.3	Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys .....	9
1.1.4	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	10
1.1.5	Kunnan henkilöstö.....	10
1.1.6	Ympäristöasiat.....	11
1.1.7	Muut ei-taloudelliset asiat.....	12
1.1.8	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista .....	12
1.2	Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä .....	13
1.3.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus .....	14
1.3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen .....	14
1.3.2	Toiminnan rahoitus .....	16
1.4	Rahoitusasema ja sen muutokset .....	19
1.5	Kokonaistulot ja -menot .....	21
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	22
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä .....	22
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus.....	22
1.6.3	Toiminnalliset tavoitteet 2023.....	23
1.6.4	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat .....	23
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä .....	23
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	23
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut .....	24
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	28
1.7.1	Asiaa koskeva sääntely .....	28
1.7.2	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	28
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN .....	28
2.1	Seuranta koskeva sääntely .....	28
2.2	Tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen .....	29
	KUNNANHALLITUS .....	30
	Keskusvaalilautakunta.....	32
	Kunnanvaltuusto .....	33
	Tarkastuslautakunta.....	35

Yleisjohto .....	37
Maaseutupalvelut .....	41
Työllisyyspalvelut .....	43
Hallintopalvelut .....	45
Talouspalvelut .....	47
Henkilöstöjaosto / Henkilöstöpalvelut .....	49
Maa- ja metsätalous .....	51
LOMITUS .....	53
SIVISTYSLAUTAKUNTA .....	56
Hallinto .....	57
Perusopetus .....	59
Lukiokoulutus .....	61
Kansalaisopisto .....	63
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut .....	65
Liikunta- ja nuorisopalvelut .....	68
Varhaiskasvatus .....	71
KESKI-KARJALAN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA .....	74
Musiikkiopisto .....	74
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA .....	77
Hallinto .....	79
Tekninen toimi .....	81
Vesihuoltolaitos .....	83
Tila- ja vuokrauspalvelut .....	85
2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen .....	89
2.4 Investointien toteutuminen .....	91
2.5 Rahoitusosan toteutuminen .....	92
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT .....	94
3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet .....	94
3.2 Tuloslaskelma .....	94
3.3 Rahoituslaskelma .....	95
3.4 Tase .....	96
3.5 Konsernilaskelmat .....	98
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT .....	102
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot .....	102
4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot .....	102
4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot .....	104

4.3 Tasetta koskevat liitetiedot .....	107
4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot .....	107
4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot .....	111
4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot .....	114
4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot.....	116
4.6 Vesihuoltolain edellyttämät liitetiedot .....	118
4.6.1 Toimintakertomus .....	118
4.6.2 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma .....	119
4.6.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma .....	120
4.6.4 Vesihuoltolaitoksen tase .....	121
4.6.5 Vesihuoltolaitoksen investointiosan toteutumisvertailu .....	122
5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT .....	124
5.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus.....	124
5.2 Tilinpäätösmerkintä .....	124
6. Luettelo kirjanpito kirjoista ja tositteiden lajeista.....	125
7. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä.....	125

# 1. YLEISTÄ

## 1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

### 1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2023 oli Tohmajärven kunnan palvelutuotannon osalta historiallinen. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut siirtyivät vuoden alusta koko valtakunnassa hyvinvointialueiden vastuulle. Pohjois-Karjalassa edellä mainittujen palveluiden järjestämisestä vastuu on nyt Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Ruoka ja siivouspalveluita on tuottanut vuoden alusta alkaen Polkka Oy. Kunnan henkilöstöstä siirtyi vuoden 2023 alusta 25 työntekijää Polkka Oy:n palvelukseen. Kunnan henkilöstön määrä on kuitenkin noussut noin 270 työntekijään (n. 250 htv), koska Tohmajärven kunta on saanut vastuulleen koko Pohjois-Karjalan lomituspalveluiden järjestämisvastuun. Lomituspalveluiden myötä Tohmajärven kunnan lomituspalveluhenkilöstö kasvoi noin 70 työntekijällä. Elinkeinopalveluiden osalta Business Joensuu on aloittanut toimintansa Tohmajärvellä vuoden alusta. Tohmajärvellä työskentelee Business Joensuun yritysasiantuntija ja kuntavastaava Timo A. Hartikainen, hänen lisäkseen paikkakunnan yrityksillä on käytössään pääsääntöisesti ilmaiset palvelut, joita tuottaa noin 45 Business Joensuun yritysasiantuntijaa.

Huhtikuun alussa pidettiin eduskuntavaalit ja kesäkuussa saatiin Suomeen uusi hallitus. Petteri Orpon luotsaamassa hallituksessa ovat mukana kokoomuksen lisäksi perussuomalaiset, ruotsalainen kansanpuolue ja kristillisdemokraatit. Tohmajärvi ja Pohjois-Karjala kuuluvat Savo-Karjalan vaalipiiriin, Pohjois-Karjalasta eduskuntaan valittiin kuusi kansanedustajaa.

Ukrainan sota on jatkunut Venäjän helmikuussa 2022 aloittaman hyökkäyksen jälkeen ja sodan vaikutukset ovat heijastuneet myös Tohmajärvelle. Sota on vaikuttanut merkittävämmiin yritysten toimintaan ja sodan jälkeen monen yrityksen liikevaihdot ovat olleet laskevia. Rajanylittäjien määrä on romahtanut pakotteiden ja valtion matkustusmääräysten johdosta aiemmasta vuoden 2019 yli 1,5 miljoonan rajanylittäjän tasosta muutamaan sataantuhanteen. Niiralan rajanylityspaikka suljettiin kokonaan kaikelta liikenteeltä joulukuussa 2023 sääntöjen vastaisen maahantulon vuoksi. Päätöstä on jatkettu määräajaksi useampaan kertaan. Myös korkea inflaatio on vaikuttanut yritysten toimintaan. Keskimääräinen inflaatio oli 2023 vuoden osalta 6,2 %. Tämä on näkynyt yritysten toiminnassa (Tilastokeskus 2024). Investointeja on pitänyt lykätä eteenpäin ja myös investointien rahoittaminen on ollut haasteellista korkotason ollessa korkeammalla tasolla mihin on edelliset 10 vuotta totuttu.

Tohmajärven elinkeinoelämän osalta selkäranka on edelleen maatalous. Koko maatalouden bruttotulot olivat vuonna 2022 Tohmajärvellä 26,5 miljoonaa euroa. Tästä hyvä esimerkki on se, että Tohmajärvellä oli maidontuottajia vuoden 2023 lopussa 26 kappaletta. Kunnasta toimitettiin meijereihin maitoa 14.409.803 litraa. Tilaa kohti maito tuotettiin 514.636 litraa. Vaikka maitoa tuottavien tilojen määrä väheni Tohmajärvellä kahdella tilalla, tuotettiin maitoa 370.135 litraa edellistä vuotta enemmän. Tilakohtaisesti tuotetun maidonmäärä jatkoi kasvua 30.510 litralla. Tohmajärvi on absoluuttisen maidontuotannon osalta maakunnan toiseksi suurin maidontuottaja Nurmeksien jälkeen ja tilaa kohti maitoa tuotettiin enemmän vain Heinävedellä.

Tohmajärven valtuusto on tehnyt kuluvalle valtuustokaudella joka vuosi retken paikkakunnan yrityksiin. Käytäntöä pyritään jatkamaan myös tulevana vuosina. Vuonna 2023 Tohmajärvelle perustettiin 13 uuta yritystä. Kaksitoista yritystä lakkasi toimimasta. Nettoluku oli edelleen positiivinen. Tohmajärvellä on päivitetyn listan mukaan 229 yritystä, luku sisältää ennakkoperintärekiin kuuluvat yritykset pois lukien

maa-, metsä- ja kalatalouden toimijat. Business Joensuun tilaisuuksissa ja kampanjoissa tavoitettiin viime vuonna 150 yritystä. Pidempikestoissa palveluissa/valmennuksissa oli 87 tohmajärveläistä yritystä.

Työttömyyden osalta tilanne oli vuoden 2023 osalta vuoden puoliväliin asti hieman valoisampi. Työttömiä oli puolen vuoden tarkastelujaksolla keskimäärin alle 15 % työllisistä. Kesäkuussa Tohmajärvellä oli työttömien osuus työvoimasta 13,8 %. Vuoden lopussa työttömien osuus työnhakijoista kuitenkin kasvoi 16,2 %:iin, Tohmajärveä korkeammat luvut olivat tuolloin maakunnassamme Outokummussa, Juuassa, Rääkkylässä, Kiteellä ja Lieksassa. Tohmajärvellä oli vuoden lopussa 282 työtöntä työnhakijaa ja edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden kasvua oli 17 työttömän työnhakijan verran. Työllisyyden osalta TE-palveluiden siirto kuntien järjestettäväksi on jo kovassa vauhdissa. Muutoksen on tarkoitus astua voimaan 2025 vuoden alusta, jolloin maakunnassa on yksi työllisyysalue ja isäntäkuntana on Joensuun kaupunki.

Kunnanvaltuusto on tehnyt kuntastrategian väliarviointia 22.5.2023. Strategian tavoitteet ovat toteutuneet tässä vaiheessa hyvin, mutta tekemistakin riittää, koska haasteet koskevat nyt asioita, jotka eivät ole omissa käsissä. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtuusto on käsitellyt alueemme palveluverkkostrategiaa 22.6.2023. Tohmajärven osalta terveyspalvelut tulevat olemaan edelleen osittain paikkakunnalla, mutta iso osa palveluista on siirtymässä liikkuvien palveluiden piiriin. Se mitä nuo liikkuvat palvelut pitävät sisällään on vielä kaikille mysteeri. Tohmajärven kunnanhallitus on tehnyt hyvinvointialueen palveluverkkopäätöksestä valituksen Itä-Suomen hallinto-oikeuteen, asian käsittely on vielä kesken.

Vuoden 2023 merkittävimmät investoinnit kohdistuivat vuonna 2023 Tikkalan Sukkela Business Centerin yritysalueen infran rakentamiseen ja Niiralan teollisuusraiteiden kunnostamiseen, johon saatiin myös maakuntaliiton kautta avustusta noin 400.000 euroa. Molemmat investoinnit tähtäsivät elinkeinoelämän edellytysten kehittämiseen.

Talouden osalta päädyttiin hyvin lähelle alkuperäisen talousarvion mukaista tulosta. Toimintatuottoja kertyi 11.119.428 euroa, joka on 0,9 % enemmän mitä talousarviossa ennakoitiin. Toimintakuluja kertyi -23.597.146 euroa, joka on 0,7 % vähemmän mitä talousarviossa arvioitiin. Toimintakate (paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla) oli -12.477.718 euroa, joka oli 2 % ja noin 250.000 euroa vähemmän kuin talousarviossa.

Verotuloja kertyi 7.965.060 euroa, joka oli 0,5 % vähemmän mitä ennakoitiin. Suurin prosentuaalinen muutos talousarvioon nähden oli kunnan osuus yhteisöverotuotosta, jossa verotulot jäi 11,6 % ja 115.000 euroa pienemmäksi mitä ennakoitiin talousarviossa. Kuntaryhmän osuus koko maan yhteisöverosta on 23,91 % ja tästä Tohmajärven kunnan osuus 0,04004 %: a. Tulovero ja kiinteistöveron tuotto oli hieman parempi mitä ennakoitiin. Valtionosuuksia kertyi 6.427.222 euroa, joka oli 2,5 % enemmän mitä talousarviossa osattiin odottaa. Merkittävin muutos oli opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksissa, joita kertyi noin 100.000 euroa enemmän mitä talousarviossa vuodelle 2023 arvioitiin.

Uutta lainaa nostettiin 2,5 milj. euroa, vanhoja lainoja lyhennettiin 0,974 milj. euroa. Kunnan pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden lopussa oli 6.537.523 euroa, jolloin pitkäaikaiset lainat asukasta kohden olivat tilivuoden lopussa 1.607 euroa, mikä on 403 €/asukas enemmän kuin vuoden 2022 lopussa. Korkokuluja kertyi vuonna 2023 kaiken kaikkiaan -316.308 euroa, kun talousarviossa arvioitiin vielä maltillisempaa kehitystä, arvion ollessa 251.450 euroa. Mainittakoon, että korkojen nousun muutos on ollut merkittävä, koska korkokulut olivat vuoden 2022 tilinpäätöksessä vain noin 36.000 euroa. Tämän lisäksi sivistyksen käyttötalouden alla oleva Sivistyskeskus Ahjon leasinginvuokran korot ovat nousseet myös merkittävästi edelliseen vuoteen nähden eli noin 200.000 euroa.

Vuoden 2023 vuosikatteen muodostui 1.819.658, joka oli 363.453 euroa parempi mitä talousarviossa. Poistojen ollessa noin 1,3 miljoonaa euroa kunnan tulokseksi muodostui 520.783 euroa ja tilikauden ylijäämäksi 542.567 euroa poistoeron vähennyksen jälkeen.

Vuosi 2023 oli rakenteeltaan hyvin erilainen kuin edeltäjänsä. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa kuntien rahoituksesta on siirretty painopistettä hyvinvointialueiden palveluiden rahoittamiseksi. Tarkoituksena on ollut, että sosiaali- ja terveystalouden sekä palo- ja pelastustoimen rahoittamiseksi siirretään sen verran rahoitusta kunnilta mitä palveluiden tuottaminen vaatii. Tohmajärven kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksessä verotulot ovat nyt suuremmat mitä valtionosuudet.

Vuosi 2023 on vielä ylijäämäinen, mutta tulevina vuosina valtionosuudet ovat laskevia. Tämä tarkoittaa entistä tehokkaampaa palveluntuotantoa ja tasapainoilua kehittämisen kanssa. Tohmajärven palveluverkkoa on jo viilattu entistä tehokkaammaksi. Talouden hoidon osalta tilanne on omissa käsissä ja moneen kuntaan nähden kohtuullisen hyvä.

Ilahduttavaa on ollut havaita, että kunnassa järjestettävissä tapahtumissa on riittänyt ihmisiä mukavasti, koronapandemian jälkeen ihmiset ovat lähteneet liikkeellä. Kesä-heinäkuun vaihteessa järjestettävällä Pötsiviikolla Tohmajärven päästiin nauttimaan täydessä Wärsilä-salissa pitkää aikaa Katri-Helenan äänestä. Myös muut kunnassa järjestetyt tapahtumat keräsivät mukavasti väkeä ja kunnasta on uutisoitu valtakunnan mediassa monista tapahtumista kuten liikuntahallin nimen vaihtumisesta Sepon Pajaksi ja Vauhti suksilainaan palveluista, jotka on lisännyt hiihdon ja liikunnan harrastamista Tohmajärven. Yksi Tohmajärven syntynyt merkkihenkilö poistui keskuudestamme. Tohmajärven Kaurilassa syntynyt hiihdon Olympiavoittajan Siiri Rantanen kuoli 5.5.2023. Siirin muistoksi Tohmajärven kunnassa järjestettiin suruliputus. Business Joensuun palvelut on myös otettu hienosti vastaa paikkakunnan yrittäjien toimesta ja kunnan elinkeino-yhtiön yhteistyö korostuu entisestään TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille vuoden 2025 alusta. Maailman myllerryksestä huolimatta tulevaisuuteen on hyvä suunnata toiveikkaasti toimeliaalla otteella.

Mikko Löppönen  
kunnanjohtaja

## 1.1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tohmajärven kunnanvaltuuston jäsenmäärä on 27 ja kunnanhallituksen 7.

Kunnanvaltuuston poliittiset voimasuhteet 1.1. – 31.12.2023

Keskusta	10
Sosiaalidemokraatit	7
Kokoomus	4
Liike NYT	3
Perussuomalaiset	2
Kristillisdemokraatit	1

Kunnanvaltuuston kokoonpano 1.1. – 31.12.2023

Puheenjohtaja	Martiskin Jouni, SDP
1. Varapuheenjohtaja	Sairanen Marketta, Kesk.
2. Varapuheenjohtaja	Ikonen Matti, Kok.

Valtuutetut

Ahqvist Veli-Matti, Kesk.	Näätänen Antti, Kesk. (20.2.2023 alkaen)
Ehrukainen Reima, SDP	Pakarinen Helena, Kesk.
Hakkarainen Pauli, SDP (26.6.2023 saakka)	Pesonen Tommi, Kok.
Hasunen Jarmo, Liike NYT (20.2.2023 saakka)	Pitkänen Niilo, KD
Hämäläinen Hannu, Kesk.	Simpura Mikko, Liike NYT
Kabedeva Nina, SDP	Rauma Sampo, Liike NYT
Kuittinen Matti, Kesk.	Saikkonen Satu, Liike NYT
Laakko Marjo, SDP (11.9.2023 alkaen)	Simonen Ritva, PS.
Manninen Marko, Kesk.	Simpura Mikko, Liike NYT (28.2.2023 alkaen)
Mikkonen Petra, SDP	Varonen Antti, PS.
Mikkonen Vilho, SDP	Väistö Elina, Kesk.
Multanen Marja, Kok.	Väistö Vuokko, SDP

Valtuusto kokoontui 7 kertaa ja käsitteli 103 §.

Seminaareja/kyselytunteja toteutui 8 kpl ja kunnallisvalituksia tuli 0 kpl.

Kunnanhallitus

Puheenjohtaja	Pakarinen Helena, Kesk.
1. Varapuheenjohtaja	Väistö Vuokko, SDP
2. Varapuheenjohtaja	Pesonen Tommi, Kok.
Jäsenet	Hasunen Jarmo, Liike NYT (20.2.2023 saakka)
	Kuittinen Matti, Kesk.
	Mikkonen Vilho, SDP
	Simpura Mikko, Liike NYT (20.2.2023 alkaen)
	Väistö Elina, Kesk.

Kunnanhallitus kokoontui 20 kertaa ja käsitteli 335 §.

Seminaareja toteutui 4 kpl ja oikaisuvaatimuksia käsiteltiin 2 kpl.



## Kunnanhallituksen henkilöstöjaosto

Puheenjohtaja	Pesonen Tommi, Kok.
Varapuheenjohtaja	Kuittinen Matti, Kesk.
Jäsen	Väistö Vuokko, SDP

Henkilöstöjaosto kokoontui 5 kertaa ja käsitteli 51 §.

## Keskusvaalilautakunta

Puheenjohtaja	Majoinen Matti, Kesk.
Varapuheenjohtaja	Tulilahti Hanna, PS.
Jäsenet	Hakkarainen Pauli, SDP (26.6.2023 saakka) Haaranen Sami, SDP (11.9.2023 alkaen) Ignatius Jukka, Kok. Immonen Niina, KD

Keskusvaalilautakunta kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 34 §.

## Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja	Hakkarainen Pauli, SDP (26.6.2023 saakka) Laakko Marjo, SDP (11.9.2023 alkaen)
Varapuheenjohtaja	Simonen Ritva, PS.
Jäsenet	Forsblom Juha, Kesk. (11.12.2023 alkaen) Ignatius Jukka, Kok. Kauppinen Eila, KD

Tarkastuslautakunta kokoontui 15 kertaa ja käsitteli 131 §.

## Sivistyslautakunta

Puheenjohtaja	Hämäläinen Hannu, Kesk.
Varapuheenjohtaja	Ehrukainen Reima, SDP
Jäsenet	Mikkonen Petra, SDP Näätänen Antti, Kesk. Piironen Mika, Kok. Raatikainen Saara, Kesk. Saikkonen Satu, Liike NYT

Sivistyslautakunta kokoontui 15 kertaa ja käsitteli 131 §.

## Ympäristölautakunta

Puheenjohtaja	Rauma Sampo, Liike NYT
Varapuheenjohtaja	Ahqvist Veli-Matti, Kesk.
Jäsenet	Haaranen Martti, SDP Kabedeva Niina, SDP Luukkainen Soile, Kesk.

Manninen Marko, Kesk.  
Multanen Marja, Kok.

Ympäristölautakunta kokoontui 10 kertaa ja käsitteli 155 §.

Keski-Karjalan musiikkiopiston johtokunta, Tohmajärven kunnan edustajat

Tahvanainen Martti, SDP  
Väistö Elina, Kesk.  
Pesonen Tommi, Kok. kh:n edustaja

Keski-Karjalan musiikkiopiston johtokunta kokoontui 6 kertaa ja käsitteli 60 §.

### Tilivelvolliset 1.1.-31.12.2023

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kunnan toimielimiä ovat kuntalain mukaan kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat, niiden jaostot ja toimikunnat.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 19.6.2023 § 55 hyväksynyt nimettäväksi seuraavat viranhaltijat tilivelvollisiksi 1.1.2023 alkaen:

kunnanjohtaja  
hallintopäällikkö  
lomituspalvelujohtaja  
sivistys- ja hyvinvointijohtaja  
kirjasto- ja kulttuuritoimen johtaja  
varhaiskasvatuksen päällikkö  
musiikkiopiston rehtori  
tekninen johtaja  
kuntatekniikan päällikkö

### 1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Suomen pankin viimeisin ennuste maaliskuulta on, että talous taantuu vuonna 2024 puoli prosenttia, mutta elpyy vuonna 2025 rivakasti kasvun ollessa 1,7 %. Elpymistä jouduttaa etenkin kotitalouksien ostovoiman vahvistuminen, luottamuksen lisääntyminen talouteen, vientimarkkinoiden piristyminen ja rahoitusolojen keveneminen. Kotitalouksien reaaliensiot kääntyivät jo viime vuonna selvään kasvuun tavanomaista suurempien palkankorotusten, inflaation indeksoitujen etuuksien voimakkaan nousun sekä inflaation hidastumisen vuoksi.

Itä- Suomen ja Pohjois-Karjalan taloudellisen kehityksen osalta tilanteesta on tullut haasteellinen Ukrainan sodan myötä, kun Suomen ja venäjän välinen raja on ollut käytännössä suljettu matkailijoilta ja tavaraliikenteeltä kohta lähes kaksi vuotta. Teollisuuden osalta Venäjän viennin osuus on ollut kaksinkertainen muuhun maahan verrattuna eli noin 10 % ja työpaikkavaikutukset noin 1300 työntekijän

verran. Muualla Suomessa on pystytty rakentamaan tuulivoimaa, joka mahdollistaa jatkossa myös uudet paljon sähköä tarvitsevat teolliset tuotantolaitokset. Lisäksi tuulivoimapuistot tuovat kuntiin kiinteistöveroja, joista Itä-Suomen kunnat ovat jääneet paitsi puolustusvoimien nykyisen tutkajärjestelmän tuomien rajoitteiden vuoksi. Aurinkovoimalla Pohjois-Karjalassa on otollisia paikkoja, mutta haasteeksi tulee nykyinen sähkökantaverkko, jonka järeistäminen ei ole tällä hetkellä tapahtumassa lähivuosina mm. Pohjois-Karjalan ja Etelä-Karjalan rajakuntien osalta. Alueen yleinen taloudellinen kehitys on nyt myös riippuvainen siitä, että pystyykö valtiolta luomaan Itä-Suomeen, Pohjois-Karjalaan ja etenkin itärajan kuntiin tasapuolisemmat olosuhteet elinvoiman kehittämiseksi ja sitä kautta koko Suomen turvallisuuden ylläpitämiseksi nykyisessä maailmantilanteessa. Myös Suomen NATO-jäsenyyden tuomat investoinnit voisi olla mahdollisuus Pohjois-Karjalan alueen elinvoimalle.

Taloudellisen kehityksen osalta kaikki ei ole kuitenkaan kiinni yritysten investoinneista alueelle vaan kuntien palveluista pitäisi pystyä pitämään myös huolta. Terveyspalveluissa digipalvelut painottuvat yhä enemmän, mutta kaikkea palvelua ei voida edelleenkään hoitaa etänä vaan tarvitaan myös tekijöitä. Toivottavasti hyvinvointialueella on riittävä rahoitus pohja turvaamaan kuntien terveyspalvelut myös tarvittavina lähipalveluina, jolla on myös merkitystä paikkakunnan elinvoimaisuuteen. Kunnat osaavat tehostaa palvelutuotantonsa, mutta liian pienellä valtion verorahoituksella kunnat ovat ongelmassa. Tohmajärven kunnassa on pystytty tekemään edellisinä vuosina taloutta tervehdyttäviä ratkaisuja mm. luopumalla tarpeettomista kiinteistöistä ja tehostamalla palvelutuotantoa. Samalla on panostettu myös infraan rakentamalla Tikkalaan yritysalue ja kunnostamalla kunnan yritysalueita Niiralassa ja Kemiessä. Myös kunnan yleisestä elinvoimasta on pystytty pitämään kiinni panostamalla mm. perusopetukseen, varhaiskasvatukseen sekä liikuntapaikkoihin.

#### 1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tohmajärven kunnan toiminnassa vuosi 2023 sisälsi historiallisen paljon muutoksia. Suurin muutos koskettaa toki kaikkia Suomen kuntia, kun sosiaali- ja terveyspalvelut ja pelastustoimi siirtyivät kunnan vastuulta hyvinvointialueen vastuulle. Pohjois-Karjalassa hyvinvointialue vastaa myös ympäristöterveyshuollon palveluista kuntien rahoituksella. Hyvinvointialueen palvelut rahoittaa valtio ja se tarkoittaa sitä, että kunnilta leikattiin verotuloja sekä valtionosuuksia hyvinvointialueen palvelujen rahoittamiseksi. Pohjois-Karjalassa em. palveluista on vastannut 2017 alkaen Pohjois-Karjalan kuntien omistama kuntayhtymä Siun sote, mutta rahoitus Siun soten toimintaan on tullut kunnilta.

Ruoka- ja siivouspalvelut siirtyivät myös vuoden 2023 alusta Polkka Oy:n järjestämisvastuulle ja Tohmajärven kunta sai vastattavakseen koko Pohjois-Karjalan lomituspalvelut.

Neljäs merkittävä muutos oli, kun Keski-Karjalan kunnat päättivät lakkauttaa Keski-Karjalan kehitysyritys KETIN. Elinkeino- ja yrityspalveluista vastaa Tohmajärvellä ja Keski-Karjalassa vuoden 2023 alusta Business Joensuu ostopalvelusopimuksella.

#### 1.1.5 Kunnan henkilöstö

Henkilöstömäärä sisältää vakinaiset ja määräaikaiset ilman sivutoimisia.

vuosi	2018	2019	2020	2021	2022	2023
henkilöstö 31.12.	258	251	243	231	223	268

Kunnan toiminnan suurimmat henkilöstöriskit liittyvät edelleen henkilöstön eläköitymisen hallintaan ja tehtävien uudelleen järjestelyjen sekä uusrekrytointien onnistumiseen. Riskin muodostaa myös monissa asiantuntijatehtävissä toiminta ohuella organisaatiolla ilman työparia/sijaista.

<b>VAKINAINEN HENKILÖSTÖ:</b>						
<b>MUUTOKSET VUODEN AIKANA</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>	<b>2023</b>
<b>vakinaisia edellisen vuoden lopussa</b>	<b>216</b>	<b>211</b>	<b>209</b>	<b>198</b>	<b>191</b>	<b>190</b>
irtisanoutunut / palvelussuhde päättynyt	-8	-12	-8	-11	-12	-15
täytetty avoimia virkoja / toimia	11	9	6	7	8	17
vakinaistettu määräaikaista tehtäviä	5	10	3	6	5	7
siirtynyt siirtosopimuksilla Polkkaan						-23
siirtynyt siirtosopimuksilla Liperistä ja Nurmekselta						60
eläkkeelle	-13	-9	-11	-9	-2	-9
<b>vakinaisia 31.12.</b>	<b>211</b>	<b>209</b>	<b>198</b>	<b>191</b>	<b>190</b>	<b>227</b>

Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sivukuluineen tilikaudella 2023 on 13,92 miljoonaa euroa, mikä on 2,76 miljoonaa euroa enemmän kuin tilikaudella 2022. Lomapalkkavarauksen nousu 353.105 euroa. Henkilöstökorvauksia Kelalta ja vakuutusyhtiöltä saatiin tilivuonna 242.591 euroa.

Henkilöstöstä laaditaan erillinen henkilöstökertomus, jossa käydään tarkemmin läpi henkilöstökustannuksia, henkilöstörakennetta, työhyvinvointia ja muita henkilöstöön liittyviä tekijöitä. Tasekirjan liitetiedoissa on kooste henkilöstön lukumääristä toimialoittain ja henkilöstökulujen yhteenveto.

### 1.1.6 Ympäristöasiat

Terveyskeskuksen ja Sivistyskeskus Ahjon sähköauton latauspisteet toteutettiin loppuvuodesta 2023. Molemmilla kohteilla on kaksi latausasemaa, joissa kummassakin on kaksi latauspistettä. Latauspisteen maksimi latausteho on 22 kW. Toteutuva latausteho on riippuvainen liittymän vapaasta kapasiteetista. Terveyskeskuksen latauspisteet hyödyntävät myös rakennukseen asennettua 100 kWp aurinkopaneelijärjestelmää vapaan kapasiteetin osalta. Latauspisteitä ja laskutusta hallinnoidaan Wattery-järjestelmän kautta. Laskutus perustuu ladattavan energian määrään. Alustavasti latauspisteet ovat kiinteistössä työskentelevien henkilöiden käytössä. Käytön laajentamisesta päättää ympäristölautakunta saatujen käyttökokemusten ja vapaan kapasiteetin perusteella. Alkuperäisenä ajatuksena oli toteuttaa sähköautojen latauspiste myös Tikkanan koululle ja kunnanvirastolle. Tikkanan latauspisteen hankinta siirtyi myöhempään ajankohtaan budjetin rajallisuudesta johtuen. Kunnan toimitilaratkaisut vaikuttavat kunnanviraston latauspisteen hankintaan.

Uuden vedenpuhdistamon saatua ympäristölupa, hankkeen toteutussuunnitelma käynnistettiin ja suunnitelmat valmistuivat vuoden loppuun mennessä. Toteutussuunnittelussa huomioitiin ympäristölupaehojen mukainen toiminta, laitoksen energiatehokkuus ja valmius hyödyntää aurinkoenergiaa. Puhdistamo hyödyntää rakennuksen lämmityksessä maalämpöä. Puhdistamolietteestä saatavan biokaasun käyttömahdollisuuksia selvitettiin puhdistamon hankesuunnitteluvaiheessa. Lietteen ravinneköyhyydestä johtuen biokaasun hyödyntämisen kustannukset ylittävät reippaasti saatavan hyödyn. Biokaasun hyödyntämismahdollisuuksiin on mahdollista palata tekniikan kehittyessä.

### 1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on kunnan toimintaa vahvasti ohjaava periaate. Sivistyslautakunnassa on 26.09.2023 § 81 hyväksytty kansalaisopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Toiminnassa ei ole tunnistettu ihmisoikeuksiin liittyviä riskejä.

Korruption ja lahjonnan torjumiseksi on annettu ohjeistukset hankinoista. Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista. Tohmajärven kunnan hankintailta on järjestetty 15.3.2023. Tilivelvollisille ja hankintoja valmisteleville on järjestetty hankintakoulutusta 29.11.2023 hankintatoimen toimesta. Toiminnassa ei ole tunnistettu korruptioon tai lahjontaan liittyviä riskejä.

Tohmajärven kunta on valittu (KH 25.9.2023 § 256) Euroopan neuvoston The European Label of Governance Excellence (ELOGE) -hankkeeseen, joka auttaa suomalaisia kuntia itsearvioimaan omaa hallintoa. ELOGE-prosessi jatkuu vuonna 2024.

### 1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Tuleva kehitys Tohmajärvellä on kiinni myös koko Itä-Suomen toimintaedellytyksistä. Olosuhteisiin vaikuttaa millä tavoin valtio pystyy tukemaan kuntia muuttuneessa maailmanpoliittisessa tilanteessa. Saadaanko maakuntaan tasapuoliset edellytykset elinkeinojen kehittämiseen muuhun maahan nähden. Keskeisiä asioita on saavutettavuuden vahvistaminen rautateitse, kumipyörillä ja lentäen. Sähkön kantaverkon parantaminen tasavertaisesti myös itäisimpään Suomeen ja osaamisen vahvistaminen alueella ovat asioita, jotka vaikuttavat tulevaan kehitykseen. Myös tulevilla valtionosuuksilla ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksella on vaikutusta Tohmajärven tilanteeseen. Edellä mainitut asiat vaativat meiltä perusteltua ja sitkeää edunvalvontaa.

Oleellista on kuitenkin keskittyä niihin asioihin joihin kunta voi itse vaikuttaa. Palvelut on pyrittävä tuottamaan jatkossa tehokkaasti laadusta tinkimättä. Strategisiin elinvoimaa parantaviin asioihin on uskallettava samaan aikaan panostaa. Kunnan väkiluku on ollut laskeva, eikä kehitys tule muuttumaan, kun syntyvyys on kuolleisuutta pienempää. Tulevan kehityksen osalta oleellista on pyrkiä tuottamaan palveluita laadukkaasti, että kuntaan saadaan uusia asukkaita ja huolehdittava siitä, että nykyiset asukkaat pysyvät paikkakunnalla. Tohmajärvi sijaitsee lähellä maakuntakeskus Joensuuta ja lähellä Keski-Karjalan seutukuntakeskus Kiteetä. Lähialueiden elinkeinoelämän mahdollinen kehittyminen säteilee myös positiivisesti Tohmajärvelle. Merkittävin näköpiirissä olevat investointi koskee kunnan jäteveden puhdistamoa, joka on tarkoitus uusien vuosien 2025–2026 aikana.

Tohmajärvellä syntyi viime vuonna 26 lasta, joka on hyvä lukema maakunnan muihin samankokoisiin kuntiin nähden. Meiltä väkiluvultaan suuremmissa kunnissa kuten Outokummussa, Iloimantsissa ja Juuassa lapsia syntyi vähemmän. Maakunnallisesti meidän sijaintimme on hyvä työssäkäynnin kannalta. Tarvitsemme Tohmajärvellä jatkossa tekemisen meininkiä työpaikkojen lisäämiseksi ja yritysten kasvun tukemiseen. Elinkeinoyhtiö Business Joensuun ja kunnan välinen yhteistyö paikkakunnan yrittäjien suuntaan on onnistuttava hyvin, että tulevaan kehitykseen voidaan vaikuttaa omalta osalta onnistuneesti. Inflaation selättämisellä olisi myönteinen vaikutus Tohmajärven kunnan talouden osalta. Tämä vaikuttaisi yritysten investointihalukkuuden kasvamiseen ja kunnan lainojen korkojen ja leasingrahoituksen mahdolliseen laskuun. Euroopan keskuspankin linja näyttäytyy niin, että ohjaukorkoa ei lasketa ennen kuin inflaatio on Euroopassa selätetty.

Suurimmat riskit taloudellisen kehityksen kannalta koskevat Ukrainan sodan pitkittymistä tai sodan laajenemista. Jos sota laajenisi niin tällä olisi myös välittömiä vaikutuksia talouteen, mutta myös koko Euroopan ja Suomen turvallisuuteen. Riskinä voidaan nähdä myös valtiojohton politiikka, jos Itä-Suomen ja rajakuntien toimintaympäristöön ei reagoitaisi millään tavalla. Se vaikuttaisi yritysten investointien dramaattiseen laskuun maakuntaamme tulevaisuudessa.

## 1.2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (KuntaL 14 §, 39 §). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

### Sisäisen valvonnan järjestäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntakonsernin hyvää hallintoa sekä johtamista sekä varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tehokasta. Sisäistä valvontaa on kaikki ne kunnan ja kuntakonsernin toiminta- ja menettelytavat, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielimen päätöksiä, noudatetaan ja että omaisuus ja resurssit turvataan.

Kunnan sisäisen valvonnan toimintatavat ovat järjestelmällisiä ja dokumentoituja. Kunnan hallinnossa ja johtamisessa noudatetaan ohjeita, sääntöjä ja hallintosäännön mukaista toimivallanjakoa. Toimielimet seuraavat säännöllisesti alaistensa viranomaisten päätöksentekoa ja käyttävät tarvittaessa otto-oikeutta. Kunnassa toteutetaan sisäistä tarkastusta, josta raportoidaan tilintarkastajalle. Sopimushallinnan toimintaohjeet päivitettiin vuoden 2022 aikana. Vuonna 2023 on annettu Dynasty -asianhallintaohjelman sopimushallintaan käyttäjäkoulutusta. Kunnanhallitus on vahvistanut viestinnän periaatteet kokouksessaan 26.6.2023 § 183.

### Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan ja kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toimintaan liittyviä riskejä, arvioidaan riskien merkittävyyttä ja toteuttamisen todennäköisyyttä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja raportoimiseksi. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kunnan riskienhallinnan järjestäminen on järjestelmällistä ja dokumentoitua. Tohmajärven kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 24.2.2020 § 4 kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, jotka vahvistavat ja yhdenmukaistavat kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 11.4.2023 § 117 toimintaohjeen kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamiseksi. Samalla kunnanhallitus on pyytänyt kunnan toimielimiä laatimaan toimielintasaisen toimintaohjeen kesäkuun 2023 aikana sekä ohjeen mukaiset raportit vuoden 2023 loppuun mennessä. Ympäristölautakunnan toimielintasainen toimintaohje on käsitelty 20.06.2023 ympäristölautakunnan kokouksessa § 78 ja sivistyslautakunnan toimintaohje 16.08.2023 § 67. Sivistyslautakunta antoi oman raporttinsa vuodelta 2023 kokouksessaan 21.11.2023 § 101 ja ympäristölautakunta 12.12.2023 § 152.

Keskeiset johtopäätökset ja sisäisen valvonnan kehittäminen taloussuunnittelukaudella

Toimielinten ja kunnanhallituksen alaisten toimialojen raportit on käsitelty kunnanhallituksen kokouksessa 5.2.2024 § 41. Sisäisessä valvonnassa ei ole tullut ilmi mitään sellaista, joka vaarantaisi kunnan toiminnan. Kunnanhallitukselle annetussa raportissa on otettu kantaa esille tulleisiin riskeihin.

Vuonna 2024 kehitetään riskienhallinnan raportoimista konsernin tytäryhtiöiden osalta.

## 1.3.Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

### 1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tohmajärven kunnan toimintakatteeksi arvioitiin talousarviossa 12.733.435 euroa ja toteuma oli 12.477.718 euroa. Toteuma oli talousarvioon nähden 255.716 euroa ja 2,0 prosenttiyksikköä parempi talousarvioon nähden. Toimintakate on toimintakulujen ja toimintatuottojen erotus eli kunnan nettomenot. Nämä menot kuntien on katettava verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintatuotot toteutuivat 100.588 euroa suurempana talousarvioon nähden. Tukia ja avustuksia tuloutui 789.256 euroa. Talousarvioon nähden 393.896 euroa enemmän, ero selittyy mm. opetuspuolen hankkeista tulleista avustuksista. Nämä kompensoivat maksutuottojen laskua. Maksutuotot jäivät 214.967 euroa alle talousarvion. Toimintakulut toteutuivat 155.128 euroa pienempänä. Toimintakuluissa näkyi merkittävimmin henkilöstökulujen lasku. Henkilöstömenot toteutuivat 560.003 euroa vähäisempänä talousarvioon nähden.

Verotuloja kertyi alkuperäiseen talousarvioon nähden 36.940 euroa vähemmän. Kehitys yhteisöverojen osalta oli odotettua heikompi. Alun perin yhteisöveroa odotettiin kertyvän 982.000 euroa ja yhteisöveroa kertyi lopulta 867.722 euroa, tämä on 114.278 euroa vähemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Valtionosuuksia arvioitiin alun perin kertyvän 6.267.590 euroa ja lopullinen kertymä oli lopulta 159.632 euroa enemmän. Yhtensä verorahoitusta (verotulot ja valtionosuudet) kertyi alkuperäiseen talousarvioon nähden 122.692 euroa enemmän.

Talousarviomuutoksien jälkeen tulos ennakoitiin 250.240 euroa ylijäämäiseksi. Talousarviota laatiessa tulos näytti 525.240 euroa ylijäämäiseltä. Lopullinen Tohmajärven kunnan tulos on 542.567 euroa. Arviota paremman tuloksen selittää henkilöstökulujen 3,9 %:n alitus talousarvioon nähden.

## TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023	2022	2021	2020	2019	Muutos 22–23 %
Toimintatuotot	11 119	7 156	7 388	7 001	6 857	55,4
Toimintakulut	-23 597	-39 361	-38 642	-37 759	-37 304	-40,0
Toimintakate	-12 478	-32 205	-31 254	-30 758	-30 447	-61,3
Verotulot	7 965	14 611	14 676	13 542	13 591	-45,5
Valtionosuudet	6 427	18 922	18 114	18 760	16 962	-66,0
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-95	171	107	168	176	-155,3
Korkotuotot	96	85	52	87	87	11,9
Muut rahoitustuotot	130	134	85	125	133	-2,8
Korkokulut	-316	-36	-27	-41	-41	777,4
Muut rahoituskulut	-4	-12	-4	-3	-3	-63,7
Vuosikate	1 819	1 499	1 642	1 712	282	21,3
Poistot ja arvonalentumiset	-1 299	-1 588	-1 863	-1 568	-959	-18,2
Tilikauden tulos	521	-89	-221	144	-677	-685,4
Poistoeron vähennys	22	89	5	5	5	-75,6
Tilikauden yli/alijäämä	543	0	-216	149	-672	168991,7

## Tuloslaskelman tunnusluvut

	2023	2022	2021	2020	2019
Toimintatuotot/toimintakulut, %	47,1	18,2	19,1	18,5	18,4
Vuosikate/poistot, %	140	94,4	88	109	29
Vuosikate, euroa/asukas	447	360	387	397	65
Asukasmäärä 31.12.	4 067	4 164	4 242	4 312	4 361

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuudet toiminnan kuluista. Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta.

Toimintatuotot/toimintakulut % =  $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Vuosikatteen ja poistojen vertailussa on vakiintunut käyttöön seuraava tunnusluku:

Vuosikate/Poisto % =  $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$



## 1.3.2 Toiminnan rahoitus

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 820	1 499
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	433	-518
	<u>2 253</u>	<u>982</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 011	-1 308
Rahoitusosuudet investointeihin	418	37
Pysyvien vast.hyöd.luovutustulot	266	228
	<u>-1 327</u>	<u>-1 043</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>926</u>	<u>-62</u>
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-1 258	-149
Antolainasaamisten lisäykset	-1 300	-200
Antolainasaamisten vähennykset	42	51
Lainakannan muutokset	896	-673
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-975	-988
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-629	315
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut.	32	1
Saamisten muutos	-43	107
Korottomien velkojen muutos	-549	777
	<u>-922</u>	<u>63</u>
Rahavarojen muutos	4	2
Rahavarat 31.12.	123	119
Rahavarat 1.1.	119	117
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta	-1 229	-3 775
Investointien tulorahoitus, %	114,2	114,7
Lainanhoitokate	1,4	1,3
Kassan riittävyys, pv	2	1
Asukasmäärä 31.12.	4 067	4 164

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, % =  $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$   
Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttöomaisuuden myynnillä, lainalla tai kassavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman Pysyvien vastaavien investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

$\text{Lainanhoitokate} = (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään kassavaroja.

Kassavara 31.12. = Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

$\text{Kassan riittävyys (pv)} = 365 * \text{Kassavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee sen, monenko päivän kassamaksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksuihin sisältyy toimintakulut, korkokulut, muut rahoituskulut, investointimenot, antolainojen lisäys sekä pitkäaikaisten lainojen vähennys.

Investoinnit

Rahoituslaskelman mukaan investointimenot olivat 2,011 milj. euroa ja ne alittuivat budjetoidusta 0,184 milj. euroa. Rahoitusosuudet investointeihin olivat 0,418 milj. euroa ja ne alittuivat 1.705 euroa budjetoidusta. Pysyvien vastaavien luovutustulot olivat 0,265 milj. euroa.

Antolainauksen ja lainakannan muutokset

Kunnan tytäryhtiöilleen myöntämien antolainojen lyhennykset olivat 28.361,39 euroa ja vanhustentaloyhdistykselle vastaavasti 23.333 euroa.

Kunta myönsi vuonna 2023 uutta lyhytaikaista lainaa yhdelle yhdistykselle 12.000 euroa. Aikaisemmin myönnettyistä lainoista saatiin lyhennyksiä 65.000 euroa maksusuunnitelman mukaisesti. Lainoja oli vuoden lopussa 22.000 euroa.

Uutta lainaa nostettiin tilivuonna 2,5 milj. euroa, vanhoja lainoja lyhennettiin 0,974 milj. euroa. Kunnan pitkäaikaisten lainojen määrä vuoden lopussa oli 6.537.523 euroa, jolloin pitkäaikaiset lainat asukasta kohden olivat tilivuoden lopussa 1.607 euroa, mikä on 403 €/asukas enemmän kuin vuoden 2022 lopussa.

## Oman pääoman muutokset

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän luovutuksesta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle aiheutui kunnan taseen alkusaldoihin muutoksia kuntayhtymän omistusosuuteen. Tämä omistusosuus, 1.228.014,31 euroa, sekä hyvinvointialueelle siirtyneiden ruoka- ja puhtauspalveluiden työntekijöiden lomapalkkavelka, 80.444,58 euroa on kirjattu peruspääomaa vastaan. Vaikutus kunnan peruspääomaan 1.147.569,73 euroa.

## 1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	27 175	27 550	OMA PÄÄOMA	15 098	15 703
Aineettomat hyödykkeet	6	69	Peruspääoma	12 868	14 016
Muut pitkävaikuttiset menot	6	69	Edell. tilikausien yli-/alijäämä	1 687	1 687
Aineelliset hyödykkeet	19 582	19 682	Tilikauden yli-/alijäämä	543	0
Maa- ja vesialueet	3 691	3 744	POISTOERO	0	22
Rakennukset	9 437	10 001	Poistoero	0	22
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 885	4 853	PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
Koneet ja kalusto	64	218	Muut pakolliset varaukset	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	27	27	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	612	575
Ennakomaksut ja keskeneräiset hankinnat	478	839	Muut toimeksiantojen pääomat	612	575
Sijoitukset	7 588	7 799	VIERAS PÄÄOMA	12 884	12 617
Osakkeet ja osuudet	2 498	3 968	Pitkäaikainen	5 638	4 100
Lainasaamiset	5 090	3 831	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 638	4 100
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	328	323	Lyhytaikainen	7 247	8 517
Muut toimeksiantojen varat	328	323	Joukkovelkakirjalainat	2 100	2 500
VAIHTUVAT VASTAAVAT	992	944	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 658	1 899
Saamiset	968	925	Saadut ennakot	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	0	10	Ostovelat	917	1 267
Lainasaamiset	0	10	Muut velat	239	219
Lyhytaikaiset saamiset	968	915	Siirtovelat	2 334	2 632
Myyntisaamiset	411	367			
Lainasaamiset	32	85			
Muut saamiset	161	160			
Siirtosaamiset	364	302			
Rahoitusarvopaperit	99	100			
Rahat ja pankkisaamiset	24	19			
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>28 595</b>	<b>28 917</b>	<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>28 595</b>	<b>28 917</b>

Taseen tunnusluvut	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	52,8	54,4	53,6	53,7	55,1	60,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	50,5	31,2	31,1	33,0	34,4	29,3
Kertynyt ylijäämä, 1 000 e (*)	2 230	1 687	1 687	1 903	1 754	2 427
Kertynyt ylijäämä, €/asukas (*)	548	405	398	441	402	542
Lainakanta 31.12., 1 000 e	9 395	8 499	9 172	9 251	10 033	7 554
Lainat, euroa/asukas	2 310	2 041	2 162	2 145	2 301	1 686
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 e	16 410	14 723	14 024	9 251	10 033	7 554
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	4 035	3 536	3 306	2 145	2 301	1 686
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	5 090	3 831	3 683	3 732	4 033	3 833
Asukasmäärä	4 067	4 164	4 242	4 312	4 361	4 480

## Taseen tunnuslukujen sisältö

Omavaraisuusaste % =  $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus % =  $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$   
Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat toimintatuotoista, verotuloista ja valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

### Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

### Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=  $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

### Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

### Lainat €/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

### Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

## 1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

<b>TULOT</b>	
<b>TOIMINTA</b>	
TOIMINTATUOTOT	11 119 428
VEROTULOT	7 965 060
VALTIONOSUUDET	6 427 222
KORKOTUOTOT	95 580
MUUT RAHOITUSTUOTOT	130 020
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT	-21 218
<b>INVESTOINNIT</b>	
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	418 294
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	265 675
<b>RAHOITUSTOIMINTA</b>	
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	41 504
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	2 500 000
<b>KOKONAISTULOT YHTEENSÄ</b>	<b>28 941 564</b>
<b>MENOT</b>	
<b>TOIMINTA</b>	
TOIMINTAKULUT	23 597 146
KORKOKULUT	316 308
MUUT RAHOITUSKULUT	4 197
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	
- PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTAPPIOT	-454 676
<b>INVESTOINNIT</b>	
INVESTOINTIMENOT	2 011 352
<b>RAHOITUSTOIMINTA</b>	
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	1 300 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	974 998
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	628 674
<b>KOKONAISMENOT YHTEENSÄ</b>	<b>28 377 999</b>

### Täsmäytys:

**Kokonaistulot - Kokonaismenot = 28 941 564 - 28 377 999 = 563 566**

**Rahavarojen muutos -**

**Muut maksuvalmiuden muutokset = 4 040 - (-559 526) = 563 566**

## 1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

### 1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konsernilla tarkoitetaan kuntaa ja sen tytäryhteisöjä. Tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Kunnalla on 3 tytäryhtiötä:

Kiinteistö Oy Tikankontti  
Tohmajärven Sijoitus Oy  
Tohmajärven Yrityspalvelut Oy

Kuntalain mukaan kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin lisäksi kunnan osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Em. toimintaan kuuluvat kunnan osuudet 2 kuntayhtymään (omistus-%):

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (2,8 %)  
Pohjois-Karjalan Maakuntaliitto (3,06 %)

Kun kunnan omistusosuus on yhteisössä yli 20 %, kuuluu osakkuusyhteisö kuntakonserniin. Kunnalla on 2 osakkuusyhteisöä (omistus-%):

Kiinteistö Oy Tohmajärven toimistotalo (39,27 %)  
Tohmajärven OP-talo (23,89 %)

### 1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja valvonnan järjestämisestä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintopäällikkö ja tekninen johtaja. Kunnanvaltuusto määrittelee omistaja politiikan linjaukset, hyväksyy kuntalain mukaan vuosittaisissa talousarvioissa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä valvoo osaltaan niiden toteutumista.

Kunnanhallitus on kokouksessaan 28.2.2022 § 9 hyväksynyt Tohmajärven kunnan konserniohjeet.

Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankontin toimitusjohtajana toimii OP Koti Oy:n isännöitsijä. Toimitusjohtaja raportoi yhtiöiden tilasta vuosittain kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Tohmajärven Sijoitus Oy:n toimitusjohtajana toimii kunnanjohtaja ja hallituksena kunnanhallitus. Tohmajärven Yrityspalvelut Oy:n toimitusjohtajana toimi kehittämisspäällikkö, 14.8.2024 alkaen toimitusjohtajana kunnanjohtaja, yhtiön hallituksen muodostaa kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtaja, yksi kunnanhallituksen jäsen, kunnanjohtaja sekä talouspäällikkö.

Kunnanhallitus valitsee edustajat yhtiöiden yhtiökokouksiin ja evästää yhtiökokousedustajia tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten valinnasta.

Kunnan konserniyhtiöiden taloutta hoidetaan terveiden liiketalousperiaatteiden mukaisesti.

### 1.6.3 Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Kuntakonsernirakenteen selkeyttäminen  
Tavoite: Vuokra-asuntojen isännöinnin kilpailutus  
Tavoitetaso: Kilpailutus toteutunut  
Mittari: Toteutui / ei toteutunut  
Toteuma: kilpailutus toteutettu
  
2. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous  
Tavoite: Kunnan 100 % omistamat tytäryhtiöt raportoivat taloudestaan osavuosisraporttien yhteydessä  
Tavoitetaso: Kiinteistö Oy Tohmajärven Tikankontti ja Tohmajärven Yrityspalvelut Oy raportoivat talouden toteutumisesta kolme kertaa vuoden aikana.  
Mittari: Toteutuneiden talousraporttien lukumäärä vuoden aikana  
Toteuma: Tavoite toteutui osittain. Talousraportti toteutettiin 1-6kk osavuosisraportin kohdalla sekä 1-9 kk osavuosisraportin kohdalla.

### 1.6.4 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tohmajärven kunnan omistamat asunto-osakeyhtiöt sekä yksittäiset asunto-osakkeet sulautettiin Kt Oy Tohmajärven Tikankonttiin 2.1.2023. Sulautumisella parannetaan vuokra-asukkaiden palvelua ja selkeytetään uusien asunnonhakijoiden asunnon hakemista. Vuokra-asuntojen yhteisellä hallinnolla myös strateginen ja operatiivinen suunnittelu selkeytyy. Sulautumisessa yhtiön taseeseen kirjattiin varoja 1.735.349,20 € ja velkoja 344.756,93 €. Varojen ja velkojen erotus 1.390.592.33 € kirjattiin Kiinteistö Oy Tikankontille oman pääoman lisäykseksi. Yhtiöön sulautui seuraavat kohteet: Asunto Oy Tohmajärven Metsätähti, Asunto Oy Joenranta, Asunto Oy Värtsilän Röykynhovi ja asunto Oy Värtsilän Jänisjoki. Lisäksi yhtiöön on sulautunut Myllyrannan rivitalot ja yksittäisiä osakehuoneistoja, As Oy Kemienrinne huoneisto A6 ja B19, As Oy Tohmajärven Omenatarha B8 ja B9, As Oy Auralanranta huoneisto A1, As Oy Kemien Päivärinne huoneisto A4, As Oy Talluksentie huoneisto A6, As Oy Talluskulma huoneisto B8.

Keski-Karjalan kehitysyritys KETI Oy on purkautunut vuoden 2023 aikana Kiteen, Rääkkylän ja Tohmajärven kuntien yhteisellä tahdolla. Loppuselvityksen mukaan Tohmajärven kunnan osuus lopputilityksestä oli 23.564,17 euroa.

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä, Siun sote, on 1.1.2023 alkaen poistunut konsernista siirtymällä hyvinvointialueeksi.

### 1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tohmajärven kunnan vuokratalostrategia on hyväksytty syksyllä 2019 kunnan valtuustossa. Tavoitteena kapasiteettia vähentämällä ja houkuttelevuuden lisäämisellä tavoitellaan käyttöasteen paranemista siten, että se tulevaisuudessa olisi 93 %. Vanhojen ja huonokuntoisten kohteiden poistuessa alueelta, käyttöasteen oletetaan kasvavan ja tämä mahdollistaisi taloissa korjauksia.



### 1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonta on järjestetty pääosin kuten edellä kappaleessa 1.2. (Selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä, s. 12) on esitetty järjestelemällä kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteet konsernitasoisena. Tämän lisäksi kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaavat konserniyhteisöjen hallitukset sekä toimitusjohtaja/isännöitsijä, jotka tarvittaessa raportoivat tekemistään havainnoistaan konsernijohdolle. Toteutetun konsernivalvonnan perusteella voidaan todeta, ettei kuntakonsernin sisäisessä valvonnassa ole vuonna 2023 tullut esille sellaista sääntöjen vastaista toimintaa tai väärinkäytöstä, jotka tulisi erikseen käsitellä kunnan toimielimissä.

### 1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konserni tuloslaskelma ja tunnusluvut (1 000 €)

	2023	2022
Toimintatuotot	12 823	44 053
Osuus osakkuusyhteisöjen voitto/tappio	-12	-3
Toimintakulut	-26 562	-76 864
TOIMINTAKATE	-13 752	-32 814
Verotulot	7 919	14 576
Valtionosuudet	8 299	20 693
Rahoitustuotot ja -kulut	-176	11
Korkotuotot	14	37
Muut rahoitustuotot	279	263
Korkokulut	-463	-122
Muut rahoituskulut	-5	-167
VUOSIKATE	2 290	2 466
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 743	-2 433
Arvonalentumiset	-429	-1
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 172	-2 435
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	118	31
Tilinpäätössiirrot	35	3
Tilikauden verot	-5	-5
Laskennalliset verot	0	-4
Vähemmistöosuudet	0	7
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	148	33
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	48,3	57,3
Vuosikate/Poistot, %	105	101
Vuosikate euroa/asukas	563	592
Asukasmäärä	4 067	4 164

## KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA TUNNUSLUVUT (1 000 €)

	2023	2022
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	2 290	2 466
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden verot	-5	-5
Tulorahoituksen korjauserät	177	892
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 462	3 354
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 046	-7 300
Rahoitusosuudet investointeihin	418	71
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	91	304
Investointien rahavirta yhteensä	-2 536	-6 925
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-75	-3 571
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	23	23
Antolainauksen muutokset yhteensä	23	23
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 127	6 395
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-975	-1 535
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-263	-87
Lainakannan muutokset yhteensä	890	4 774
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	37	-9
Vaihto-omaisuuden muutos	0	111
Saamisten muutos	-43	-1 790
Korottomien velkojen muutos	-540	1 200
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	368	4 309
RAHAVAROJEN MUUTOS	293	780
Rahavarojen muutos	293	780
Rahavarat 31.12.	2 098	4 240
Rahavarat 1.1.	1 805	3 460
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta, 1 000 € (*)	-7 951	-10 515
Investointien tulorahoitus, %	87,2	34,1
Laskennallinen lainanhoitokate	1,2	0,9
Kassan riittävyys, pv	25	18
Asukasmäärä 31.12.	4067	4 164

## KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT (1 000 €)

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	7	218
Aineettomat oikeudet	1	122
Muut pitkävaikutteiset menot	6	96
Aineelliset hyödykkeet	28 274	36 565
Maa ja vesialueet	4 055	4 272
Rakennukset	17 460	24 037
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 967	5 043
Koneet ja kalusto	167	1 530
Muut aineelliset hyödykkeet	89	24
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	535	1 658
Sijoitukset	1 608	2 163
Osakkuusyhteisöosuudet	699	932
Muut osakkeet ja osuudet	525	738
Muut lainasaamiset	380	488
Muut saamiset	4	4
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	29 889	38 946
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	541	407
Valtion toimeksiannot	211	83
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	279	273
Muu toimeksiantojen varat	51	51
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	5	171
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3	4
Myyntisaamiset	3	4
Lyhytaikaiset saamiset	1 147	5 893
Myyntisaamiset	504	2 559
Lainasaamiset	22	75
Muut saamiset	193	662
Siirtosaamiset	428	2 597
Saamiset yhteensä	1 150	5 896
Rahoitusarvopaperit	750	664
Osakkeet ja osuudet	700	606
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0	3
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	6
Muut arvopaperit	50	50
Rahat ja pankkisaamiset	1 349	3 576
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 253	10 307
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 683	49 660

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 854	14 016
Säätiöiden ja yhd. Peruspääoma	0	2
Arvonkorotusrahoisto	114	182
Muut omat rahastot	1 617	1 519
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-195	-349
Tilikauden yli-/alijäämä	148	33
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	14 538	15 402
VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	37
Vähemmistöosuudet	0	37
PAKOLLISET VARAUKSET	0	1 210
Eläkevastuuvaraus	0	4
Muut pakolliset varaukset	0	1 206
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	832	674
Valtion toimeksiannot	211	91
Lahjoitusrahastojen pääomat	620	582
Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
VIERAS PÄÄOMA	18 313	32 337
Pitkäaikainen	10 063	17 001
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 360	16 326
Lainat julkisyhteisöiltä	703	675
Lyhytaikainen	8 250	15 336
Joukkovelkakirjalainat	2 100	2 916
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 076	2 278
Saadut ennakot	8	12
Ostovelat	1 115	3 182
Muut velat	314	895
Siirtovelat	2 628	6 004
Laskennalliset verovelat	10	49
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 683	49 660
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	43,2	31,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	63	40,8
Kertynyt ylijäämä, 1 000 e (*)	-47	-316
Kertynyt ylijäämä, €/asukas (*)	-11	-76
Lainat, euroa/asukas	3 501	5 330
Lainakanta 31.12., 1 000 e	14 239	22 196
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	5 278	7 374
Lainat ja vastuut 31.12., 1 000 e	21 465	30 704
Lainasaamiset 31.12., 1 000 e	380	488
Asukasmäärä	4 067	4 164

## 1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

### 1.7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (Kuntal 110 §).

### 1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahasiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämätilille.

Kunnanhallitus 25.3.2024 §

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että poistoeroa tuloutetaan suunnitelman mukaan 21.783,40 euroa ja että tämän jälkeen vuoden 2023 tilikauden ylijäämä 542.566,87 euroa kirjataan taseen yli-/alijäämätilille.

## 2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

### 2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutusvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen.

Toteutusvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot tulojen lisäksi muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin kassavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa ovat käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Toteutusvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta.

Toteutusvertailun laadinnasta vastaavat kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- ja toimenhaltijat. Voimassa olevan organisaation mukaan tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen jäsenet, kunnanjohtaja, hallintopäällikkö, lomituspäällikkö, sivistyslautakunta, sivistysjohtaja, kirjasto- ja kulttuuritoimen johtaja, varhaiskasvatuksen päällikkö, musiikkiopiston rehtori, ympäristölautakunta, tekninen johtaja ja kuntatekniikan päällikkö.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 12.12.2022 § 89 hyväksynyt vuoden 2023 talousarvion, jonka investointiosaan valtuus on 1.661.000 euroa (nettoinvestoinnit).

Talousarvion hyväksyessään valtuusto on hyväksynyt määrärahojen sitovuustason sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sitovuustaso on käyttötalousosassa ulkoinen toimintakate toimielintasolla ja investointiosassa projekteittain sekä rahoitusosassa kustannuspaikoittain. Investointi- ja rahoitusosan määrärahamuutokset hyväksyy aina kunnanvaltuusto.

## 2.2 Tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen

Toteutusvertailu sisältää sekä ulkoiset että sisäiset tulot ja menot. Sitovuustaso on ulkoinen toimintakate toimielintasolla, joka näkyy talousarvion toteutumistaulukoissa tummennettuna rivinä.

Tunnuslukuja laskettaessa on asukasmääränä käytetty

31.12.2015	4 738
31.12.2016	4 661
31.12.2017	4 578
31.12.2018	4 480
31.12.2019	4 361
31.12.2020	4 312
31.12.2021	4 242
31.12.2022	4 164
31.12.2023	4 067

# KUNNANHALLITUS

## Keskeiset tapahtumat 2023 sekä suunnitelmakaudelle 2024–2025

Huhtikuun alussa käytiin eduskuntavaalit. Tohmajärvi ja koko Pohjois-Karjala kuului Savo-Karjalan vaalipiiriin, Pohjois-Karjalasta eduskuntaan valittiin kuusi kansanedustajaa. Tohmajärvellä äänioikeutettuja oli 3.623 henkilöä ja äänestysprosentti oli 67,1 %. Tohmajärvellä äänestettiin vaalipäivinä kolmella äänestyspaikalla, ennakkoon pääsi äänestämään kirjastoautossa, K-market Tiilikaisessa ja S-Marketissa. Lisäksi äänioikeutetuilla henkilöillä, joilla on liikkumiseen suhteen rajoituksia, oli mahdollisuus äänestää kotona, asiasta ennakkoon ilmoittamalla.

Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu laajasti kunnan johtaminen, kehittäminen ja elinvoiman edellytyksistä huolehtiminen. Kehittämispalveluiden resurssien kautta huolehditaan kunnan elinvoimasta ja viihtyvyydestä. Vuoden alusta KETIN aiemmin tuottamat yritys- ja elinkeinopalvelut siirtyivät Business Joensuun tuottamaksi. Keski-Karjalan kuntien omistama kehitysyritys päätettiin omistajakuntien päätöksellä lakkauttaa ja nyt palveluita on tuotettu ostopalveluna Business Joensuun kautta. Ensimmäinen vuosi on ollut onnistunut. Business Joensuu on onnistunut tavoittamaan paikkakunnan yritykset hyvin ensimmäisen vuoden aikana ja yhteistyö on ollut sujuvaa kunnan kehittämispalveluiden kanssa.

Kehittämisen osalta merkittäviä tapahtumia on ollut Tikkalan Sukkela Business Centerin alueen kunnallistekniikan rakentaminen ja Niiralan teollisuusraiteiden kunnostustyöt Niiralassa. Kehittämispalvelut on tiivistänyt vuoden aikana yhteistyötään Business Joensuun kanssa. Helmikuussa järjestettiin yrittäjäkahvit, kesäkuussa oli ohjelmassa valtuustoretki, jossa on tutustuttu paikkakunnan yritysten toimintaan. Business Joensuu oli mukana Potsitorilla kertomassa toiminnastaan, syyskuussa vietettiin yrittäjänpäivää ja joulukuussa oli ohjelmassa yrittäjien joulupuuro.

Työllisyyspalveluiden resursseilla pyritään tukemaan kunnan työllisyyttä ja alentamaan työttömyydestä koituvia kustannuksia. Työllisyyspalveluissa jatketaan valmistautumista ottaa TE-palvelut kuntien vastattavaksi vuodesta 2025 alkaen.

Kunnanhallitus käsitteli vuoden 2023 aikana kaiken kaikkiaan 335 pykälää. Kunnan taloudellista tilannetta seurattiin vuoden aikana tiiviisti. Toimialan toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti.

Kunnanhallituksen alaisuuteen perustetut työryhmät ovat kokoontuneet vuoden aikana vaihtelevasti. Asuntotyöryhmä on kokoontunut vuoden 2023 aikana 6 kertaa, metsä- ja ilmastotyöryhmällä ei ole ollut taas kokoontumisia.

Talouden osalta vuosi 2023 toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintakate oli vain 0,3 % suurempi kuin talousarviossa. Kunnanhallituksen toimintakulut ovat olleet talousarvioon nähden 3,6 % suuremmat, toimintakulujen ollessa 3.436.935 euroa. Merkittävin kustannus vuodelle 2023 on syntynyt asunto- ja osakeyhtiöiden fuusiosta, josta on kirjautunut noin 343.000 euron luovutustappio. Fuusioon varauduttiin vuoden 2023 talousarviossa 285.000 eurolla. Muita luovutustappioita on kertynyt 102.000 euroa; Värtsilän koulun ja koulunasuntolan myynnistä sekä luonnonsuojelualueeksi myydystä metsätilasta. Toimintatuottoja on kertynyt 17 %:a talousarviota reilummin toimintatuottojen ollessa 769.870 euroa. Tämä selittyy mm. erilaisilla kulukorvauksilla, joista on syntynyt aiemmin kustannuksia, mutta tulot ovat kirjautuneet vuodelle 2023 kuten ukrainalaisten asumisesta tulleet valtionkorvaukset ja työllisyys Hankkeiden päättymisen seurauksena tulleet loppurahoituserät. Myös metsänmyyntituloja on tullut noin 54.000 euroa enemmän mitä talousarviossa arvioitiin.

Työllisyyspalveluiden osalta toimintakate jäi 20,2 % ja 108.274 euroa arvioitua pienemmäksi. Palkkatuettujen palkkoihin käytettiin rahaa 47,9 % vähemmän mitä talousarviossa. Palkkatukea maksettiin yhteensä noin 140.000 euroa, jonka myötä kunnan työmarkkinatuen kuntaosuus oli 19,8 % suurempi sen ollessa 299.592 euroa.

Kunnanhallituksen toimintaan tuli myös syksyn aikana toiminnallisia muutoksia. Maaomaisuuden hallinta mukaan lukien pellot ja tontit ovat siirtyneet syksyn aikana ympäristölautakunnan tehtäviin. Ympäristölautakunta on osoittanut henkilöstökapasiteettia mm. kunnanhallitukselta siirtyneisiin metsäomaisuuden hoitotehtäviin muuttamalla palvelusihteerin tehtävänkuvan toimistoinsinöörin tehtäväksi. Ympäristölautakunnalle siirtyi kesäkuun hallintosäätöpäivityksen yhteydessä toimivalta päättää rakennustonttien myymisestä valtuuston hyväksymin myyntihinnoin ja muun kiinteän omaisuuden myymisestä kunnanhallituksen päättämien perusteiden pohjalta, jos kauppahinta on alle 20.000 euroa. Lisäksi selvennettiin toimialojen välistä työnjakoa ilmastoasioiden osalta ja lisättiin ympäristölautakunnalle tehtäväksi edistää yhteistyötä ilmastoasioissa.



## Keskusvaalilautakunta

Kuntavaalit, Valtiolliset vaalit, Presidentinvaalit, EU-vaalit, Aluevaalit

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, hallintopäällikkö

### Toiminta-ajatus

Kunnan keskusvaalilautakunta tuottaa kuntalaisille vaalipalvelut eri vaaleja koskevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti.

### Toiminnan sisältö

Eduskuntavaalit 2.4.2023

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Toteuttaa vuoden 2023 eduskuntavaalit. Vaaleissa kolme ennakkoäänestyspaikkaa ja kolme äänestyspaikkaa varsinaisena vaalipäivänä.

Toteuma: Tavoite toteutui.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	9 647	9 450	0	9 450	8 198	-1 252
Ulkoiset toimintakulut	-18 722	-20 610	0	-20 610	-25 694	-5 084
Toimintakate	-9 075	-11 160	0	-11 160	-17 496	-6 336
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-2 845	-510	0	-510	-979	-469
Nettomenot	-11 920	-11 670	0	-11 670	-18 475	-6 805
Poistot ja arvonalentumiset	0	0			0	0

### Määrärahojen olennaiset muutokset

Vaaleissa tarvittiin henkilöstöä arvioitua enemmän. Lisäksi vaalikalustoa hankittiin lisää ja myös korjattiin. Oikeusministeriö tilitti vaalikorvauksen loppuvuodesta. Korvaus oli 2,40 €/äänioikeutettu 3 416 = 8 198,40 €.

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	5	0,3	7	3	3	5
äänestys %						
- aluevaalit				42,9		
- kuntavaalit			53,2			
- eduskuntavaalit	67,4				67,1	67,1
- eu-vaalit	36,5					
äänestysalueet, kpl	3	0	3	3	3	3
ennakkoäänestyspaikat	3	0	3	2	3	3
vaalitoimitsijat	10	0	14	10	14	14

## Kunnanvaltuusto

Kunnanvaltuusto

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa.

### Toiminnan sisältö

Valtuusto kokoontuu päättäminään aikoina ja valtuuston kutsuu koolle puheenjohtaja. Tarvittaessa pidetään keskeisistä päätettäväksi tulevista asioista kyselytunteja ja seminaareja. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Tasapainossa oleva kuntatalous  
**Tavoite:** Valtuusto seuraa kunnan taloutta aktiivisesti  
**Tavoitetaso:** Yksi pidetty valtuustoseminaari, jossa käsitellään Tohmajärven kunnan talouden näkymää.  
**Mittari:** Pidettyjen valtuustoseminaarien toteuma.  
**Toteuma:** Toteutui 1 kpl, 19.6.2023 pidetty talousseminaari
- Painopiste:** Työpaikkojen ja yritysten määrän kasvu  
**Tavoite:** Valtuuston ja paikkakunnan yritysten aktiivinen vuorovaikutus.  
**Tavoitetaso:** Valtuustoretki, jossa on tutustuttu paikkakunnan yrittäjien toimintaan ja kuultu terveisiä kunnan ja yrittäjien yhteistyön kehittämiseksi.  
**Mittari:** Valtuustoretki järjestetty/ei järjestetty  
**Toteuma:** Toteutui, valtuustoretki toteutettu 10.6.2023.
- Painopiste:** Kuntalaisten osallistaminen ja aktivoiminen  
**Tavoite:** Kuntalaisia kuultu valtuutettujen kehittämisrahan käytöstä.  
**Tavoitetaso:** Järjestetään valtuutettujen ja kuntalaisten välinen keskustelutilaisuus, jossa aiheena valtuutettujen kehittämisrahan käyttö.  
**Mittari:** Valtuutettujen ja kuntalaisten välinen keskustelutilaisuus järjestetty/ ei järjestetty.  
**Toteuma:** Toteutui, keskustelutilaisuus järjestetty 22.3.2023
- Painopiste:** Kuntastrategia  
**Tavoite:** Kunnanvaltuusto käsittelee kuntastrategian väliraportin  
**Tavoitetaso:** Kuntastrategian väliarviointi käsitelty valtuustossa  
**Mittari:** Kuntastrategian väliraportointi käsitelty valtuustossa/ ei käsitelty valtuustossa  
**Toteuma:** Toteutui, kunnanvaltuusto käsitellyt kuntastrategian väliraportin 22.5.2023

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-56 776	-50 720	0	-50 720	-45 666	5 054
Toimintakate	-56 776	-50 720	0	-50 720	-45 666	5 054
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-21 458	-17 681	0	-17 681	-18 077	-396
Nettomenot	-78 234	-68 401	0	-68 401	-63 743	4 658
Poistot ja arvonalentumiset	-18 343	-13 650	0	-13 650	-13 768	-118

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	11	12	20	19	16	16
Kokoukset, kpl	8	6	8	8		7
Seminaarit, iltakoulut	0		7	3		
Käsitellyt §	104	94	148	96		103

## Tarkastuslautakunta

### Tilintarkastus

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Kuntalain 121 ja 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
- valmisteltava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta

### Toiminnan sisältö

Lautakunnan arvioinnin kohteena ovat erityisesti kunnanvaltuuston hyväksymien strategioiden ja tavoitteiden toteutuminen sekä kokonaisarvio kunnan toiminnan tuloksellisuudesta kuntalaisten näkökulmasta. Lautakunta työskentelee yhteistyössä tilintarkastajien kanssa.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous  
Tavoite: Kuullaan toimialajohtajia ja asiantuntijoita  
Tavoitetaso: Kuultu vähintään 9 henkilöä  
Mittari: Toteutuneet kuulemiset lkm  
Toteuma: Kuultu 16 eri henkilöä. Tavoite toteutunut.
2. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous  
Tavoite: Tutustutaan painopistealueena oleviin kohteisiin  
Tavoitetaso: Tutustuttu vähintään 5 painopistealueena olevaan kohteeseen  
Mittari: Toteutuneet tutustumiset lkm  
Toteuma: Tutustumiskäyntejä 2. Tavoite ei toteutunut.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-20 845	-20 100	0	-20 100	-18 590	1 510
Toimintakate	-20 845	-20 100	0	-20 100	-18 590	1 510
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-303	-300	0	-300	-672	-372
Nettomenot	-21 148	-20 400	0	-20 400	-19 262	1 138
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	4	4	5	4	5	5
Tarkastuspäivät, kpl	9,3	13,2	15,5	11,1	9	10,6
Kokoukset, kpl	9	10	10	9	10	9
Käsitellyt §	69	61	83	69	70	80

## Yleisjohto

Kunnanhallitus, Suhdetoiminta ja edustus, Kansainvälinen toiminta, Vanhusneuvosto, Historian jatko-osahanke, Keski-Karjalan vammaisneuvosto, Joukkoliikenne, Ympäristöterveydenhuolto

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Kunnan yleisjohton tehtävänä on koko kuntakonsernin johtaminen ja kunnan elinvoimaisuuden edistäminen ja turvaaminen.

### Toiminnan sisältö

Kunnanhallitus vastaa kunnan konserniohjauksesta, kehittämistoiminnasta, hallinnosta, taloudenhoidosta ja sisäisestä valvonnasta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etua, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja kuntastrategian, johtajasopimuksen ja vuosikohtaisten tulostavoitteiden mukaisesti.

Elinvoimaneuvoston tavoitteena on kehittää Tohmajärven elinkenoelämän edellytyksiä kuulemalla ja käymällä keskustelua alueen sidosryhmien kanssa elinvoiman kehittämiseksi

Vanhusneuvosto vaikuttaa ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja palvelutarpeiden huomioimisesta kunnan päätöksenteossa ja järjestää tapahtumia.

Vammaisneuvosto vaikuttaa vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin ja palvelutarpeiden huomioimisesta kunnan päätöksenteossa.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

#### 1. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous

Tavoite: Kunnan taloudesta raportoidaan säännöllisesti kunnanhallitukselle

Tavoitetaso: Kunnanhallitus on käsitellyt kunnan taloutta vähintään kahdeksassa kokouksessa

Mittari: Kokousten lukumäärä, jossa käsitelty kunnan taloutta

Toteuma: Tavoite toteutunut. Kunnan taloutta koskevia asioita käsitelty kunnanhallituksessa yhteensä 12 kertaa. Taloutta koskevia asioita on käsitelty seuraavissa kokouksissa: 9.1, 6.2, 27.3, 3.4, 8.5, 5.6, 26.6, 28.8, 25.9, 9.10, 23.10 ja 27.11.

#### 2. Painopiste: Viestinnän kehittäminen

Tavoite: Viestinnän periaatteista päättäminen

Tavoitetaso: Viestinnän periaatteet hyväksytyt kunnanhallituksessa

Mittari: Viestinnän periaatteet hyväksytyt/ei hyväksytyt

Toteuma: Tavoite toteutunut. Kunnanhallitus hyväksynyt viestintäohjeasiakirjan kunnan viestinnän ja tiedottamisen yleiseksi periaatteeksi 26.6.2023 § 183

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	115 014	1 090	0	1 090	65 769	64 679
Ulkoiset toimintakulut	-675 545	-1 004 020	0	-1 004 020	-929 547	74 473
Toimintakate	-560 531	-1 002 930	0	-1 002 930	-863 778	139 152
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-14 843	-9 867	0	-9 867	-14 154	-4 287
Nettomenot	-575 374	-1 012 797	0	-1 012 797	-877 932	134 865
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

### Määrärahojen olennaiset muutokset

Sosiaali- ja terveystalouden sekä palo- ja pelastustoimen siirtyessä hyvinvointialueelle jää kunnan vastuulle vielä ympäristöterveydenhuolto. Ympäristöterveydenhuolto on siirretty kunnanhallituksen alaisuuteen sosiaali- ja terveystalouden tulosyksiköiden lakkauttamisen myötä.

## Kehittämispalvelut

Elinkeinoitoimi, Business Joensuu, Riveria

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Kehittämispalvelut luo edellytyksiä kunnan ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä työpaikkojen syntymiselle ja säilymiselle toimimalla yhteistyössä yrittäjien, kunnan muiden toimialojen sekä Business Joensuun ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

### Toiminnan sisältö

Yritysyhteistyö ja elinkeinoitoiminnan kehittäminen, kuntamarkkinointi, tonttimarkkinointi, matkailu, järjestöyhteistyö, seutuyhteistyö, kunnan kiinteistöjen myynti, tapahtumat.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Yritysten kehittämisen ja kasvun tukeminen

Tavoite: Koulutusten ja yritystilaisuuksien järjestäminen alueen yrityksille. Laadukkaasti toteutetut peruspalvelut ja -tapahtumat yrityksille yhteistyössä Business Joensuun kanssa.

Tavoitetaso: Tapahtumia (koulutustapahtumat, yrittäjäkahvit, Yrittäjän päivä) vähintään 11 kpl.

Mittari: Toteutuneet tapahtumat

Toteuma: Tavoite toteutunut. Tapahtumia on ollut 13 kappaletta (tapahtumaa/koulutusta).

Yritysvierailuja on ollut 17 kpl. Kunnanjohtaja, kehittämispäällikkö tai Business Joensuun edustaja vuorotellen ovat olleet mukana Tohmajärven yrittäjien hallituksen kokouksissa kerran kuukaudessa (6 kpl). Yrittäjäkahvit on järjestetty helmikuussa, mutta osallistujamäärä on ollut kahveilla vähäinen, joten asia nostettiin esiin Tohmajärven Yrittäjät ry:n hallituksessa, jossa todettiin, että tämän muotoisena tapaamisia ei kannata järjestää. Yrittäjäkahvien sijaan ideoitiin esim. täsmäkoulutuksia eri aihealueista. Esiin nousivat mm. markkinointi, ensiapu, hankerahoituskoulutus, Business Joensuun valmennukset jne.

Business Joensuun Mitä kuuluu? -kampanja 16.2.2023, hankintailta 15.3.2023, Virtaa-valmennus 3/2023, teollisuustyöpaikkakysely 3/2023, sijoittamispalveluiden esittely 14.3.2023, Start-valmennus 5/2023 ja yrittäjien puurotilaisuus yhdessä Business Joensuun kanssa 12.12.2023.

2. Painopiste: Tikkanen ja Niiralan teollisuus- ja yritystoimialueen kehittäminen

Tavoite: Teollisuus- ja yritystoimialueen toiminnallinen ja ulkoinen kehittäminen hanketoiminnan ja elinkeinoitoiminnan kautta. Alueiden tunnettavuus lisääntyy printti- ja somemarkkinoinnin kautta

Tavoitetaso: 2 printtimainosta/printtimediaa, 5 somemainosta/somemediaa

Mittari: Toteutuneiden printtimainosten/printtimedioiden tai somemainosten/somemedioiden lkm

Toteuma: Tavoite ei toteutunut.

Elo-syyskuun aikana Kasvua teollisista ekosysteemeistä -hankkeen puitteissa Tikkanen alueesta oli tekeillä pelimoottorimallinnus aluesuunnittelun ja markkinoinnin tarpeisiin. Mallinnus ei ollut toteutunut vuoden 2023 loppuun mennessä.

3. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu- ja elinympäristö

Tavoite: Kemien keskustan kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet

Tavoitetaso: Kehittämissuunnitelmassa vuosille 2023–2024 määritellyt tavoitteet: levähdyspaikat (penkit ym.), myyntikojut, torialueen siirrettävät viheraiheet, Kemien keskustan suunnittelu ja kunnallistalon ulkoinen saneeraus. Vähintään kolme toimenpidettä toteutettu.



Mittari: Toteutuneiden toimenpiteiden lkm

Toteuma: Tavoite toteutunut (4 kpl).

Keskustaan on hankittu siirrettäviä kukkalaatikoita, torialueen betoniset istutusruukut on otettu käyttöön, kunnallistalon ulkopuolen suunnitelmat on tehty kilpailutusta varten ja entisen Nordeatalon alueen puistosuunnitelma on tehty. Torialueen myyntikojujen piirustukset on tehty, kojut valmistuvat talven 2024 aikana.

4. Painopiste: Tikkala-Onkamo alueen kehittäminen

Tavoite: Alueelta löydetään uusia mahdollisia asuintonttivalintoja alueen asuinmarkkinointiin.

Tavoitetaso: 5 kpl maanomistajia kontaktoitu.

Mittari: Kontaktoitujen maanomistajien lkm.

Toteuma: Tavoite on osittain toteutunut.

Maanomistajat yhtä tavoittamatta jäänyttä lukuun ottamatta on kontaktoitu asuntotyöryhmän katselmuksen 23.5.2022 laatiman listauksen pohjalta kesällä 2022. Vuonna 2023 on kontaktoitu yksi, tuolloin tavoittamatta jäänyt maanomistaja. Tonttien myynnistä kiinnostuneille maanomistajille on laadittu Tohmajärven kunnan nettisivuille oma markkinointisivu. Sivulla on tällä hetkellä myytävänä yhden maanomistajan tontteja.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	337 645	332 200	0	332 200	300 133	-32 067
Ulkoiset toimintakulut	-592 556	-697 960	0	-697 960	-691 881	6 079
Toimintakate	-254 911	-365 760	0	-365 760	-391 748	-25 988
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-71 616	-21 617	0	-21 617	-59 151	-37 534
Nettomenot	-326 527	-387 377	0	-387 377	-450 899	-63 522
Poistot ja arvonalentumiset	-333	-305	0	-305	-276 867	-276 562

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	79	85	95	78	92	111
Paikkakunnalla olevien yritysten määrä						229
Uusien yritysten määrä, lkm/v	5	14	27	21		13
Ketin/Business Joensuun asiakkaina palveluja käyttäneet, yrityksiä kpl	85	155		101		87

## Maaseutupalvelut

Maaseutupalvelut, Hanketoiminta

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Pohjois-Karjalan maaseutupalvelut vastaavat maaseutuelinkeinoviranomaistehtävistä ja maaseutuelinkeinojen kehittämisestä.

### Toiminnan sisältö

Pohjois-Karjalan kuntien maaseutupalvelut yhdistyivät yhdeksi yksiköksi vuoden 2021 alusta. Tohmajärvellä on yksikön toimipiste, jossa työskentelee maaseutuasiainmies neljänä päivänä viikossa. Toiminnan ydinsisältö on viranomaispalvelujen tarjoaminen maatalousyrittäjille, kuten viljelijätukien käsittely ja neuvonta, riista- ja petovahinkokorvauksien käsittely, hukkakauralakiin perustuva valvonta ja neuvonta, eläintenpitäjien rekisteröintiin liittyvät tehtävät, viranomastehtävät häiriö- ja poikkeusoloissa, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen arvioiminen ja lausunnot sekä muut maaseutuviranomaiselle säädetyt tehtävät.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu- ja elinympäristö  
Tavoite: Maaseudun elinvoimaisena säilyttäminen säilyttämällä viljelyssä oleva peltoala.  
Tavoitetaso: 8 690 ha.  
Mittari: Toteutunut viljelyssä oleva peltoala  
Toteuma: 8 685 ha

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Ulkoiset toimintakulut	-70 853	-72 840	0	-72 840	-71 852	988
Toimintakate	-70 853	-72 840	0	-72 840	-71 852	988
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-2 483	-2 222	0	-2 222	-2 278	-56
Nettomenot	-73 336	-75 062	0	-75 062	-74 130	932
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

	2019	2020	2021	2022	2023
Maatiloja yhteensä	144	141	143	140	132
Lypsykarjatalous	38	37	34	28	26
Muu naudakarjatalous	15	13	12	14	14
Muu kotieläintalous	8	7	7	7	6
Viljanviljely	23	21	21	23	20
Muu kasvituotanto, sis. puutarhatuotanto	60	63	69	67	66
Muut tuotanto tai toiminta				1	
Peltoa ha	8 535	8661	8668	8692	8686
Peltoa ha / tila	59,3	61,4	61,0	62,5	66,3
Peltoa luomussa %	38	38	44	38	36
Maitomäärä, milj. ltr	14,55	15,31	14,51	14,04	14,40
Maitoa, ltr, tilaa kohti	382 931	413 901	392 042	484 126	514 636
Tulotuet x 1 000 € (sis.kuntien ja ELY:n käsittelemät)	7 763	7736	7 867	8 559	7 704
Investointikohteet kpl	5	6	8	15	4
Investointiavustukset 1 000 €	73	1 695	137	266	87
Korkotukilainat 1 000 €	40	2 555	0	251	0
Sukupolvenvaihdokset kpl	2	1	4	1	0

## Työllisyyspalvelut

Hanketoiminta, Sosiaalinen työllistäminen, Kelan tm-tukiosuus, työllisyysneuvosto

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Pitkäaikaistyöttömyyden aiheuttamien kustannusten ja inhimillisen syrjäytymisen estäminen ja hallitseminen yhteistyössä työllisyshoidon verkoston kanssa.

### Toiminnan sisältö

Työnhakija-asiakkaiden laaja-alainen neuvonta- ja ohjaustehtävä. Matalan kynnyksen työpaikkojen ja työkokeilupaikkojen varmistaminen ja lisääminen kumppanuussopimusten avulla erityisesti pitkäaikaistyöttömille henkilöille. Hankerahoituksen hyödyntäminen työllisyshoidossa. Työnantajille tiedottaminen ja ohjaus käytettävissä olevista työllistämisen tukitoimista; palkkatuen ja kuntalisän käyttäminen työllistämisen tehostamiseksi. Vuoden 2023 aikana valmistautuminen työvoimapalveluiden uudelleenjärjestämiseen. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu on vuoden 2025 alussa siirtymässä valtiolta kunnille.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Työllisyys  
Tavoite: Työllisyyden kasvu ja työttömyysprosentin pieneneminen  
Tavoitetaso: Työllisyys maakunnan keskitasoa, työttömyysprosentti 11,5  
Mittari: Keskiarvo vuoden 2023 lopussa  
Toteuma: Tavoite ei toteutunut työttömyysprosentin osalta. Työttömyys kasvoi koko maakunnassa ja Tohmajärven luku oli maakunnan keskitasoa, joten sen osalta tavoite toteutui
  
2. Painopiste: Työllisyys  
Tavoite: Hankkeiden ToKi ja Topakka asiakasmäärien kasvu  
Tavoitetaso: Hankehakemuksissa esitetty asiakastavoite; ToKi 300 asiakasta, Topakka 40 asiakasta  
Mittari: Toteutunut asiakasmäärä vähintään; ToKi 250 asiakasta, Topakka 35 asiakasta  
Toteuma: Toki -hankkeessa oli yhteensä 231 asiakasta ja Topakassa oli 33 asiakasta, joten tavoite molempien hankkeiden osalta lähes toteutui.
  
3. Painopiste: Työllisyys  
Tavoite: Työllisyyskoordinaattorin osallistuminen työllisyyspalvelumuutosta käsitteleviin koulutuksiin  
Tavoitetaso: Osallistuminen neljään eri koulutukseen vuoden 2023 aikana  
Mittari: Toteutuneiden koulutusten määrä  
Toteuma: Tavoite ei koulutusten osalta toteutunut. Työllisyyskoordinaattori osallistui kuitenkin useaan esim. Kuntaliiton järjestämään seminaariin, jossa käsiteltiin tulevaa muutosta

### Määrärahojen olennaiset muutokset

Kuntalisää myönnettiin vuoden 2023 aikana kahdelle eri työnantajalle, yhteensä neljä kuntalisää, mikä on hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Yhdistystyöllistämisen volyymi pienentyi edelliseen vuoteen verrattuna huomattavasti ja työllistämisavustuksia myönnettiin vain noin puolet vuoden 2022 määrästä. Työmarkkinatuen kuntaosuus nousi edelliseen vuoteen verrattuna noin 20 000 eurolla jäaden kuitenkin alle 300 000 euron. Valuma 1000-päiväisiin kiihtyi edelleen työttömyysjaksojen pidentyessä, jolloin kunnan osuus työmarkkinatuesta kasvoi.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	97 323	159 520	0	159 520	193 095	33 575
Ulkoiset toimintakulut	-728 204	-862 320	0	-862 320	-754 046	108 274
Toimintakate	-630 881	-702 800	0	-702 800	-560 951	141 849
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-9 852	-10 448	0	-10 448	-10 910	-462
Nettomenot	-640 733	-713 248	0	-713 248	-571 861	141 387
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas						141
Työvoima	1 874	1 827	1 760	1 749		1 738
Työttömyys-%	15	17	16	15	12	14
Työttömien määrä	279	316	279	258	230	250
Työttömien aktiivointiaste	38	30	32	32	40	31
Työmarkkinatuen kuntaosuus €	252 414	340 751	315 729	279 077	260 000	299 592
300–499 päivää	74 530	106 074	95 118	53 286		46 946
500–999 päivää	108 780	156 429	107 765	97 982		113 484
1000 päivää	69 104	78 248	112 846	127 809		139 162

## Hallintopalvelut

Keskustoimisto

Tilivelvollinen: hallintopäällikkö

### Toiminta-ajatus

Kunnan päätöksenteko on avointa ja osallistavaa. Järjestetään hallinto niin, että kuntalaiset ovat tyytyväisiä kunnan tarjoamiin palveluihin, ja Tohmajärvi koetaan myönteisenä ja kannustavana paikkana asua ja yrittää. Hyvä hallinto mielletään monesti vain byrokraattisena käsitteenä. Laillisuuden lisäksi hyvään päätöksentekoprosessiin pääsee päätöksenteon eri vaiheissa monipuolisesti osallistumaan eri tahot. Asioiden käsittely järjestetään vaivattomasti ja hyväksyttävästi. Toimielimet luovat omalla toimialallaan edellytyksiä avoimelle toiminnalla asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Kunnanhallitus ja muut toimielimet, kunnanjohtaja sekä toimialojen johtavat viranhaltijat huolehtivat, että kunnan asukkaat ja palvelujen käyttäjät saavat riittävästi tietoa valmisteltavina olevista yleisesti merkittävistä asioista ja voivat osallistua ja vaikuttaa näiden asioiden valmisteluun. Osallisuus syntyy esimerkiksi kuntalaisten kuulemisesta, tyytyväisyyttä mittaavista kyselyistä ja vaikutusmahdollisuuksista itseään koskeviin asioihin. Koordinoidaan ja kehitetään kunnan tiedonhallintaa tavoitteena kunnan toimistopalvelujen sähköistäminen ja nopeuttaminen. Tiedonhallinta vastaa kunnanhallituksen alaisuudessa tietoturvallisuusjärjestelyistä. Asiakirjahallinto vastaa kunnan pysyvästi säilytettävistä asiakirjatiedoista sekä ohjaa ja kehittää asiakirjahallintoa osana kunnan tiedonhallintaa.

### Toiminnan sisältö

Hallintopalvelut toteuttaa valtuuston ja hallituksen päättämällä tavalla kunnan hallinnon käytännön toimenpiteet sekä tekee hallituksen ja valtuuston asioiden valmistelutyötä ja huolehtii päätösten täytäntöönpanosta ja tiedottamisesta sekä vastaa kunnan kirjaamosta, intranetistä, asiakirjahallinnosta, tiedonhallinnasta ja sähköisestä asiointipalvelusta. Tämän lisäksi hallintopalvelut palvelee kuntalaisia moninaisissa hallinnon toimialaan liittyvissä kysymyksissä. Hallintopalvelut toimii tarvittaessa hallinnon asiantuntijana kunnan muille toimialoille.

### Toiminnalliset tavoitteet

Tohmajärven kunnan hallinnossa otettiin käyttöön Wismasign sähköinen allekirjoitustyökalua Dynasty asianhallintajärjestelmän sähköisen allekirjoituksen rinnalle. Sähköinen arkisto otettiin käyttöön Lomituspalveluiden hallinnossa. Dynasty asianhallintaohjelmasta asennettiin ja käyttöön otettiin uusi versio koko maakunnassa. Versiokoulutuksen lisäksi koulusta Dynastyn käytöstä järjestettiin avain- ja peruskäyttäjille sekä sopimushallinnan käyttäjille. Hallinnon työolosuhteisiin kiinnitettiin huomiota: tehtiin työn vaarojen arviointi, työterveyshuollon työpaikkaselvitys sekä päivitettiin pelastussuunnitelma. Elokuun alusta muutettiin viraston aukioloaikoja. Tohmajärven kunta valittiin mukaan ELoGE-prosessiin (hyvän eurooppalaisen hallinnon arviointiprosessi).

#### 1. Painopiste: Ilmastotavoitteet HINKU-kriteerien mukaisesti

Tavoite: Sähköiseen arkistoon siirretään asiakirjatietoja

Tavoitetaso: Siirrettyjen asiakirjatietojen määrä > 0 megatavua vuonna 2023

Mittari: Sähköiseen arkistoon siirrettyjen asiakirjatietojen määrä megatavuina

Toteuma: Tavoite toteutunut. 31.12.2023 siirretty sähköiseen arkistoon 788 Mt, mikä on 3908 tiedostoa.

2. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu- ja elinympäristö

Tavoite: Tietoturvallisuuden kehittäminen

Tavoitetaso: Digiturvallisuudelle on määritelty mittarit

Mittari: Mittarit on määritelty / ei ole määritelty toimivaltaisen viranomaisen toimesta

Toteuma: Toteutui. Kunnanhallitus vahvisti kokouksessaan 13.11.2023 § 299 tietotilinpäätöksessä seurattaviksi digiturvan mittareiksi:

1 henkilöstön suorittamat tietoturva- ja tietosuojakoulutuksen lukumäärät (montako prosenttia henkilöstöstä suorittanut)

2 henkilötietojen tarkastus-, muutos- ja poistopyyntöjen lukumäärä

3 henkilötietojen tietoturvaloukkausten määrä

4 Taisto-harjoitukseen osallistuminen

5 tietoturvaa koskevien koulutusten lukumäärät.

3. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu- ja elinympäristö

Tavoite: Toiminnan suunnitelmallisuuden lisääminen

Tavoitetaso: Hallinnon vuosikellon vahvistaminen

Mittari: Kunnanhallitus on hyväksynyt hallinnon vuosikellon vuoden 2023 aikana (Kyllä/Ei)

Toteuma: Toteutui. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 27.11.2023 § 330 talouden ja hallinnon vuosikellon vuodelle 2024.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	2 317	9 130	0	9 130	6 910	-2 220
Ulkoiset toimintakulut	-287 079	-301 735	0	-301 735	-307 730	-5 995
Toimintakate	-284 762	-292 605	0	-292 605	-300 820	-8 215
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-19 042	-9 540	0	-9 540	-9 837	-297
Nettomenot	-303 804	-302 145	0	-302 145	-310 657	-8 512
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	87	40	54		72	76
kunnanhallituksen pöytäkirjan julkaisuun kulunut aika (x kalenteripäivää kokouksen jälkeen)						4
vireille tulleiden asioiden määrä (uudet)	412	481	457	389	271	195
Visma-allekirjoitukset						1832
Sähköisen arkiston koko mt/kpl						788/3908

## Talouspalvelut

Talous- ja palkkatoimisto, Veropalvelut

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Toteuttaa kunnan kirjanpito, palkanlaskenta ja tilinpäätös lain vaatimusten mukaisesti käyttäen nykyaikaisia ohjelmistoja ja järjestelmiä.

### Toiminnan sisältö

Talouspalvelut vastaa koko kunnan taloudenhoidosta. Taloushallinto hoitaa kunnan kirjanpidon ja henkilöstön sekä luottamushenkilöiden palkkahallinnon, vastaa ostolaskuista sekä kunnan osto- ja myyntireskontrasta, maksuvalmiudesta, veloista ja perinnästä. Tämän lisäksi talouspalvelut valmistele kunnan talousarvion, osavuosi- ja vuosiraportit, tilinpäätöksen ja taloustilastot yhdessä kunnan muun henkilöstön kanssa. Talouspalvelujen henkilöstö palvelee myös kuntalaisia ja muita asiakkaita erityisesti osto- ja myyntilaskujen selvittämistä koskevissa kysymyksissä.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous

Tavoite: Ostoreskontran siirto portaaliin

Tavoitetaso: Ostoreskontra siirretty

Mittari: Toteutui / ei toteutunut

Toteuma: Toteutui. Siirrytty uuteen ostoreskontraportaaliin lokakuussa 2023.

2. Painopiste: Tasapainossa oleva kuntatalous

Tavoite: Talousarviossa asetettujen toiminnallisten tavoitteiden laadintaan hankitaan koulutusta

Tavoitetaso: Koulutus toteutunut, osallistumis-% viran- ja toimenhaltijoiden osalta vähintään 80 %

Mittari: koulutukseen osallistuneiden talousarvion laatimiseen osallistuvien viran- ja toimenhaltijoiden sekä luottamusmiesten osallistumis-%

Toteuma: Tavoite ei ole toteutunut. Koulutusta ei ole toteutettu.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	11 646	12 200	0	12 200	17 315	5 115
Ulkoiset toimintakulut	-403 551	-368 735	0	-368 735	-361 257	7 478
Toimintakate	-391 905	-356 535	0	-356 535	-343 942	12 593
Sisäiset toimintatuotot	312 395	298 470	0	298 470	318 094	19 624
Sisäiset toimintakulut	-11 798	-10 635	0	-10 635	-6 133	4 502
Nettomenot	-91 308	-68 700	0	-68 700	-31 981	36 719
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

### Toiminnallisia muutoksia:

Julius-varausjärjestelmän kautta tehdyistä varauksista maksu suoritetaan varauksen yhteydessä. Vähentää laskutettavaa aineistoa ja perintää. Sisäinen laskutus taloushallinnon osalta tehdään joulukuun lopussa.



Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	88	79	89	96	87	86
lähetetyt myyntilaskut, kpl (sis. huomautuslaskut)	16 255	17 384	19 829	16 520	20 000	16 617
lähetetyt maksuhuomautukset		2 050	2 228	1 808		1 830
käsitellyt ostolaskut, kpl	8 022	7 382	7 339	7 445	8 000	6 149
palkkasumma, milj.€	9,161	8,588	8,676	9,077	4,421	11,594
palkan-/palkkionsaajia/v	718	627	651	679	700	

## Henkilöstöjaosto / Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöhallinto, Luottamusmiestoimi, Työsuojelu, Työpaikkaruokailu

Tilivelvollinen: hallintopäällikkö

### Toiminta-ajatus

Henkilöstöjaosto ja henkilöstöpalvelut vastaavat työnantajana kunnan henkilöstöpolitiikasta ja henkilöstöjohtamisen linjauksista. Tehtäväkenttään kuuluu kunnan palkkausjärjestelmän kehittäminen ja kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaisen toiminnan varmistaminen sekä niihin liittyvien paikallisten kysymysten ratkaiseminen. Henkilöstölle taataan vaikuttamismahdollisuus heitä koskevissa asioissa. Kantavana periaatteena on henkilöstön tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu.

### Toiminnan sisältö

Henkilöstöpalvelujen keskeisenä tehtävänä on laatia ja kehittää kunnan henkilöstöhallintoon liittyviä prosesseja ja ohjeistuksia. Henkilöstöpalveluiden rooli on tukea kunnan operatiivista johtoa ja esimiehiä henkilöstöjohtamiseen ja sen kehittämiseen liittyvissä asioissa. Henkilöstöpalvelut huolehtivat myös yhteistoimintajärjestelmän ja työsuojelutoiminnan keskitetystä järjestämisestä kunnassa.

Kunnan strategiassa yhdeksi painopistealueeksi on nostettu kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö. Tavoitteena on kehittää kuntaa yhä houkuttelevammaksi työpaikaksi ja edesauttaa henkilöstön hyvinvointia. Johtamisessa ja arjen esihenkilötyössä onnistumisella on tässä tärkeä osansa. Esihenkilöillä tulee olla käytettävissään niin työkaluja kuin aikaa henkilöstöjohtamiseen. Näiden edellytysten luomiseen myös henkilöstöpalvelussa tehdään työtä. Esihenkilötyön hallinnolliset prosessit tulee olla selkeitä ja kuvattuja ja niihin liittyvien ohjeistusten ajantasaisia ja löydettävissä. Esihenkilöiden kouluttautumiseen ja esihenkilötyön kehittämiseen tulee varata resursseja.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö  
Tavoite: Hallinnollisen esihenkilötyön helpottaminen toteuttamalla esihenkilöiden työkaluja mm. digitaaliseen Vuolearningin oppimisalustaan.  
Tavoitetaso: Digitaalinen oppimisalusta käytössä vähintään 15 esihenkilöllä  
Mittari: Vuolearningin digitaalista oppimisalustaa käyttävien esihenkilöiden lukumäärä  
Toteuma: Tavoite ei toteutunut. Oppimisalusta on käytössä vain lomituksessa 8 esihenkilöllä.
- Painopiste:** Kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö  
Tavoite: Esihenkilöiden koulutus ja esihenkilötyön kehittäminen  
Tavoitetaso: Järjestetään mahdollisuuksia esihenkilökoulutuksiin omatoimisesti ja/tai yhdessä ja seurataan koulutusten toteutumista. 20 esihenkilöä on osallistunut vähintään kolmeen esihenkilötyön koulutukseen v.2023 = 60 suoritettua esihenkilökoulutusta  
Mittari: Suoritettujen esihenkilökoulutusten lukumäärä  
Toteuma: Tavoite on toteutunut. FCG Digikanavalla Esihenkilön tuessa suoritettu vuoden aikana 351 oppimismoduulia
- Painopiste:** Kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö  
Tavoite: Henkilöstöä koskeva ohjeistus työsuhteen eri vaiheissa on selkeä. Henkilöstöhallinnon prosesseja kuvataan ja niihin liittyviä ohjeita/lomakkeita/työkaluja päivitetään  
Tavoitetaso: Vähintään kolme HR-ohjetta päivitetty tai tehty v. 2023

Mittari: Päivitettyjen/tehtyjen HR-ohjeiden lukumäärä

Toteuma: Tavoite on toteutunut. Uusia ja päivitettyjä ohjeita on ainakin 8:

Kehityskeskusteluohjeet sisältäen EPT-osion, työsuojelun toimintaohjelma + lomakkeet, etätöohjeen 2 päivitystä, henkilökuvien julkaisu nettisivuilla, koeaika, työntekijän ilmoittaminen työterveyshuoltoon, esihenkilön muistilista työsuhteen alkaessa, muistamissäännön päivitys.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	14 755	4 500	0	4 500	4 276	-224
Ulkoiset toimintakulut	-123 124	-133 125	0	-133 125	-130 916	2 209
Toimintakate	-108 369	-128 625	0	-128 625	-126 640	1 985
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-17 596	-4 093	0	-4 093	-5 637	-1 544
Nettomenot	-125 965	-132 718	0	-132 718	-132 277	441
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	30	22	25	30	31	33
Rekrytointien määrä (Kuntarekry, kpl)	21	19	36	30		47
Henkilöstötutkimuksen suositteluprosentti (suositteisitko työpaikkaasi tuttavillesi)	81,5	74,6	72,4	73,3		-
Toisen työnantajan palvelukseen lähteneet vakinaiset (hlö)			7	6		8

## Maa- ja metsätalous

Maa- ja metsätilat

Tilivelvollinen: kunnanjohtaja

### Toiminta-ajatus

Hoitaa kunnan maa- ja metsäomaisuutta taloudellisesti kestäväen kehityksen mukaisesti.

### Toiminnan sisältö

Huolehtia metsänhoitoon liittyvien metsäsuunnitelman mukaisten töiden toteutumisesta yhdessä sopimuskumppaneiden kanssa. Toteuttaa puukaupat metsäsuunnitelman mukaisesti.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Metsäomaisuuden hoitaminen  
**Tavoite:** Metsäomaisuudesta viestintää kehitetään  
**Tavoitetaso:** Valtuuston seminaarissa käsitelty vähintään kerran metsäomaisuuteen liittyviä asioita  
**Mittari:** Valtuustoseminaarissa käsitelty metsäomaisuutta/ei käsitelty  
**Toteuma:** Ei ole toteutunut.
- Painopiste:** Metsäomaisuuden hoitaminen  
**Tavoite:** Metsänhoitotyöt kilpailutettu  
**Tavoitetaso:** Metsänhoitotöiden toimittaja valittu  
**Mittari:** Valittu / ei valittu  
**Toteuma:** Ei ole valittu. Metsänhoitotöitä ei ole kilpailutettu, koska metsäsuunnitelman kilpailutus meni uusiksi ja suunnitelma valmistuu vasta vuoden lopussa.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	131 097	129 700	0	129 700	174 173	44 473
Ulkoiset toimintakulut	-28 732	-49 365	0	-49 365	-99 755	-50 390
Toimintakate	102 365	80 335	0	80 335	74 418	-5 917
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	0	-540	0	-540	-498	42
Nettomenot	102 365	79 795	0	79 795	73 920	-5 875
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

## TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

## Kunnanhallitus

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Tot-%
<b>TOIMINTATUOTOT</b>					
MYYNITUOTOT	103 530	0	103 530	157 789	152,41 %
MAKSUTUOTOT	700	0	700	1 382	197,45 %
TUET JA AVUSTUKSET	188 200	0	188 200	274 011	145,60 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	365 360	0	365 360	336 688	92,15 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	657 790	0	657 790	769 870	117,04 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>					
HENKILÖSTÖKULUT	-1 283 740	0	-1 283 740	-1 089 977	84,90 %
PALKAT JA PALKKIOT	-1 058 700	0	-1 058 700	-897 621	84,80 %
HENKILÖSIVUKULUT	-225 040	0	-225 040	-192 356	85,46 %
ELÄKEKULUT	-191 040	0	-191 040	-163 236	85,43 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-34 000	0	-34 000	-29 120	85,65 %
PALVELUJEN OSTOT	-1 379 895	0	-1 379 895	-1 478 863	107,20 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-197 350	0	-197 350	-190 894	96,73 %
AVUSTUKSET	-382 000	0	-382 000	-394 528	103,28 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-338 545	0	-338 545	-555 210	163,91 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 581 530	0	-3 581 530	-3 709 471	103,59 %
TOIMINTAKATE	-2 923 740	0	-2 923 740	-2 939 601	100,50 %
<b>RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT</b>					
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	-185	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ	0	0	0	-185	
VUOSIKATE	-2 923 740	0	-2 923 740	-2 939 786	100,50 %
<b>POISTOT JA ARVONALENTUMISET</b>					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-13 955	0	-13 955	-290 635	2 082,66 %
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ	-13 955	0	-13 955	-290 635	2 082,66 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 937 695	0	-2 937 695	-3 230 421	110,00 %
POISTOERON MUUTOS	0	0	0	21 783	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-2 937 695	0	-2 937 695	-3 208 637	109,20 %

# LOMITUS

## Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomituspalvelujohtaja

### Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Melan päätöksen mukaan Tohmajärven kunta vastaa maatalouslomituspalveluiden tuottamisesta vuoden 2023 alusta alkaen koko Pohjois-Karjalan alueella. Toiminta-alue muodostuu Ilomantsin, Juuan, Kontiolahden, Liperin, Polvijärven, Rääkkylän ja Tohmajärven kunnista ja Joensuun, Kiteen, Lieksan, Nurmeksien ja Outokummun kaupungeista.

### Toiminta-ajatus

Pohjois-Karjalan lomituspalvelujen tehtävänä on järjestää lomituspalvelulain mukaiset palvelut Pohjois-Karjalan alueella niin, että alueen lomituspalveluihin oikeutetut maatalousyrittäjät pystyvät irrottautumaan päivittäisistä välttämättömistä karjanhoitoon kuuluvista töistä. Huomioimme kaikkien osapuolten tarpeet ja toivomukset niin, että lomitukset jakautuvat tasaisesti ympäri vuoden. Lomituspalvelut järjestetään lainmukaisesti ottaen huomioon toiminnan taloudellisuus. Maatalouslomituksen osuus on täysin valtion korvattavaa toimintaa, mikäli lomituksen menot ylittyvät tai alittuvat tilivuodelta, ne tasataan vuoden 2022 valtionkorvausselvityksen lopputilityksessä. Hallinnollisia ja taloudellisia palveluja varten Mela osoittaa hallintorahan, jonka suuruus määräytyy edellisen vuoden toteutuneiden lomituspäivien mukaan.

### Toiminnan sisältö

Toimivien maatalouslomituspalveluiden merkitys on maataloille erityisen suuri. Lomituspalveluiden käyttäjien määrä laskee. Pidemmällä aikavälillä tilannetta tarkasteltaessa nykyisten paikallisyksiköiden alueiden laajentuminen tulee olemaan väistämättä edessä.

Toiminnallisilla tavoitteilla pyritään tuottamaan lainmukaiset lomituspalvelut taloudellisesti, takaamaan riittävä ammatillisesti osaava työvoima ja tukemaan maatalousyrittäjien sekä maatalouslomittajien työssä jaksamista. Tällöin pystymme turvaamaan maatalousyrittäjille laadukkaat ja oikea-aikaiset lomituspalvelut taloudellisesti.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu- ja elinympäristö

**Tavoite:** Maatalousyrittäjien työssä jaksamisen tukeminen toimivilla lomituspalveluilla, palveluiden laadun ja toimivuuden varmistaminen

**Tavoitetaso:** Asiakaspalvelukysely tavoitetaso 4/5, toteutumattomien sijaisapujen seuranta alle 5 % pyydetyistä

**Mittari:** Asiakaspalvelukysely Melan mittareiden mukaisesti, toteutumattomien sijaisapujen seuranta

**Toteuma:** Asiakaspalvelukysely Melan mittareiden mukaisesti ka lomittajat 4,48, hallinto 4,16. Tavoite toteutunut. Toteutumattomat sijaisavut 6,42 %, tavoite ei toteutunut. Paikallisyksikkö ei saanut järjestymään 2,48 % pyydetyistä sijaisavuista, asiakkaalla ei ollut tarvetta 3,64 % pyynnöistä ja 0,30 % ei ottanut tarjottua lomittajaa.
- Painopiste:** Ilmastotavoitteet HINKU-kriteerien mukaisesti

**Tavoite:** Hakemusten liitteiden vastaanotto sähköisesti Miun palveluiden kautta suoraan sähköiseen arkistoon.

Tavoitetaso: 95 % liitteistä vastaanotettu sähköisesti suoraan sähköiseen arkistoon.

Mittari: Vastaanotettujen liitteiden määrä toimitustavoittain (sähköinen/ paperi)

Toteuma: Tavoite toteutunut sähköisten liitteiden määrä 95 % toimitetuista

3. Painopiste: Kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö

Tavoite: Lähihenkilö toteuttamat tilakäynnit jokaisen maatalouslomittajan luona vähintään 1krt/vuosi. Lomittajien työturvallisuuden varmistaminen tilakäyntien ja sähköisen perehdytysmateriaalin avulla.

Tavoitetaso: Lähihenkilö käy vähintään 1 käynnin jokaisen maatalouslomittajan luona, jokainen maatalouslomittaja suorittaa sähköisen perehdytys kurssin.

Mittari: Toteutuneet lähihenkilö käynnit per lomittaja, suoritettut sähköiset perehdytys kurssit.

Toteuma: Toteutuneet lähiesihenkilökäynnit 48/89, 74/89 lomittajista on suorittanut sähköisen perehdytyskurssin. Tavoite ei toteutunut.

### Olennaiset muutokset/ tapahtumat toiminnassa.

Maatalouslomituksen osuus on täysin valtion korvattavaa toimintaa, mikäli maatalouslomituksen menot ylittyvät tai alittuvat tilivuodelta, ne tasataan vuoden 2023 valtionkorvausselvityksen lopputilityksessä.

Hallintoraha on määräraha, josta lomituspäiväpalveluiden tulos muodostuu. Lomituspäiväpalvelujen hallinnon määrärahat ovat riittäneet hyvin toiminnan kehittämiseen. Palvelujen sähköistäminen tuo pidemmällä aikavälillä säästöä henkilöstökuluissa. Lomituspäiväpalvelujen hallinnossa on ollut henkilöstön vaihtuvuutta ja yksi vakituinen lomituspäiväpalveluesihenkilö tehtävä tuli uudelleen avoimeksi. Kaikkia toiminnallisia tavoitteita ei pystytty toteuttamaan hallinnon henkilöstöhaasteitten takia. Asiakastytyväisyys kuitenkin säilyi tavoite tasolla ja Pohjois-Karjalan lomituspäiväpalvelujen sähköinen lomakkeiden jättö prosentti oli valtakunnan paras.

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	-23	-19	-44			
lomituspäiväpalvelujen asiakkaat	243	229	213	186	606	606
kunnan tuottamat lomituspäiväpalveluiden lomapäivät	12 228	10 841	9 928	8 897	30 256	26 559
- vuosilomat	6 396	5 679	5 409	4 733	15 756	14 819
- sijaisavut	4 345	4 013	3 587	3 186	9 000	8 047
- tuettu maksullinen	1 487	1 131	932	978	5 500	3 693
lomituspäivä.käyttökust. Pidettyä lomapäivää kohti €	190	171	182	183	213	207

## TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

Lomituspalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Tot-%
<b>TOIMINTATUOTOT</b>					
MYYNITUOTOT	6 449 805	0	6 449 805	6 311 645	97,86 %
MAKSUTUOTOT	1 043 114	0	1 043 114	849 133	81,4 %
TUET JA AVUSTUKSET	23 000	0	23 000	32 303	140,45 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	7 515 919	0	7 515 919	7 193 081	95,7 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>					
HENKILÖSTÖKULUT	-5 947 908	0	-5 947 908	-5 324 890	89,53 %
PALKAT JA PALKKIOT	-4 754 628	0	-4 754 628	-4 295 531	90,34 %
HENKILÖSIVUKULUT	-1 193 280	0	-1 193 280	-1 029 360	86,26 %
ELÄKEKULUT	-950 680	0	-950 680	-833 236	87,65 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-242 600	0	-242 600	-196 124	80,84 %
PALVELUJEN OSTOT	-1 004 819	0	-1 004 819	-918 154	91,38 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-54 227	0	-54 227	-55 551	102,44 %
AVUSTUKSET	-427 625	0	-427 625	-531 252	124,23 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-55 260	0	-55 260	-15 742	28,49 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 489 839	0	-7 489 839	-6 845 590	91,4 %
TOIMINTAKATE	26 080	0	26 080	347 491	1 332,38 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	26 080	0	26 080	347 491	1 332,38 %



## SIVISTYSLAUTAKUNTA

(Hallinto, Perusopetus, Lukiokoulutus, Kansalaisopisto, Kirjasto- ja kulttuuripalvelut, Liikunta- ja nuorisopalvelut sekä Varhaiskasvatus)

### Keskeiset tapahtumat vuonna 2023 sekä suunnitelmakaudelle 2024–2025

Kuntalain mukaan kuntien tulee pyrkiä edistämään asukkaidensa hyvinvointia. Terveystieteiden tutkimuskeskus velvoittaa kuntia valmistelevaan vuosittain raportin sekä kerran valtuustokaudessa laajemman hyvinvointikertomuksen valtuustolle. Kevään aikana valmistui Tohmajärven kunnan vuoden 2022 hyvinvointiraportti. Hyvinvointikertomus eli hyvinvointiraportti on tiivis asiakirja, joka toimii ennen kaikkea johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön ja suunnittelun ja sen toimeenpanon perustana. Vuosittaisessa hyvinvointiraportissa tarkastellaan edellisen vuoden toteutuneita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keinoja. Raportissa tarkastellaan myös kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä ja niihin vaikuttaneita tekijöitä vuodelta 2022. Hyvinvointiraportti 2022 pitää sisällään päivitettyä indikaattoritietoa saatavilla olleiden hyvinvoinnin- ja terveyden tilastojen osalta. Toiminnassa toteutettiin talousarvion toiminnallisia tavoitteita, jotka on osittain johdettu laajemmasta hyvinvointisuunnitelmasta.

Kesäkuussa järjestetty Potsiviikko onnistui hyvin ja muun muassa Katri Helenan konsertti oli loppuunmyyty. Oheistapahtumatkin kiinnostivat hyvin yleisöä läheltä ja kaukaa: tapahtumissa oli osallistujia todistettavasti useilta eri paikkakunnilta. Tapahtumat vahvistivat toimeliasta ja toteuttavaa kuntabrändiä. Vuonna 2023 sivistystoimessa kiinnitettiin huomiota henkilöstön määrään ja laadukkaaseen sivistyspalveluiden tuottamiseen. Varhaiskasvatuksessa palkattiin alkuvuonna kolme varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa vakinaisesti ja valmistauduttiin tulevaan palkkaamalla kaksi varhaiskasvatuksen sosionomia vakinaisesti. Ryhmäavustajia hyödynnettiin lisäresurssina vuonna 2023. Perusopetuksessa vakinaistettiin koulunkäynninohjaajia. Opettajien rekrytointien yhteydessä arvioitiin tulevien vuosien opettajatarvetta syntyneiden lasten ja nykyisten oppilaiden määrän sekä tuen tarpeiden näkökulmasta. Liikunta- ja nuorisotoimeen palkattiin vakinaiseen työsuhteeseen vapaa-aikakoordinaattori.

Tohmajärven kunnan ruoka- ja siivouspalvelut siirtyivät 1.1.2023 alkaen Polkka Oy:lle. Tämä tarkoittaa sitä, että sivistystoimen ulkoisen toimintakatteen osalta aiemmin sisäisesti ostettujen palveluiden siirryttyä ulkoisiksi toimintamenoiksi ulkoiset menot ovat kasvaneet huomattavasti verrattuna edellisen vuoden talousarvioon. Ulkoisten ja ruoka- ja siivouspalveluiden toteutuneet kustannukset vuonna 2023 olivat noin 846 000 euroa. Kokonaisuutena sivistystoimen menot toteutuivat hyvin budjetoidun mukaan.

## Hallinto

Opetus- ja kulttuuritoimen hallinto

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, sivistysjohtaja

### Toiminta-ajatus

Hallinnon tehtävänä on hoitaa sivistystoimen hallintoa ja näin tukea sivistystoimen eri toimintoja niiden perustehtävissä.

### Toiminnan sisältö

Koulutoimiston hallintohenkilöstö vastaa sivistyslautakunnan kokousasioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta, talousarvion valmistelusta ja sen toimeenpanosta, valtionosuuslaskelmista ja tilastoinnista, koulukuljetuksista ja monista henkilöstöhallintoon liittyvistä tehtävistä. Hallinnossa koordinoidaan kunnassa tehtävää terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyötä sekä kotouttamiseen liittyviä asioita.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen (kuntastrategia / hyte-suunnitelma)  
Tavoite: Kunnan hyte-ryhmän säännöllisen toiminnan vakiinnuttaminen ja eri hallinnonalojen osallistaminen hyte-työhön.  
Tavoitetaso: Kunnan hyte-ryhmä kokoontuu vuoden aikana vähintään neljä kertaa.  
Mittari: Kokousten lukumäärä  
Toteuma: Toteutui. Hyte-ryhmä kokoontui neljä kertaa.
2. Painopiste: Kuntalaisten osallistaminen ja aktivointi (kuntastrategia / hyte-suunnitelma)  
Tavoite: Järjestetään hyte-seminaari, johon osallistetaan myös kuntalaisia  
Tavoitetaso: Seminaariin osallistuu vähintään 20 kuntalaista  
Mittari: Osallistuneiden määrä  
Toteuma: Toteutui. Järjestettiin lasten ja perheiden iltatapahtuma 20.11.2023, jossa oli useita osallistavia toimintarasteja. Osallistujia n. 80. Lisäksi järjestettiin EPT-seminaari, jonne ei tullut osallistujia hyvinvointialueen ja kunnan toteuttamasta markkinoinnista huolimatta.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	8 814	4 560	0	4 560	9 471	4 911
Ulkoiset toimintakulut	-203 056	-170 760	0	-170 760	-242 032	-71 272
Toimintakate	-194 242	-166 200	0	-166 200	-232 561	-66 361
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-113 702	-16 858	0	-16 858	-104 973	-88 115
Nettomenot	-307 944	-183 058	0	-183 058	-337 534	-154 476
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
<u>Koulutoimisto:</u>						
oppilaita/opiskelijoita 20.9.	404	420	436	440	440	441
nettokustannus €/oppilas	531	459	364	327	414	450
<u>Musiikkiopisto</u>						
kunnan oppilaspaikat	53	53	53	53	53	53
nettokustannus €/oppilas	2 150	2 041	1 831	2 312		2 544

## Perusopetus

Perusopetus, Iltapäivätoiminta

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

### Toiminta-ajatus

Kaikille peruskoulun oppilaille annetaan mahdollisuus oppimiseen, henkiseen kasvuun ja terveen itsetunnon kehittymiseen niin, että heillä on peruskoulun päätettyään hyvä yleissivistys sekä opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot. Lisäksi kouluissa tuetaan määrätietoisesti terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

### Toiminnan sisältö

Kunnassa on yksi yhtenäiskoulu ja yksi alakoulu. Maiju Lassilan yhtenäiskoulussa on luokat 1–9 ja Tikkanan alakoulussa luokat 1–6.

Jokainen koulu laatii vuosittain oman työsuunnitelmansa, johon kirjataan tarkemmin koulun toiminta kyseisen lukuvuoden aikana. Työsuunnitelma sisältää koulukohtaisia painopistealueita ja erityisteemoja. Molempien alakoulujen jatkuvana ja keskeisenä painopistealueena on tapakasvatus ja hyvien tapojen korostaminen. Maiju Lassilan osalta kevään 2023 aikana korostui koulutilojen parempi hyödyntäminen suunnitelmallisesti ja nykyisen opetussuunnitelman mukainen pedagogiikka, jonka oppimisympäristö ja sen ympärillä oleva liikunta- ja kulttuuriympäristö mahdollistaa. Poikkihallinnollista yhteistyötä tehtiin mm. Maiju Lassilan koulun valinnaisryhmien ja museoalueen kesken kehittämällä Nymanin taloon pakopeli, jota tarjottiin kesäaikaan turisteille.

Maiju Lassilan koulussa toimi valmistavan opetuksen ryhmä kevätlukukaudella 2023. Oppilaita valmistavassa opetuksessa oli 8. Syyslukukaudella valmistavan opetuksen jatkoivat opiskelua integroituina perusopetuksen ryhmiin. Valmistavan opetuksen osalta kokonaistilanne voi vaihdella hyvinkin nopeasti eikä loppuvuoden 2023 aikana tullut uusia valmistavan opetuksen oppilaita.

Valtuustoaloitteesta liikkeelle lähtenyt koulutsempparin tehtävä jatkui kevätlukukauden loppuun 2023 saakka omana rahoituksena. Loppuvuonna koulupäivän aikaista opiskelijoiden ja oppilaiden hyvinvointia tuettiin mm. palkkaamalla hankerahalla erityisopettajia. Budjettiin vaikutti syyslukukaudella yläkoulunsa aloittaneiden 7. luokkien ryhmät, joita on yksi enemmän kuin aiemmin, johtuen taito- ja taideaineiden opetuksen ryhmäkokojen enimmäismäärästä. Tämä vaikutti mm. Opetettaviin tunteihin ja kalustehankintoihin. Ahjon leasingvuokrat kohosivat 68 prosenttia edellisvuodesta, mikä näkyi kokonaiskuluissa.

### Aamu- ja iltapäivätoiminta

Iltapäivätoimintaa järjestettiin lukuvuonna 2022–2023 kunnan omana toimintana Maiju Lassilan koulussa ja Tikkanan koulussa. Maiju Lassilan koulussa iltapäivätoimintaa järjestettiin yhteistyössä Tohmajärven ev.lut. seurakunnan kanssa. Aamupäivätoimintaa järjestettiin vain Maiju Lassilan koulussa. Apip-toiminta on perusopetuslain määrittelemää toimintaa ja sen vuoksi syyslukukaudesta –23 alkaen siitä vastaavat koulun rehtori, apulaisrehtori ja koulunjohtaja aiemman varhaiskasvatuksen päällikön sijaan.

## Toiminnalliset tavoitteet 2023

Talousarviovuonna 2023 koulujen toiminnassa korostui hyvinvointipainotus. Keskiössä oli oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen ja kehittäminen. Myös henkilökunnan hyvinvointia tuettiin mm. Työnohjauksen ja koulutusten muodossa.

- Painopiste:** Yhteisöllisyys ja osallisuus (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Uuden koulun ensimmäisinä vuosina on tärkeää seurata ja arvioida, kuinka toimintakulttuuri on kehittynyt. Vuosien 2021 ja 2022 kyselyiden jälkeen on tärkeää, että myös kolmantena peräkkäisenä vuonna seurataan kehitystä samankaltaisen kyselyn muodossa kuin kahtena aiempana vuonna.  
**Tavoitetaso:** Kysely toteutettu.  
**Mittari:** Toteutui/ei toteutunut  
**Toteuma:** Toteutui. Kysely koskien vuotta 2023 on toteutettu helmikuussa.
- Painopiste:** Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen (kuntastrategia)  
**Tavoite:** Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelman päivittäminen ja oppilashuollon kehittäminen  
**Tavoitetaso:** Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma hyväksytty sivistyslautakunnassa  
**Mittari:** Suunnitelma hyväksytty lautakunnassa  
**Toteuma:** Toteutui. Suunnitelma hyväksyttiin lautakunnassa 24.10.2023.
- Painopiste:** Terveet elintavat: päihteiden käyttöä saadaan vähennettyä (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Kouluilla järjestetään ehkäisevän päihdetyön teemapäiviä/tilaisuuksia ja opetushenkilöstöä koulutetaan.  
**Tavoitetaso:** Perusopetuksessa järjestetään vähintään kaksi ehkäisevän päihdetyön teemapäivää/tilaisuutta. Vähintään kolme työntekijää käy Ehyt ry:n järjestämän Ehkäisevän päihdetyön osaaja –koulutuksen.  
**Mittari:** Järjestettyjen teemapäivien ja koulutetun henkilökunnan lukumäärä.  
**Toteuma:** Osittain toteutunut. Kaksi teemapäivää järjestettiin kevätlukukaudella 13.–14.4. oppilashuollon, koulutsempparin ja etsivän nuorisotyön toimesta. Päihdetyön osaaja – koulutukseen osallistui 2 henkilöä.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	479 127	277 990	0	277 990	316 030	38 040
Ulkoiset toimintakulut	-3 883 208	-4 260 360	-300 000	-4 560 360	-4 891 633	-331 273
Toimintakate	-3 404 081	-3 982 370	-300 000	-4 282 370	-4 575 603	-293 233
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-702 507	-262 620	0	-262 620	-307 022	-44 402
Nettomenot	-4 106 588	-4 244 990	-300 000	-4 544 990	-4 882 625	-337 635
Poistot ja arvonalentumiset	-78 385	-77 700	0	-77 700	-78 385	-685

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
Valtionosuus iltapäivätoimintaan	21 074	21 889	20 155	19 725	19 725	25 787
oppilasmäärä	358	370	385	385	385	388
nettokustannus €/oppilas (ulk.)	8 601	8 156	8 842	8 842	10 344	11 793

## Lukiokoulutus

Lukiokoulutus

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

### Toiminta-ajatus

Lukiokoulutusta järjestämällä opiskelijoille pyritään antamaan laaja yleissivistys sekä riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet jatko-opintoja varten.

### Toiminnan sisältö

Lukio toimii yksisarjaisena. Lukiossa on 53 opiskelijaa. Yhteistyötä tehdään maakunnan lukioiden ja erityisesti Kiteen lukion kanssa. Yhteistyötä on konkreettisesti opetuksessa ja eri hankkeissa tapahtuvaa yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään myös uuden lukiolain hengessä korkea-asteen kanssa. Pedagogisesti lukio pyrkii tarjoamaan opiskelijoille valmiuksia opiskella sähköisissä ympäristöissä, sekä valmistamaan heitä sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin.

Tohmajärven lukiossa on noin neljännes maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Maailmanpoliittinen tilanne on suuri kysymysmerkki lukion kansainvälisille suhteille erityisesti itärajan suuntaan. Tällä hetkellä yhteistyötä Venäjälle ei tehdä, mutta opiskelijoita on otettu ja otetaan jatkossakin, ellei tähän tule valtakunnallisia muutoksia. Syksyllä 2023 lukiossa aloitti 5 kielitaustaista opiskelijaa. Lukiossa kokoontui lähes viikoittain hyvinvointikahvila. Toimintaa jatketaan myös syksyllä 2023. Toimintaa toteutettiin yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Hyvinvointia edistävät lähipalvelut (kuntastrategia)  
Tavoite: Paikkakunnan lukion on tärkeää olla houkutteleva oppilaitos niin muualta tuleville kuin myös tohmajärveläisille nuorilla. Erityisen tärkeäksi oman lukion vetovoimaisuus muodostuu silloin, jos kansainvälisten opiskelijoiden tulo Tohmajärven lukioon syystä tai toisesta estyy.  
Tavoitetaso: Vähintään 70 % valitsee Tohmajärven lukion.  
Mittari: Tohmajärven lukion opiskelupaikaksi valinneiden prosenttiosuus paikkakunnalta lukioon lähtevistä nuorista.  
Toteuma: Toteutui syksyllä 2023.
2. Painopiste: Lasten hyvinvoinnin tukeminen (kuntastrategia) ja terveiden elintapojen sekä mielen hyvinvoinnin tukeminen (hyte-suunnitelma)  
Tavoite: Etsivän nuorisotyön kanssa toteutettava lukiolaisten hyvinvointikahvila luo osaltaan yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia lukiolaisille.  
Tavoitetaso: Hyvinvointikahvila järjestetään viikoittain (pl. lomat, koeviikot ja yo-kirjoitukset)  
Mittari: Toteutuneiden kertojen lukumäärä.  
Toteuma: Toteutui. Hyvinvointikahvila kokoontui 16 kertaa. Viisi suunniteltua kahvilatapaamista peruuntui sairastumisen tai retkien vuoksi.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	23 391	10 500	0	10 500	49 728	39 228
Ulkoiset toimintakulut	-592 820	-644 360	0	-644 360	-702 245	-57 885
Toimintakate	-569 429	-633 860	0	-633 860	-652 517	-18 657
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-74 025	-25 180	0	-25 180	-26 405	-1 225
Nettomenot	-643 454	-659 040	0	-659 040	-678 922	-19 882
Poistot ja arvonalentumiset	-37 831	-37 830	0	-37 830	-37 831	-1

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
opiskelijoita	46	50	51	52	52	53
nettokustannus €/oppilas (ulk.)	12 836	10 066	10 404	10 951	12 190	12 312

## Kansalaisopisto

Kansalaisopisto

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuden elinikäiselle oppimiselle, joka edistää tasa-arvoa, kehittymistä, hyvinvointia, aktiivista kansalaisuutta ja monikulttuurisuutta. Kansalaisopistoissa järjestettävät kurssit tuovat yhteen eri-ikäisiä ihmisiä ja motivoivat heitä huolehtimaan terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Juuri näitä asioita hyvinvointisuunnitelmassa painotetaan. Tutkimusten mukaan kansalaisopisto tuottaa opiskelijalle opittujen asioiden lisäksi myös laajempia hyötyjä ja siksi koulutusinvestoinnit palautuvat rahassakin mitattuina moninkertaisina takaisin kuntiin.

### Toiminnan sisältö

Tohmajärven kansalaisopisto järjestää pääasiassa aikuisille suunnattua, tutkintoon johtamatonta opetusta paikallisiin sivustatarpeisiin. Opetus tapahtuu 18 työpisteessä eri puolilla kuntaa, lähinnä kunnan omistamissa tiloissa. Opetuksen hoitaa n. 35 sivutoimista tuntiopettajaa, joista suurin osa on paikkakuntalaisia. Eri kursseja on tarjolla noin 100, jossa mukana yleisöluentoja.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Terveiden elintapojen ja mielenhyvinvoinnin tukeminen. (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Hyvinvointiaiheisen luennon järjestäminen, joka motivoi tarkastelemaan omia elintapoja ja kenties muuttamaan niitä.  
**Tavoitetaso:** Luento toteutuu.  
**Mittari:** Kyllä/ei.  
**Toteuma:** Toteutui. Keväällä toteutui Kehdosta hautaan - ikääntymisen ilot ja surut –luentosarja.
- Painopiste:** Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen jakaminen. (kuntastrategia)  
**Tavoite:** Tilaisuuksiin tai tapahtumiin jalkautuminen, joissa kohdataan ja kuullaan kuntalaisia.  
**Tavoitetaso:** Osallistuminen kahteen eri tilaisuuteen tai tapahtumaan.  
**Mittari:** Tilaisuuksien/tapahtumien lukumäärä, johon osallistuttu.  
**Toteuma:** Toteutui. Kansalaisopisto osallistui Potsipäiville ja Hämärätori-tapahtumaan.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	43 469	47 760	0	47 760	54 998	7 238
Ulkoiset toimintakulut	-216 454	-220 860	0	-220 860	-244 910	-24 050
Toimintakate	-172 985	-173 100	0	-173 100	-189 912	-16 812
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	1 200	0
Sisäiset toimintakulut	-78 810	-63 006	0	-63 006	-68 559	-5 553
Nettomenot	-251 795	-236 106	0	-236 106	-257 271	-21 165
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

### Määrärahojen olennaiset muutokset

Kansalaisopiston määrärahat ylittyivät kohonneiden vuokramenojen ja palkkojen takia.



Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	38	39	49	60	56	63
valtionosuus	102 382	102 818	102 098	107 974	107 974	111 263
opiskelijoita keskimäärin	874	725	672	688	700	673
opetustuntien lukumäärä	3 023	2 178	2 247	2 573	3 000	2 818
nettokustannus €/opetustunti	50	69	67	98	0	91

## Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjastopalvelut, Kulttuuripalvelut, Museot

Tilivelvollinen: kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja

### Toiminta-ajatus

#### Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut edistävät yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjastoon kaikki ovat tervetulleita.

#### Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimi edistää, tukee ja järjestää kulttuuripalveluita. Kulttuuri nähdään tärkeänä sivistyksen- ja hyvinvoinnin lähteenä.

### Toiminnan sisältö

#### Kirjastopalvelut

Kirjaston toiminnan sisältönä on monipuoliset kokoelmat ja kirjastopalveluiden saavutettavuus lähipalveluna sekä kotipalvelun ja kirjastoauton avulla. Omatoimikirjaston avulla palvelut ovat käytettävissä laajemmin aukioloaikojen ulkopuolella. Kirjastot valmistautuvat myös tulevaan valtakunnalliseen e-kirjastoon, jossa on tarjolla enemmän aineistoja kuin tähän asti olemme voineet tarjota.

Kirjaston rooli on tukea oppilaiden koulu- ja vapaa-ajalla tapahtuvaa lukemista. Myös aikuisten monilukutaitoa pitää vahvistaa, jotta he pärjäävät entistä enemmän digitalisoituvassa yhteiskunnassa.

#### Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoiminnalla on runsaasti positiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, sosiaaliseen elämään ja erilaisten taitojen oppimiseen. Koulupäivän aikaan toteutettava kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa elämyksiä koululaisten päivään, kunkin luokka-asteen sisältöjen mukaisesti. Tohmajärvi kuuluu Pohjois-Karjalan lastenkulttuuriverkostoon ja tekee yhteistyötä maakunnan eri kulttuuritoimijoiden kanssa.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

#### Kirjastopalvelut

1. Painopiste: Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen yhdessä vietetyn ajan ja yhteisten kokemusten kautta. (kuntastrategia)  
Tavoite: Perheiden päivän viettäminen kirjastossa järjestämällä lukemiseen liittyvä tapahtuma.  
Tavoitetaso: Tapahtuma toteutuu.  
Mittari: Kyllä/ei.  
Toteuma: Toteutui. Toukokuussa toteutettiin Perheiden ilta, jossa oli mukana kirjaston lisäksi mm. Lape-hanke, musiikkiopisto, MLL ja seurakunta. Illan teemana oli lukeminen.
2. Painopiste: Terveiden elintapojen edistäminen ehkäisevän päihdetyön kautta. (hyte-suunnitelma)  
Tavoite: Kirjanäyttelyn kokoaminen päihdeviikolla.  
Tavoitetaso: Näyttely toteutuu.  
Mittari: Kyllä/ei.

Toteuma: Kyllä. Toteutui syksyllä valtakunnallisen päihdeviikon aikaan.

#### Kulttuuripalvelut

1. Painopiste: Terveiden elintapojen edistäminen paikallisen luonnon kautta ja mielenhyvinvointia taiteellisten elämysten kautta. (hyte-suunnitelma)

Tavoite: Äänitaidepolun opasmateriaalin koostaminen, joka mahdollistaa reitin omatoimisen kiertämisen sekä työpajojen toteuttamisen koululaisille.

Tavoitetaso: Opasmateriaali saadaan tehtyä.

Mittari: Kyllä/ei.

Toteuma: Kyllä. Äänitaidepolku avautui kesän kynnyksellä ja siihen on jaossa oppaita mm. kirjastolla.

2. Painopiste: Monipuolisen tapahtuma- ja kulttuurielämän toteuttaminen. (kuntastrategia)

Tavoite: Kuntataiteilijoiden hakeminen heti alkuvuodesta, jolloin toteutusaikaa on pidempi jakso.

Tavoitetaso: 1–4 taiteilija tai työryhmän löytäminen. Vähintään yhden taiteilijan valinta.

Mittari: Valittujen taiteilijoiden/työryhmien lukumäärä.

Toteuma: Toteutui. Alkuvuodesta valittiin 4 kuntataiteilijaa, kaikkien sisällöt toteutuivat.

3. Painopiste: Osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen jakaminen. (hyte-suunnitelma)

Monipuolisen tapahtuma- ja kulttuurielämän toteuttaminen. (kuntastrategia)

Tavoite: Maksuttoman teatteriesityksen tai –matkan järjestäminen.

Tavoitetaso: Tapahtuma toteutuu.

Mittari: Kyllä/ei.

Toteuma: Kyllä. Maksuton monologiesitys toteutui loppuvuodesta.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	8 023	5 600	0	5 600	33 713	28 113
Ulkoiset toimintakulut	-337 277	-343 665	0	-343 665	-414 342	-70 677
Toimintakate	-329 254	-338 065	0	-338 065	-380 629	-42 564
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintakulut	-37 285	-20 053	0	-20 053	-35 232	-15 179
Nettomenot	-366 539	-358 118	0	-358 118	-415 861	-57 743
Poistot ja arvonalentumiset	-2 278	-1 380	0	-1 380	-3 159	-1 779

#### Määrärahojen olennaiset muutokset

Kirjastopalvelujen määrärahat ylittyivät Sivistyskeskus Ahjon Leasing-vuokrien ja Polkan siivouspalvelujen odotettua suurempien kustannusten takia.

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	82	83	84	88	85	102
- josta kirjastopalvelut	66	73	64	75	71	87
- josta kulttuuripalvelut	10	10	11	13	13	15
<u>Kirjastopalvelut</u>						
lainausten lukumäärä	51 063	42 072	49 837	52 631	54 000	52 742
- josta kirjastoauton osuus	9 227	6 245	6 978	7 144	10 000	6 313
lainauksia/asukas	11,7	9,6	12	13	13	12
fyysiset käynnit	36 939	29 351	35 516	38 644	45 000	51 626
verkkokäyntejä	22 358	25 167	28 959	27 634	27 000	28 941
nettokustannus €/lainaus	6	7,7	7	6	6,6	6,7
<u>Kulttuuripalvelut</u>						
tapahtumien lukumäärä	9	4	19	30	15	21

## Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikunta ja ulkoilu, Nuorisotoimi, Etsivä nuorisotyö, Nuorisovaltuusto

Tilivelvollinen: sivistysjohtaja

### Toiminta-ajatus

#### Liikuntatoimi

Liikuntatoimi luo edellytyksiä kaikkien kuntalaisten liikunnan harrastamiseen tarjoamalla liikuntapaikkoja, järjestämällä liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa ja kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä eri toimialojen kesken.

#### Nuorisotoimi

Nuorisotoimi tarjoaa ja luo edellytyksiä lasten ja nuorten kasvua, elämänhallintaa ja kansalaisvalmiuksia tukevalle vapaa-ajantoiminnalle sekä parantaa lasten ja nuorten elinoloja.

#### Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa ja auttaa alle 29-vuotiaita nuoria sellaisen palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorille varhaista tukea vahvistaen nuorten valmiuksia päästä elämässä eteenpäin. Yksittäisten nuorten ja nuorten ryhmien tukemisen lisäksi etsivällä nuorisotyöllä on myös muu yhteiskunnallinen tehtävä – tuoda palveluiden ulkopuolella olevien nuorten ääni kuuluviin, tehdä näkyväksi palveluvajeita ja niitä yhteiskunnan tukiverkon rakoja, joista nuoret voivat pudota.

### Toiminnan sisältö

Liikunta- ja nuorisotoimen tehtävien järjestämisestä vastasivat liikunnanohjaaja, nuoriso-ohjaajat ja vapaa-ajanohjaaja/vapaa-aikakoordinaattori. Toimintoja järjestettiin yhteistyössä eri järjestöjen ja yhteisöjen kanssa sekä kunta- että maakuntatasolla. Nuorisotila Stopilla oli syyskaudella 922 kävijää. NuVa kokoontui säännöllisesti ja järjesti kevä- ja syyskaudella yhteensä kaksi diskoa alakoululaisille.

Liikuntatoimi vastaa ulko- ja sisäliikuntapaikkojen ylläpidosta. Palveluja ostettiin kunnan tekniseltä toimelta ja ulkoisilta tuottajilta mm. kumppanuussopimuksilla. Liikuntatoimi järjesti yhdessä koulujen kanssa koululaisliikuntatapahtumia ja kesällä lasten uimakoulutoimintaa sekä yhdessä nuoristoimen kanssa liikuntapainotteisia retkiä ja tapahtumia. Liikunta- ja nuorisotoimen järjestämiin tapahtumiin joko omalla paikkakunnalla tai retkille osallistui yhteensä yli 1200 kuntalaista. Liikuntatoimi tuki paikallisia urheiluseuroja/urheilijoita toiminnallisesti ja taloudellisesti. Liikunta-avustusperiaatteet päivitettiin.

Vuoden 2023 aikana kilpailutettiin latujenhoito siten, että latukoneella tehtävät ladut hankitaan yksityiseltä toimijalta ja kunnan liikuntapaikkahoitaja hoitaa pääosin tulevina talvina kelkalla tehtävät ladut. Investointirahalla hankittiin moottorikelkka ja kärry. Terveystta ja hyvinvointia tukeva ikäihmisten liikkumaan kannustava uintikortti-järjestely jatkui vuonna 2023 kokeiluluontoisesti entistä vahvemmin, sillä kunta maksoi vuonna 2023 kokonaan ikäihmisten uintikortin. Iäkkäämpien kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtiin työtä myös erinäisten liikuntaryhmien ja tapahtumien muodossa.

Liikuntapalveluissa siirryttiin alkuvuonna sähköiseen Julius-järjestelmään salikorttien osalta. Julius-ohjelmaa hyödynnettiin myös liikunta- ja nuorisotoimen järjestämien retkien ilmoittautumiseen ja maksamiseen. Järjestelmä on saanut pääosin myönteistä palautetta, mutta muutamia kehitystarpeita on havaittu ja niitä on tiiviillä aikataululla ratkottu kunnan ja ohjelmistokehittäjän sekä Meitan ja lukitusjärjestelmistä vastaavan yrityksen kanssa. Rajapintojen rakentaminen ja ohjelman käyttöönotto Meitan alueella aiheutti budjetoitua enemmän lisäkustannuksia. Julius kuitenkin vaikuttaa hyvältä järjestelmältä moniin eri tarpeisiin. Sitä hyödynnettiin salikorttien lisäksi mm. Tapahtumien ja tilojen varaamiseen ja osallistumisten maksamiseen. Julius käyttää Paytrail-maksuliikennejärjestelmää ja jatkossa siihen voitaneen liittää myös henkilökuntaetu E-passilla maksaminen.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Liikunnallisen elämäntavan lisääminen kaikissa ikäryhmissä (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Kuntosalilla siirytään sähköiseen varausjärjestelmään ja kulunvalvontaan sekä saada tietoa kävijämääristä ja käyttöajankohdista.  
**Tavoitetaso:** Järjestelmän käyttöönotto ja tilastostatistiikan kerääminen  
**Mittari:** Järjestelmä otettu käyttöön ja tilastotietoa kävijämääristä saatu kerättyä.  
**Toteuma:** Toteutui. Järjestelmä otettu käyttöön 15.3.2023. Tilastotietoa kävijöistä saadaan käyttäjäryhmittäin ja kävijätasoisesti.
- Painopiste:** Liikunnallisen elämäntavan lisääminen kaikissa ikäryhmissä ja yhteisöllisyys ja osallisuus (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Liikunta-avustusperiaatteiden päivitys. Päivitetään siten, että avustuksen kannustavat entistä enemmän paikallisia toimijoita järjestämään liikunnallista toimintaa.  
**Tavoitetaso:** Avustusperiaatteet hyväksytyt sivistyslautakunnassa  
**Mittari:** Hyväksytyt / ei hyväksytyt  
**Toteuma:** Hyväksytyt sivistyslautakunnassa 14.12.23 § 113.
- Painopiste:** Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen (kuntastrategia), mielen hyvinvointi sekä osallisuus ja yhteisöllisyys (hyte-suunnitelma)  
**Tavoite:** Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivittäminen  
**Tavoitetaso:** Suunnitelma päivitetään siten, että se vastaa kuntastrategian ja hyte-suunnitelman painopisteitä ja tavoitteita. Suunnitelmaa laadittaessa henkilöstö, viranhaltijajohto ja poliittiset luottamushenkilöt ovat mukana. Asukkaat, asiakkaat, lapset ja perheet otetaan mukaan tiedon tuottamiseen, palvelujen suunnitteluun ja niiden toimivuuden ja hyödyllisyyden suunnitteluun.  
**Mittari:** Suunnitelma hyväksytyt sivistyslautakunnassa.  
**Toteuma:** Ei toteutunut. Kitee, Tohmajärvi ja Rääkkylä tekevät yhteisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman. Tekeminen aloitettiin loppuvuonna 2023 ja valmistunee alkuvuodesta 2024.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	71 137	46 600	0	46 600	97 650	51 050
Ulkoiset toimintakulut	-418 087	-462 060	0	-462 060	-495 363	-33 303
Toimintakate	-346 950	-415 460	0	-415 460	-397 713	-17 747
Sisäiset toimintatuotot	4 210	0	0	0	4 618	4 618
Sisäiset toimintakulut	-185 970	-162 585	0	-162 585	-160 133	2 452
Nettomenot	-528 710	-578 045	0	-578 045	-553 228	24 817
Poistot ja arvonalentumiset	-74 390	-67 020	0	-67 020	-75 019	-7 999

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
<u>Liikunta ja ulkoilu</u>						
nettokustannus €/asukas	74	70	41	89	101	110
myönnetyt avustukset €	11 405	9 057	8 769	0	0	6 334
myönnetyt avustukset €/asukas	2,6	2,1	2,07	0	0	1,52
liikuntapaikkapasseja, lkm	230	0	0	0	0	0
ylläpidettyjä latuja, km	23	25	25	25	25	25
hoidettuja liikuntapaikkoja, lkm	16	19	18	19	19	19
<u>Nuorisotoimi</u>						
nettokustannus €/asukas	24	29	24	39	29	37
tapahtumia, retkiä, lkm	12	10	12	11	11	16
osallistujien lukumäärä	455	500	620	400	400	615

## Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen hallinto, Lasten päivähoito, Lasten perhepäivähoito, Muu lasten päivähoito, Esiopetus, Erityisvarhaiskasvatus, LAPE-muutosohjelma

Tilivelvollinen: varhaiskasvatuksen päällikkö

### Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatus tarjoaa monipuolisia varhaiskasvatuspalveluita lapsiperheille ja vastaa lasten varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja erityisvarhaiskasvatuksen tarpeisiin sekä tukee perheitä kasvatustehtävässä ja vanhemmuudessa. Varhaiskasvatuksen kysyntään vaikuttavat perheiden yksilöllinen palvelutarve ja elämäntilanne, subjektiivinen päivähoito-oikeus, lastensuojelun ja erityisvarhaiskasvatuksen tarve sekä mahdollinen maahanmuutto. Varhaiskasvatuksen henkilöstöresurssit mitoitetaan lain määräämällä tavalla.

### Toiminnan sisältö

Varhaiskasvatusta tarjotaan Käenpesän ja Tikkalan päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkoti Keijukassa, Kemien esiopetusryhmissä sekä perhepäivähoitajien omissa kodeissa. Vuorohoitoa tarjotaan ryhmäperhepäiväkoti Keijukassa. Varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana on Tohmajärven kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksen toiminnan keskiössä on pedagogisesti painottuva opetus, kasvatusta ja hoito.

Tohmajärven kunta on valikoitunut satunnaisotannassa mukaan kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun vuosina 2021–2024, jossa koeryhmään kuuluville 5-vuotiaille lapsille tarjotaan maksutonta esiopetusta. Päätökset lasten koeryhmään kuulumisesta on tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriö. Lähes kaikki kunnan esiopetuksessa olevat lapset ovat mukana kokeilussa. Kunnalla on velvollisuus järjestää esiopetusta kaikille 6-vuotiaille lapsille. Esiopetus on perheille maksutonta ja lapsen osallistuminen on velvoittavaa. Esiopetusta tarjotaan Sivistyskeskus Ahjossa Kemien esiopetusryhmissä ja Tikkalan päiväkodissa. Käenpesän päiväkodissa esiopetusta tarjottiin 5-vuotiaille lapsille 06/2023 saakka. Syystoimintakaudella 2023 ei enää järjestetty kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua 5-vuotiaille lapsille, joka pudotti esiopetuksen lasten kokonaismäärää alkuvuodesta. Kunta järjestää ilmaisen kuljetuksen, jos matka esiopetukseen on vähintään kolme kilometriä. Esiopetuksessa noudatetaan Tohmajärven kunnan esiopetussuunnitelmaa ja kaksivuotista esiopetussuunnitelmaa. Tavoitteena on, että lapset omaksuvat esiopetuksen aikana perusopetukseen vaadittavat perustaidot ja -tiedot. Esiopetusta on noin 19 tuntia viikossa ja vähintään 700 tuntia lukuvuodessa. Esiopetukseen osallistui kevät toimintakaudella 2023 yhteensä 66 lasta ja varhaiskasvatukseen 77 lasta. Syystoimintakaudella 2023 esiopetukseen osallistui 29 lasta ja varhaiskasvatukseen 89 lasta.

Kansaneläkelaitos myöntää lasten kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen, jotka maksetaan varhaiskasvatuksen tulosalueen määrärahoista.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. **Painopiste:** Perheiden hyvinvoinnin edistäminen (kuntastrategia).  
**Tavoite:** Lasten ja perheiden tuen tarpeiden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen.  
**Tavoitetaso:** Yhteistyö hyvinvointialueen perhepalveluiden kanssa on säännöllistä ja riittävää, hyvinvointineuvola kokoontuu vähintään 6 kertaa toimintavuoden aikana.  
**Mittari:** Hyvinvointineuvolan yhteistyöpalaverit toteutuivat x kertaa.  
**Toteuma:** Toteutui, yhteensä 7 kertaa.
2. **Painopiste:** Lasten ja huoltajien osallisuuden kehittäminen ja vahvistaminen (Hyte-suunnitelma).



Tavoite: Vahvistaa osallisuutta varhaiskasvatuksessa

Tavoitetaso: Huoltajien kohtaaminen esimerkiksi vanhempainiltojen, juhlien tms. tapahtumien muodossa vähintään kolme kertaa toimintakauden aikana.

Mittari: Osallisuutta lisääviä tapahtumia järjestettiin x määrä.

Toteuma: Toteutui, yhteensä 9 kertaa toimintakauden aikana.

3. Painopiste: Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen (kuntastrategia), Terveiden elintapojen edistäminen ehkäisevän päihdetyön kautta (Hyte-suunnitelma).

Tavoite: Varhaiskasvatushenkilöstöä koulutetaan tunnistamaan ja tukemaan perheitä ennalta ehkäisevän päihdetyön koulutuksellisin keinoin.

Tavoitetaso: Vähintään kaksi työntekijää käy Ehyt ry:n järjestämän Ehkäisevän päihdetyön koulutuksen.

Mittari: Koulutukseen osallistuneiden henkilöiden lukumäärä.

Toteuma: Toteutui, osallistujia oli kaksi henkilöä.

4. Painopiste: Terveet elämäntavat (Hyte-suunnitelma). Lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen (kuntastrategia).

Tavoite: Lasten terveyden edistäminen käynnistämällä hampaiden harjauskoulu.

Tavoitetaso: Luodaan toimivat rakenteet ja toimintatavat säännölliseen hampaiden harjauskoulun toteuttamiseen yhteistyössä hyvinvointialueen suun terveydenhuollon kanssa.

Mittari: Harjauskoulu toteutui esiopetuksessa toimintakauden aikana/ ei toteutunut

Toteuma: Hampaiden harjauskoulu toteutui osittain. Kevät toimintakaudella 2023 toteutui säännöllisesti mutta syksyn toimintakaudella ei toteutunut ollenkaan. Syynä tähän oli Siun soten henkilöstössä tapahtuneet vaihdokset.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	260 335	110 530	0	110 530	244 618	134 088
Ulkoiset toimintakulut	-1 816 003	-2 089 350	0	-2 089 350	-2 070 741	18 609
Toimintakate	-1 555 668	-1 978 820	0	-1 978 820	-1 826 123	152 697
Sisäiset toimintatuotot	85 265	0	0	0	0	-85 265
Sisäiset toimintakulut	-45 392	-172 098	0	-172 098	-194 825	-22 727
Nettomenot	-1 595 541	-2 150 918	0	-2 150 918	-2 020 948	129 970
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	460	465	474	467	509	497
lasten kotihoidontuki 1 000 €	127	153	135	139	134	114
lapsia keskimäärin kotihoidontuen piirissä	50	52	41	0	45	
hoidettavia lapsia 31.12.	184	164	151	124	144	
- josta esiopetuksessa	40	44	76	51	66	
esiopetusryhmien lkm.	3	3	5	4	4	
esiopetustuntien määrä	2 100	2 100	2 100	0	2 800	

## TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

Sivistyslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Tot-%
<b>TOIMINTATUOTOT</b>					
MYYNTITUOTOT	126 040	0	126 040	146 806	116,48 %
MAKSUTUOTOT	183 000	0	183 000	171 928	93,95 %
TUET JA AVUSTUKSET	154 500	0	154 500	446 319	288,88 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	40 000	0	40 000	41 157	102,89 %
<b>TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ</b>	<b>503 540</b>	<b>0</b>	<b>503 540</b>	<b>806 209</b>	<b>160,11 %</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>					
HENKILÖSTÖKULUT	-5 122 400	0	-5 122 400	-5 414 445	105,7 %
PALKAT JA PALKKIOT	-4 173 900	0	-4 173 900	-4 386 493	105,09 %
HENKILÖSIVUKULUT	-948 500	0	-948 500	-1 027 952	108,38 %
ELÄKEKULUT	-800 700	0	-800 700	-870 585	108,73 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-147 800	0	-147 800	-157 367	106,47 %
PALVELUJEN OSTOT	-2 077 925	0	-2 077 925	-2 289 680	110,19 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-271 455	0	-271 455	-295 271	108,77 %
AVUSTUKSET	-149 500	0	-149 500	-121 460	81,24 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-570 135	-300 000	-870 135	-940 411	108,08 %
<b>TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ</b>	<b>-8 191 415</b>	<b>-300 000</b>	<b>-8 491 415</b>	<b>-9 061 266</b>	<b>106,71 %</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-7 687 875</b>	<b>-300 000</b>	<b>-7 987 875</b>	<b>-8 255 057</b>	<b>103,34 %</b>
<b>RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT</b>					
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	-567	
<b>RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-567</b>	
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-7 687 875</b>	<b>-300 000</b>	<b>-7 987 875</b>	<b>-8 255 625</b>	<b>103,35 %</b>
<b>POISTOT JA ARVONALENTUMISET</b>					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-183 930	0	-183 930	-194 394	105,69 %
<b>POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ</b>	<b>-183 930</b>	<b>0</b>	<b>-183 930</b>	<b>-194 394</b>	<b>105,69 %</b>
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-7 871 805</b>	<b>-300 000</b>	<b>-8 171 805</b>	<b>-8 450 018</b>	<b>103,4 %</b>
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>-7 871 805</b>	<b>-300 000</b>	<b>-8 171 805</b>	<b>-8 450 018</b>	<b>103,4 %</b>

# KESKI-KARJALAN MUSIIKKIOPISTON JOHTOKUNTA

(Musiikkiopisto ja varhaisiän musiikkikasvatus)

## Keskeiset tapahtumat vuonna 2023

Apulaisrehtorin virka avattiin täytettäväksi 1.8.2023 alkaen. Valitun viranhaltijan pyynnöstä viranhoidon aloitusta lykättiin 1.1.2024 alkaen. Viranhoidosta ei aiheutunut musiikkiopistolle lainkaan henkilöstökuluja.

Musiikkiopisto toimi Erasmus+ -konsortiohankkeen hallinnoija 1.6.2020 - 31.5.2023 välisenä aikana. Hankekumppaneina olivat Pielisen Karjalan ja Kuhmon musiikkiopistot. Hankkeen aikana toteutettiin yhdeksän musiikkiopistojen henkilöstön liikkuvuutta (2 Saksaan ja Alankomaihin, 3 Ranskaan sekä 1 Portugaliin ja Serbiaan). Liikkuvuuksien toteutumista vaikeutti koronapandemia, jonka vuoksi hankkeelle haettiin ja saatiin jatkoaikaa. Saatu rahoitus kattoi hankkeen kulut kokonaisuudessaan.

Opetushallitus myönsi 16.6.2023 tekemällään päätöksellä musiikkiopistolle ylimääräisen valtionavustuksen Yhteiskantele – soitetaan yhdessä! -hankkeelle. Hanke käynnistettiin syksyllä 2023 tilaamalla yhteiskantele. Hanke jatkuu vuoden 2024 puolella, avustuksen viimeinen käyttöpäivä on 31.12.2024. Musiikkiopiston omavastuuosuus on 20 % hankkeen hyväksytyistä kuluista kokonaisbudjetin ollessa 27.850 euroa.

Opetushallituksen KOSKI-tietovarantoon ei siirrytty vuoden 2023 aikana johtuen opintopisteytysten määrittämisen keskeneräisyydestä opintokokonaisuudessa.

## Musiikkiopisto

Musiikkiopisto, Musiikin esiopetus

Tilivelvollinen: musiikkiopiston rehtori

## Toiminta-ajatus

Musiikkiopisto on taideoppilaitos, joka järjestää taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) mukaista tanssin sekä musiikin laajan oppimäärän opetusta. Opetuksessa noudatetaan valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita (Opetushallitus v. 2017), pois lukien avoin opetus, jonka tuottamiseen valtionosuutta ei voi käyttää. Opetus on kaikilla tasoilla tavoitteellista ja sillä tuetaan oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä yksilönä ja ryhmän jäsenenä.

## Toiminnan sisältö

Musiikkiopisto järjestää ja tuottaa laadukasta musiikin ja tanssin tavoitteellista opetustoimintaa pääasiassa sopimuskuntien lapsille ja nuorille, sekä vapaiden paikkojen puitteissa aikuisille. Erikoistumisalueita ovat taidemusiikki, bändi-/yhtyeopetus, pop/rock/jazz-musiikkiopetus, kansanmusiikki ja tanssin opetus.

Musiikkiopisto järjestää eri tilaisuuksiin ohjelmapalvelua ja erilaista konserttitoimintaa seitsemällä eri paikkakunnalla. Oppilaitos tekee tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen, koulun perusopetuksen, lukiokoulutuksen, sosiaalitoimen, neuvolapalveluiden, ikäihmisten palveluiden, seurakunnan sekä alueella toimivien eri yhdistysten kanssa.

## Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen  
Kuntastrategia: Hyvinvointia edistävät lähipalvelut -osio

Hyvinvointikertomus: Hyvinvoivat perheet ja Nuoriso -osiot

Tavoite: Tavoitetaan viestintätoimilla mahdollisimman kattavasti perheitä toimialueemme sisällä.

Tavoitetaso: Tuotetaan toimintakauden aikana monikanavaisesti ja säännöllisesti toimialueemme perheitä tavoitettavaa viestintää musiikkiopiston toiminnasta. Hyödynnetään sähköistä viestintää viikoittain ja printtivistintää kuukausittain.

Mittari: Sähköisen- ja printtivistinnän toteuma

Toteuma: Toteutui. Sosiaalisen median/sähköisten alustojen julkaisuja toteutettiin eri alustoilla n. 760 kpl ja printtikampanjoita 14 kpl.

2. Painopiste: Alueen houkuttelevuuden lisääminen

Kuntastrategia: Elinvoima ja yrittäjyys -osio

Tavoite: Musiikkiopiston vaikuttavuuden lisääminen alueellisesti

Tavoitetaso: Aktiivisen yhteistyön laajentaminen kuntien eri toimijoiden kanssa. Toteutetaan jokaisella paikkakunnalla vähintään yksi yhteistyökuvio muun toimijan (koulun, kunnan toimielimen, seurakunnan, yhdistyksen tms.) kanssa.

Mittari: Toteutuneiden yhteistyökuvioiden lkm.

Toteuma: Toteutui. Toteutuneet yhteistyökuviot/kunta: Heinävesi 1, Kitee 2, Liperi 3, Outokumpu 4, Polvijärvi 2, Rääkkylä 3 ja Tohmajärvi 11.

3. Painopiste: Musiikkiopiston toiminnan saavutettavuuden parantaminen asiakkaille, ja hallinnon palvelujen saavutettavuuden parantaminen työntekijöille.

Tavoite: Apulaisrehtorin viran täyttäminen.

Tavoitetaso: Apulaisrehtori saatu nimitettyä 1.8.2023 mennessä.

Mittari: Apulaisrehtorin nimittämisen ajankohta.

Toteuma: Toteutui. Virka on täytetty 1.8.2023 alkaen, mutta viranhoidon aloituspäiväksi laitettiin viranhaltijan pyynnöstä 1.1.2024.

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
valtionosuus	759 338	802 434	829 168	847 025	881 000	881 023
oppilaspaidat	323	323	323	323	322,5	322,5
- Heinävesi	13	13	13	13	13	13
- Kitee	90	90	90	90	90	90
- Liperi	57	57	57	57	57	57
- Outokumpu	35	35	35	35	35	35
- Polvijärvi	40	40	40	40	40	40
- Rääkkylä	35	35	35	35	34,5	34,5
- Tohmajärvi	53	53	53	53	53	53
Henkilöstö, josta	45	47	45	48	47	47
viranhaltijaopettajat	9	16	16	16	16	16
tuntiopettajat	31	26	24	27	26	26
hallintohenkilöstö	5	5	5	5	5	5
Oppilaat 20.9.	816	860	638	631	628	604

## TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

Keski-Karjalan musiikkiopisto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Tot-%
<b>TOIMINTATUOTOT</b>					
MYYNITUOTOT	451 880	0	451 880	475 509	105,23 %
MAKSUTUOTOT	162 000	0	162 000	157 471	97,2 %
TUET JA AVUSTUKSET	18 200	0	18 200	21 587	118,61 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 300	0	7 300	8 488	116,27 %
<b>TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ</b>	<b>639 380</b>	<b>0</b>	<b>639 380</b>	<b>663 054</b>	<b>103,7 %</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>					
HENKILÖSTÖKULUT	-1 323 590	0	-1 323 590	-1 305 043	98,6 %
PALKAT JA PALKKIOT	-1 078 300	0	-1 078 300	-1 059 865	98,29 %
HENKILÖSIVUKULUT	-245 290	0	-245 290	-245 177	99,95 %
ELÄKEKULUT	-207 290	0	-207 290	-207 473	100,09 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-38 000	0	-38 000	-37 704	99,22 %
PALVELUJEN OSTOT	-209 800	0	-209 800	-217 322	103,59 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11 300	0	-11 300	-22 406	198,29 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-21 100	0	-21 100	-16 047	76,05 %
<b>TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ</b>	<b>-1 565 790</b>	<b>0</b>	<b>-1 565 790</b>	<b>-1 560 818</b>	<b>99,68 %</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-926 410</b>	<b>0</b>	<b>-926 410</b>	<b>-897 763</b>	<b>96,91 %</b>
<b>RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT</b>					
MUUT RAHOITUSKULUT	0	0	0	-23	
<b>RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>-23</b>	
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-926 410</b>	<b>0</b>	<b>-926 410</b>	<b>-897 787</b>	<b>96,91 %</b>
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>-926 410</b>	<b>0</b>	<b>-926 410</b>	<b>-897 787</b>	<b>96,91 %</b>

# YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

(Hallinto, Tekninen toimi, Vesihuoltolaitos, Tila- ja vuokrauspalvelut)

## Keskeiset tapahtumat vuonna 1–12/2023

Kunnan rakennushankkeet keskittyvät vesi- ja viemärilaitoksen saneerausohjelman mukaisiin kunnossapitotöihin, saneeraukseen ja automaatiojärjestelmän uusimiseen. Jätevedenpuhdistamon yleissuunnittelu on toteutettu, puhdistamolle on saatu alkuvuodesta ympäristölupa. Puhdistamon toteutussuunnittelu kilpailutettiin Pohjois-Karjalan hankintatoimi Oy:n kautta. Valituksi tuli Ramboll Oy. Valinnan jälkeen käynnistettiin toteutussuunnittelu. Suunnittelun alkuvaiheessa selvitettiin mahdollisuudet saada hankkeelle tukea energiatehokkuus asioiden pohjalta. Käytännössä tilanne realisoitui siihen, etteivät tukimuodot kattaneet hankkeeseen liittyviä energiatehokkuuteen tähtäviä toimintoja. Toteutussuunnittelun yhteydessä selvitettiin mahdollisuus tuottaa energiaa puhdistamon käyttöön esim. aurinko- tai tuulivoiman avulla. Lopullisissa suunnitelmissa toteutetaan varaus aurinkopaneelijärjestelmälle. Laitoksen energiatehokkuutta kehittämällä tähdätään kuntastrategian mukaisiin Hinku-tavoitteisiin. Puhdistamon toiminnan kannalta tärkeänä pidetään hulevesien hallintaa. Hulevesien päätymistä viemäriverkostoon kartoitettiin keväällä. Saneerattavia kohteita löytyi kohtuullinen määrä. Jäteveden puhdistamon toteutussuunnittelu on tehty ja rakennuttamiseen liittyvät toiminnot ovat aloitettu. Kilpailutus saadaan käyntiin vuoden 2024 kesällä, mikäli hankkeen rahoitus järjestyy. Puhdistamon toteutus on tarkoitus aloittaa vuoden 2025 keväällä.

Kiinteistöjen kunnossapidossa ja saneerauksissa panostetaan kunnan toiminnan ja strategian kannalta tärkeisiin kohteisiin. Terveyskeskuksen ikkunakunnostustyöt ja kunnanviraston inva-WC toteutettiin kunnan omana työnä. Kunnan varikolle toteutettiin konekatos ja terveyskeskuksen parvekeremontti urakoitsijavetoisesti, paikallisen yrityksen toimesta. MFG-hallin kattoremontti valmistui aikataulun mukaisesti, ilman erityisiä ongelmia haastavasta ajankohdasta huolimatta.

Suurin yksittäinen kuluvana vuotena kunnan toteuttama investointihanke oli Niiralan teollisuusraiteiden kunnostaminen. Hankkeen toteuttamiseen oli myönnetty investointiavustus. Ratahankkeen kunnostustyöt toteutuivat ennakoidusti ja hanke valmistui elokuussa.

Hölhön teollisuushallille johtavan tien eli Sukkelaraitin rakentaminen valmistui syksyllä. Katuvalot asennettiin toimintaan urakan loppuvaiheessa. Vesijohtosaneerauskohde "Sininentie" (projekti 5524) valmistui elokuun alkupuolella. Pumppaamoiden automaatiot saneeraus toteutettiin. Viemäriverkoston vuotovesiselvitys toteutettiin. Pumppaamosaneeraukset Onkamo ja Niirala jäivät kesken. Hanketta jatketaan vuoden 2024 aikana. Terveyskeskuksella päivitettiin rannekehälyttimien ja ovivalvonnan hoitajakutsujärjestelmää.

Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun toimintoja on suoritettu vuoden 2023 aikana Tohmajärven kunnan ja Rääkkylän kunnan välisellä sopimuksella. Toiminta on tapahtunut erittäin onnistuneesti. Sopimus jatkuu toistaiseksi, eikä tarvetta merkittäville muutoksille ole ilmennyt osapuolten kesken.

Kuntien ilmastosuunnitelma tulee toteuttaa ilmastolain (423/2022) 14a § mukaan ja haettavana oli avustusta hankkeen toteuttamiseksi. Kunnanhallitus on antanut kunnan ilmastosuunnitelman valmistelutehtävän ilmastotyöryhmälle. Tekninen toimi sopi yhteistyöstä Keski-Karjalan kuntien Kitee ja Rääkkylä kanssa määrärahan hakemisesta, kuntien välisellä sopimuksella 29.6.2023. Määrärahaa haettiin kuntien yhteisen ilmastosuunnitelman laatimiseen, tarkoituksena palkata päätoiminen henkilö

tekemään ilmastosuunnitelma. Haettava määräraha voi maksimissaan olla 45 000 €/kunta ja kattaa 100 % kustannuksista. Isäntäkuntana hankkeessa toimi Kitee. Hankkeelle haettiin määrärahaa yhteensä 135 000 €. Hakemukseen saatu päätös oli kielteinen.

## Hallinto

Teknisen toimen hallinto, Yhdyskuntasuunnittelu

Tilivelvollinen: lautakunnan jäsenet, tekninen johtaja

### Toiminta-ajatus ja toiminnan sisältö

Huolehtia, suunnitella ja johtaa maankäytön suunnittelun valmistelua, kunnan toimesta tapahtuvaa talon- ja yhdyskuntatekniikan rakentamista, rakennuttamista sekä niihin liittyviä kunnossapito- ja käyttötehtäviä, yksityistielainsäädännön edellyttämiä kunnan tehtäviä, huolehtia liikenneturvallisuudesta, rakennusvalvonnasta sekä ympäristönsuojelusta, valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti. Toimia valmistelevana asiantuntijana kunnan muille toimialoille.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Viestinnän kehittäminen  
Tavoite: Viestintä toteutetaan suunnitelmallisesti ja ajantasaisesti  
Tavoitetaso: Viestintäsuunnitelma tehty teknisen toimen osalta  
Mittari: Viestintäsuunnitelma tehty/ei tehty  
Toteuma: Ei ole toteutunut.

Viestintä on toteutunut suunnitelmallisesti. Viestintäsuunnitelma ei ole toteutunut.

2. Painopiste: Kannustava johtaminen ja sitoutunut henkilöstö  
Tavoite: Työkuorman tasainen jakautuminen  
Tavoitetaso: Henkilöstön työkuormaa pyritään tasapainottamaan toimenkuvaan liittyvillä järjestelyillä. Yliötiden ja tuntikertymien vertaaminen edellisvuoden tilanteeseen verrattuna.  
Mittari: Yliötiden ja tuntikertymien määrä vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna  
Toteuma: Toteutui.

Henkilöstön osalta on ollut vaihtuvuutta johtuen osin eläköitymisistä ja kilpailusta työmarkkinoilla. Henkilöstön tehtäväkuvauksia on muokattu toisella vuosipuoliskolla ja saatu saamaan työiihtyvyyttä ja -jaksamista paremmalle tasolle. Yksitoikkoinen rutiininomainen työrytmi rasittaa hyvinvointia ja vaatii panostamista myös jatkossa.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	4 316	1 000	0	1 000	787	-213
Ulkoiset toimintakulut	-251 610	-295 070	40 000	-255 070	-224 809	30 261
Toimintakate	-247 294	-294 070	40 000	-254 070	-224 022	30 048
Sisäiset toimintatuotot	600	0	0	0	260	260
Sisäiset toimintakulut	-23 213	-19 891	0	-19 891	-21 410	-1 519
Nettomenot	-269 907	-313 961	40 000	-273 961	-245 172	28 789
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0

Kaavoituksen osalta ei tapahtunut toimenpiteitä. Palveluiden ostojen väheneminen vaikutti toimintakatetta positiivisesti.



Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	62	65	67	78	74	60
kokoukset, kpl/§	11 / 138	11 / 152	10/143	11/161	10 / 150	10 / 155
myönnetyt maa-ainesten ottoluvat	3	2	0	2	2	3
voimassa olevat maa-ainesten ottoluvat 31.12.	18	19	16	18	18	19
myönnetyt ympäristöluvut	1	1	0	3	1	2
ympäristölupia 31.12.	34	38	36	39	37	39

## Tekninen toimi

Liikenneväylät ja yleiset alueet, Palvelulaitokset, Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, Hanketoiminta, Laskutettavat palvelut

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminta-ajatus ja toiminnan sisältö

Yhdyskuntasuunnittelu

Toteuttaa kaavoitusta ja maankäytönsuunnittelua.

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Huolehtii kaavateiden, puistoalueiden ja kunnan ylläpidettävien alueiden kunnosta.

Palvelulaitokset

Tuottaa teknisiä palveluja kuntalaisille ja kunnan sisäisille toimintoille toimialueen mukaisesti.

Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu

Edistää hyödyllistä ja ympäristöön soveltuvaa rakentamista sekä kaavoituksen toteutumista, valvoo rakennetun ympäristön laatua ja maa-ainesten ottoa sekä ympäristönsuojelusta annettujen lakien ja asetusten sekä kunnassa annettujen ympäristön suojelua koskevien päätösten noudattamista käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Lisäksi rakennusvalvonta antaa puolueetonta jätevesineuvontaa haja-asutusalueella.

Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu ja elinympäristö.  
Tavoite: Yleisilmettä parannetaan yhdistyksiä aktivoimalla (siistimisavustuksella)  
Tavoitetaso: Siistimisavustuksista on jaettu 70 % tai enemmän  
Mittari: Jaetut siistimisavustukset  
Toteuma: Ei toteutunut. Avustuksia jaettiin 44,2 %
2. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu ja elinympäristö.  
Tavoite: Rakentamiseen liittyvien lupien käsittelyaika on 1kk tai alle, mikäli lupahakemus on toimitettu sähköiseen järjestelmään.  
Tavoitetaso: Rakentamiseen liittyvien lupien käsittelyaika on 80 %: sesti alle 1kk.  
Mittari: Toteutunut käsittelyaika.  
Toteuma: Toteutui. Käsittelyaika alle kolme viikkoa.

Rakentamiseen liittyvien lupien käsittelyaika on selvästi alle 1 kk. Lupaprosessi on kokonaisuutena arvioituna erittäin joustava ja asiakasystävällinen.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	186 833	161 200	0	161 200	156 746	-4 454
Ulkoiset toimintakulut	-608 898	-731 100	0	-731 100	-605 329	125 771
Toimintakate	-422 065	-569 900	0	-569 900	-448 583	121 317
Sisäiset toimintatuotot	91 495	68 000	0	68 000	146 933	78 933
Sisäiset toimintakulut	-66 609	-82 883	0	-82 883	-90 093	-7 210
Nettomenot	-397 179	-584 783	0	-584 783	-391 743	193 040
Poistot ja arvonalentumiset	-199 222	-201 140	0	-201 140	-211 004	-9 864

Palvelujen osto puhtaanapalveluiden ja alueiden rakentamis- ja kunnossapidossa muuttivat toimintakatetta positiiviseen suuntaan. Kalustohankintoihin, työaineisiin ja varaosiin varttuja määrärahoja jäi käyttämättä.

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettokustannus €/asukas	136	138	135	95	138	96
<u>Liikenneväylät</u>						
kunnan kunn.pitämät kadut ja tiet 31.12., km	25	25	25	25	25	25
kunnan kunn.pitämät kevyen liik.väylät 31.12., km	7,86	7,86	7,86	7,86	7,86	7,86
kunnossapitoavustetut tiet, km	306	306	306	303	304	302
yks.teille maksetut kunnossapitoavustukset, 1 000 €	100	100	120	125	125	125
yks.teille maks.hark.var.peruskorjaus-avustukset, 1 000 €	3,1	12	29,3	0	0	0
<u>Puistot ja yleiset alueet</u>						
rakennettujen ja hoidettujen puistojen pinta-ala, ha	6	6	6	6	6	6,5
<u>Palvelulaitokset</u>						
Konekeskus						
- traktorin käyttötunnit	1239	1130	1250	1201	1150	1010
Jätehuolto						
ekopiste, kpl	9	7	7	7	7	7
kartongin- ja paperinkeräyskontti, kpl	3	2	2	2	2	2
paperinkeräyskontti, kpl	6	6	6	6	6	6
SER- ja pienmetallin keräyspiste, kpl	1	1	1	1	1	1
vaarallisen jätteen vastaanottopiste, kpl	1	1	1	1	1	1
kesäasukkaiden jäteastiat, kpl	4	4	4	4	4	4
<u>Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu</u>						
myönnetyt rak.koskevat luvat	68	84	88	62	71	77
muut ilmoitukset (maaperän suojelu)	12	0	0	18	11	31
käsitellyt meluilmoitukset	4	5	2	2	2	1

## Vesihuoltolaitos

Vesilaitos, Viemärlaitos

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

### Toiminta-ajatus ja toiminnan sisältö

Vesihuoltolaitoksen tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesti toiminta-alueellaan puhtaan talousveden hankinnasta ja toimittamisesta sekä jätevesien poisjohtamisesta ja puhdistuksesta ympäristöluvan mukaisesti.

Toiminta pyritään toteuttamaan laadullisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävällä pohjalla.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

1. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu ja elinympäristö.

Tavoite: Vesihuollon toimintavarmuus

Tavoitetaso: Häiriötön vedentuotanto ja toimenpiteitä vaativien häiriötilanteiden määrän seuraaminen. Tavoitteena häiriötilanteiden väheneminen.

Mittari: Määrä laskenut/kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna.

Toteuma: Tavoite toteutui osittain. Talousveden laatuun liittyviä häiriöitä ei havaittu, mutta muiden häiriötilanteiden osuus pysyi määrällisesti arvioituna edellisvuosien tasolla. Laskuttamattoman veden määrä kasvoi jonkin verran edellisen vuoden tasosta, joka kertoo verkostovuotoja olleen edellistä vuotta enemmän tai vuotojen olleen runsaampia. Osa häiriötilanteista oli ennakoimattomia kolmannen osapuolen toiminnan aiheuttamia häiriötilanteita.

2. Painopiste: Houkutteleva ja viihtyisä asuin-, palvelu ja elinympäristö.

Tavoite: Viemärlaitoksen toimintavarmuus

Tavoitetaso: Häiriötön viemärlaitoksen toiminta ja toimenpiteitä vaativien häiriötilanteiden määrän seuraaminen. Tavoitteena häiriötilanteiden väheneminen.

Mittari: Määrä laskenut/kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna.

Toteuma: Tavoite toteutui. Edelliseen vuoteen verrattuna häiriöiden määrä oli aavistuksen pienempi, joka johtuu pääasiassa kaukovalvontajärjestelmään tehdyistä investoinneista. Toimivan kaukovalvonnan ansioista mahdolliset häiriötilanteen aiheuttajat havaitaan nopeammin ja niihin voidaan reagoida ajoissa. Jätevedenpuhdistamon toiminnassa havaittiin merkittävä biologisen prosessin toimintahäiriö keväällä 2023, jonka seurauksena jätevettä ei pystytty käsittelemään normaalisti. Toimintahäiriön aikana osittain käsitelty jätevesi johdettiin normaalin purkuojan sijasta puhdistamon viereiseen lammikkoon.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	851 196	829 250	0	829 250	785 282	-43 968
Ulkoiset toimintakulut	-564 500	-575 575	0	-575 575	-563 386	12 189
Toimintakate	286 696	253 675	0	253 675	221 896	-31 779
Rahoitustuotot ja -kulut	-34 990	-30 500	0	-30 500	-33 573	-3 073
Sisäiset toimintatuotot	43 267	41 964	0	41 964	43 991	2 027
Sisäiset toimintakulut	-142 891	-136 248	0	-136 248	-148 998	-12 750
Nettomenot	152 082	128 891	0	128 891	83 316	-45 575
Poistot ja arvonalentumiset	-187 646	-192 780	0	-192 780	-195 519	-2 739

Toimintatuotot jäivät huomattavasti ennakoitua pienemmiksi. Pienentyneet toimintakulut korjasivat hieman asiaa.

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettotuotto €/asukas	83	84	69	37		20
<u>Vesilaitos</u>						
verkkoon pumpattu vesimäärä 1 000 m <sup>3</sup>	328	308	317		300	263
verkkoon pumpattu vesimäärä/asukas m <sup>3</sup>	75					63
laskutettu vesimäärä 1 000 m <sup>3</sup>	248	229	242	242	220	210
verkkoon liittyneet kiinteistöt 31.12., lkm	1539	1545	1540	1538	1532	1533
vesijohtoverkoston pituus 31.12., km	366,5	366,5	366,5	366,7	368,4	368,4
<u>Viemärlaitos</u>						
vastaanotettu jätevesimäärä 1 000 m <sup>3</sup>	278	324	259	251	275	305
vastaanotettu jätevesimäärä/asukas m <sup>3</sup>	64					73
laskutettu jätevesimäärä 1 000 m <sup>3</sup>	132	125	129	125	130	103
verkkoon liittyneet kiinteistöt 31.12., kpl	951	950	953	946	943	943
viemäriverkoston pituus 31.12., km	165,4	165	165	165,3	167	167
- josta viettoviemäriä km	57,8	58	58	58	58	58
- josta paineviemäriä km	107,6	107,6	107,6	107,3	109	109
jätevedenpuhdistamo, kpl	1	1	1	1	1	1
jätevedenpumppaamo, kpl (runko- ja kiint.pumppaamot)	105	102	105	102	104	101

## Tila- ja vuokrauspalvelut

Toimitila- ja vuokrauspalvelut

Tilivelvollinen: tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Ylläpitää monipuolisia, houkuttelevia ja asunnonhakijan tarpeisiin soveltuvia asumisvaihtoehtoja.

### Toiminnan sisältö

Tila- ja vuokrauspalvelut ylläpitää kunnan omistamia asuin- ja toimitiloja. Yritys- ja liiketiloista vastaa kehittämisspalvelut. Asuntojen vuokraus tapahtuu Tikankontin henkilöstön toimesta. Kiinteistönhoidon henkilöstö ylläpitää kiinteistöjä huolto-ohjelmien mukaisesti. Kunnan oma remonttiryhmä kunnostaa kiinteistöjä tarpeen ja kapasiteetin mukaan, investointi- tai käyttötalous luonteisin menoin. Kunnostustöitä ostetaan tarvittaessa myös ulkopuolisilta toimijoilta.

### Toiminnalliset tavoitteet 2023

- Painopiste:** Kunnan omistama rakennuskanta  
**Tavoite:** Pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat (PTS)  
**Tavoitetaso:** PTS-tehty (pitkän tähtäimen suunnitelmat)  
**Mittari:** On tai ei ole tehty  
**Toteuma:** Toteutunut osittain. Toteutunut terveyskeskuksella, jatketaan muiden kiinteistöjen osalta 2024
- Painopiste:** Kunnan omistama rakennuskanta  
**Tavoite:** Kiinteistömäärän vähentäminen ja laadun parantaminen  
**Tavoitetaso:** Puretaan tai poistetaan vähintään yksi kiinteistöstrategian mukainen kohde vuosittain.  
**Mittari:** Purettujen tai poistettujen kohteiden lukumäärä  
**Toteuma:** Toteutui vuoden loppuun mennessä.  
 Purettuja kohteita: Värtsilän ent. Kunnanvirasto, Sirkkala/Lisä-Sirkkala ja Kotipirtti.  
 Hyvinvointialueelta saadut vuokratuotot olivat budjetoitua suuremmat. Lämmityksen ja sähkön hankintakustannukset olivat ennakoitua huomattavasti pienemmät.

Talous	TP 2022	TA 2023	TA muutos	TA 2023	TOT 2023	Poikkeama
Ulkoiset toimintatuotot	811 167	710 760	0	710 760	744 400	33 640
Ulkoiset toimintakulut	-1 416 164	-1 166 035	105 000	-1 061 035	-1 026 478	-34 557
Toimintakate	-604 997	-455 275	105 000	-350 275	-282 078	-68 197
Sisäiset toimintatuotot	906 832	777 625	0	777 625	886 788	109 163
Sisäiset toimintakulut	-96 657	-64 093	0	-64 093	-134 433	-70 340
Nettomenot	205 178	258 257	105 000	363 257	470 277	107 020
Poistot ja arvonalentumiset	-784 813	-619 160	0	-619 160	-407 322	211 838

### Määrärahojen olennaiset muutokset

MFG-hallin kattoremonttiin oli varattu yhteensä 80 000 € josta 60 000 € oli jakamattomasta kunnossapidon määrärahoista ja loput 20 000 € valtuutettujen kehittämissrahasta. Hankkeen lopullinen kustannus oli n. 73.700 €/alv 0 %.

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	Toteuma
nettotuotto €/asukas	167	169	54	49	86	116
Toimitilat/tila- ja vuokrauspalvelujen kiinteistöt (TA ja TP 2021)						
- kiinteistöt, kpl	36	37	18	15	13	13
- lämmin tila, m <sup>2</sup>	38 699	43 511	21 000	19 252	18 425	18425
- kylmä tila, m <sup>2</sup>	9 377	9 484	2 915	2 647	2 254	2444
- lämmin tila, m <sup>3</sup>	157 551	181 162	88 579	83 358	80 931	80931
- kylmä tila, m <sup>3</sup>	31 114	31 400	10 170	9 410	8 210	8896
Kunnan suoraan omistamien asuntojen lkm	78	79	23	23	8	8
kunnan suoraan omistamien asuntojen huoneistoala	3 383,5	3 475,5	782,0	769	409	409
kunnan omistamien osakehuoneistojen lkm	19	19	18	8	0	0
kunnan määräämisvallassa olevat osakehuoneistot, lkm	220	220	214	199	207	219
kunnan suoraan omistamien asuntojen vuokratulot 1 000 €	397	375	93	217	34	28
kunnan suoraan omistamien asuntojen käyttöaste %	74	68	82	87	0	72

## TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12/2023

Ympäristölautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälk.	Toteutuma 1-12 / 2023	Tot-%
<b>TOIMINTATUOTOT</b>					
MYYNITUOTOT	950 000	0	950 000	912 133	96,01 %
MAKSUTUOTOT	37 200	0	37 200	31 133	83,69 %
TUET JA AVUSTUKSET	11 460	0	11 460	15 036	131,21 %
MUUT TOIMINTATUOTOT	703 550	0	703 550	728 911	103,6 %
<b>TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ</b>	<b>1 702 210</b>	<b>0</b>	<b>1 702 210</b>	<b>1 687 214</b>	<b>99,12 %</b>
<b>TOIMINTAKULUT</b>					
HENKILÖSTÖKULUT	-904 690	100 000	-804 690	-787 971	97,92 %
PALKAT JA PALKKIOT	-738 300	100 000	-638 300	-642 406	100,64 %
HENKILÖSIVUKULUT	-166 390	0	-166 390	-145 565	87,48 %
ELÄKEKULUT	-140 690	0	-140 690	-122 563	87,12 %
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-25 700	0	-25 700	-23 002	89,5 %
PALVELUJEN OSTOT	-894 170	45 000	-849 170	-735 245	86,58 %
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-801 090	0	-801 090	-709 400	88,55 %
AVUSTUKSET	-135 000	0	-135 000	-129 564	95,97 %
MUUT TOIMINTAKULUT	-33 750	0	-33 750	-57 822	171,33 %
<b>TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ</b>	<b>-2 768 700</b>	<b>145 000</b>	<b>-2 623 700</b>	<b>-2 420 002</b>	<b>92,24 %</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-1 066 490</b>	<b>145 000</b>	<b>-921 490</b>	<b>-732 788</b>	<b>79,52 %</b>
<b>POISTOT JA ARVONALENTUMISET</b>					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-1 013 080	0	-1 013 080	-813 845	80,33 %
<b>POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHTEENSÄ</b>	<b>-1 013 080</b>	<b>0</b>	<b>-1 013 080</b>	<b>-813 845</b>	<b>80,33 %</b>
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-2 079 570</b>	<b>145 000</b>	<b>-1 934 570</b>	<b>-1 546 634</b>	<b>79,95 %</b>
POISTOERON MUUTOS	5 000	0	5 000	0	0,0 %
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>-2 074 570</b>	<b>145 000</b>	<b>-1 929 570</b>	<b>-1 546 634</b>	<b>80,15 %</b>



Yhteenvedo käyttötalouden talousarvion sitovista, ulkoisista toimintakatteista  
tulosyksiköittäin (sitovuustaso toimielin)

KÄYTTÖTALOUS	Nettomenot/-tulot				
	Ta	Muutos	Ta yht.	Tot	Poikk.
KUNNANHALLITUS	2 923 740	0	2 923 740	2 939 600	-15 860
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	11 160	0	11 160	17 496	-6 336
Vaalit	11 160	0	11 160	17 496	-6 336
KUNNANVALTUUSTO	50 720	0	50 720	45 666	5 054
Kunnanvaltuusto	50 720	0	50 720	45 666	5 054
TARKASTUSLAUTAKUNTA	20 100	0	20 100	18 590	1 510
Tilintarkastus	20 100	0	20 100	18 590	1 510
YLEISJOHTO JA KUNTAKEHITYS	1 880 630	0	1 880 630	1 888 330	-7 700
Yleisjohto	739 230	0	739 230	863 779	-124 549
Kehittämispalvelut	365 760	0	365 760	391 748	-25 988
Maaseutupalvelut	72 840	0	72 840	71 852	988
Työllisyyspalvelut	702 800	0	702 800	560 951	141 849
HENKILÖSTÖJAOSTO	128 625	0	128 625	126 640	1 985
Henkilöstöpalvelut	128 625	0	128 625	126 640	1 985
HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT	568 805	0	568 805	570 343	-1 538
Hallintopalvelut	292 605	0	292 605	300 820	-8 215
Talouspalvelut	356 535	0	356 535	343 941	12 594
Maa- ja metsätilat	-80 335	0	-80 335	-74 418	-5 917
SOSIAALI- JATERVEYSTOIMI	263 700	0	263 700	272 535	-8 835
Sos. - ja terv.toimen menot	0	0	0	1 446	-1 446
Kunnan omat vastuut	263 700	0	263 700	271 089	-7 389
LOMITUSPALVELUT	-26 080	0	-26 080	-347 491	321 411
SIVISTYSLAUTAKUNTA	7 687 875	300 000	7 987 875	8 255 057	-267 182
Hallinto	166 200	0	166 200	232 561	-66 361
Perusopetus	3 982 370	300 000	4 282 370	4 575 603	-293 233
Lukiokoulutus	633 860	0	633 860	652 517	-18 657
Kansalaisopisto	173 100	0	173 100	189 911	-16 811
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	338 065	0	338 065	380 629	-42 564
Liikunta- ja nuorisopalvelut	415 460	0	415 460	397 713	17 747
Varhaiskasvatus	1 978 820	0	1 978 820	1 826 123	152 697
Keski-Karjalan musiikkiopisto	926 410	0	926 410	897 763	28 647
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	1 066 490	-145 000	921 490	732 789	188 701
Hallinto	294 070	-40 000	254 070	224 022	30 048
Tekninen toimi	569 900	0	569 900	448 584	121 316
Vesihuoltolaitos	-252 755	0	-252 755	-221 895	-30 860
Tila- ja vuokrauspalvelut	455 275	-105 000	350 275	282 078	68 197
<b>Toimintakate yhteensä</b>	<b>12 578 435</b>	<b>155 000</b>	<b>12 733 435</b>	<b>12 477 718</b>	<b>255 717</b>

## 2.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Tuloslaskelmaosa sisältää eriä, joita seurataan käyttötalousosassa ja eriä, joita seurataan tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

Suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalennuksia ei käsitellä talousarviossa määrärahana, sillä niissä ei ole kysymys rahan käytöstä. Poistojen esittämistä tilinpäätöksessä sitovat kuitenkin valtuuston hyväksymät poistosuunnitelman perusteet.

	<u>TP2022</u>	<u>TA2023</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>TA2023</u>	<u>TP2023</u>	<u>Poikke- ama</u>
Toimintatulot	7 156 294	11 018 839	0	11 018 839	11 119 428	-100 588
Myyntituotot	4 488 728	8 081 255	0	8 081 255	8 003 881	77 375
Maksutuotot	624 110	1 426 014	0	1 426 014	1 211 047	214 967
Tuet ja avustukset	756 867	395 360	0	395 360	789 256	-393 896
Muut tuotot	1 286 589	1 116 210	0	1 116 210	1 115 244	966
Toimintamenot	-39 361 266	-23 597 274	-155 000	-23 752 274	-23 597 146	-155 128
Henkilöstökulut yht.	-11 158 699	-14 582 328	100 000	-14 482 328	-13 922 325	-560 003
- palkat ja palkkiot	-8 894 622	-11 803 828	100 000	-11 703 828	-11 281 915	-421 913
- eläkekulut	-1 945 537	-2 290 400	0	-2 290 400	-2 197 092	-93 308
- muut henkilöstökulut	-318 541	-488 100	0	-488 100	-443 318	-44 782
Palvelujen ostot	-24 531 334	-5 566 609	45 000	-5 521 609	-5 639 264	117 655
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 685 823	-1 335 422	0	-1 335 422	-1 273 523	-61 899
Avustukset	-810 284	-1 094 125	0	-1 094 125	-1 176 803	82 678
Muut kulut	-1 175 126	-1 018 790	-300 000	-1 318 790	-1 585 231	266 441
<b>Toimintakate</b>	<b>-32 204 972</b>	<b>-12 578 435</b>	<b>-155 000</b>	<b>-12 733 435</b>	<b>-12 477 718</b>	<b>-255 716</b>
Verotulot	14 611 124	8 002 000	0	8 002 000	7 965 060	36 940
Valtionosuudet	18 921 843	6 267 590	0	6 267 590	6 427 222	-159 632
Rahoitustulot ja -menot yht.	171 495	40 050	-120 000	-79 950	-94 906	14 956
Korkotuotot	85 405	60 000	30 000	90 000	95 580	-5 580
Muut rahoitustuotot	133 708	84 000	0	84 000	130 020	-46 020
Korkokulut	-36 051	-101 450	-150 000	-251 450	-316 308	64 858
Muut rahoituskulut	-11 567	-2 500	0	-2 500	-4 197	1 697
<b>Vuosikate</b>	<b>1 499 490</b>	<b>1 731 205</b>	<b>-275 000</b>	<b>1 456 205</b>	<b>1 819 658</b>	<b>-363 452</b>
Poistot ja arvonalentumiset	-1 588 416	-1 210 965	0	-1 210 965	-1 298 874	87 909
- suunn. mukaiset poistot	-1 588 416	-1 210 965	0	-1 210 965	-1 298 874	87 909
- arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>-88 926</b>	<b>520 240</b>	<b>-275 000</b>	<b>245 240</b>	<b>520 783</b>	<b>-275 543</b>
Poistoeron vähennys	89 247	5 000	0	5 000	21 783	-16 783
<b>Tilikauden yli/alijäämä</b>	<b>321</b>	<b>525 240</b>	<b>-275 000</b>	<b>250 240</b>	<b>542 567</b>	<b>-292 326</b>

Verotulojen erittely	TP 2022	TA 2023	Ta-muutos	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Kunnan tulovero	12 029 293	6 004 000	0	6 004 000	6 052 690	48 690
Kiinteistövero	1 057 068	1 016 000	0	1 016 000	1 044 648	28 648
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 524 763	982 000	0	982 000	867 722	-114 278
Yhteensä	14 611 124	8 002 000	0	8 002 000	7 965 060	-36 940

Kunnanvaltuusto vahvisti kokouksessaan 12.12.2022 § 89 talousarvion 2023 hyväksymisen yhteydessä tuloveroprosentiksi 9,11 vuodelle 2023.

Valtionosuuksien erittely	TP 2022	TA 2023	Ta-muutos	TA 2023	TP 2023	Poikkeama
Kunnan ja peruspalvelujen valtionosuus	10 707 612	2 331 420	0	2 331 420	2 345 968	14 548
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 504 392	2 436 795	0	2 436 795	2 436 792	-3
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	537 423	547 200	0	547 200	655 143	107 943
Verotulomenetysten kompensatiot	3 172 416	952 175	0	952 175	989 319	37 144
Yhteensä	18 921 843	6 267 590	0	6 267 590	6 427 222	159 632

## 2.4 Investointien toteutuminen

<b>INVESTOINNIT Nettomenot/-tulot</b>	<b>TA 2023</b>	<b>Muutos</b>	<b>TA yht.</b>	<b>Toteuma</b>	<b>Poikkeama</b>
<b>Rakennukset</b>	<b>456 000</b>	<b>42 200</b>	<b>498 200</b>	<b>179 854</b>	<b>318 346</b>
Asunnon remontti	0	10 000	10 000	3 605	6 395
Kunnanviraston tiivistykset	0	35 000	35 000	24 616	10 384
Keltaisen talon kunnostaminen	226 000	0	226 000	88 169	137 831
Kiinteistöjen myynnit	0	0	0	-141 617	141 617
Kiinteistöjen peruskorjaus	150 000	-150 000	0	0	0
Sisäänkäynti ja invaluiska	0	10 000	10 000	0	10 000
Kunnanviraston inva-wc	0	20 000	20 000	18 884	1 116
Tk parveke saneeraus	0	25 000	25 000	20 282	4 718
MFG-hallin varaston katto	0	82 200	82 200	73 733	8 467
Varikon katos	80 000	10 000	90 000	92 182	-2 182
<b>Kiinteät rakenteet ja laitteet</b>	<b>440 000</b>	<b>43 800</b>	<b>483 800</b>	<b>371 717</b>	<b>112 083</b>
Niiralan teollisuusraiteiston kunnostus	180 000	0	180 000	157 020	22 980
TK Ascom-päivitys	0	11 000	11 000	11 362	-362
Tie ja valaistus Hölhö	200 000	0	200 000	193 335	6 665
Hyppytorni	0	30 000	30 000	0	30 000
Valot Hölhöön	0	10 000	10 000	10 000	0
Tontin siistiminen Sukkelanraitti	0	10 000	10 000	0	10 000
Uusien teiden rakentaminen	30 000	-17 200	12 800	0	12 800
Yritystonttien kunnostus	30 000	0	30 000	0	30 000
<b>Vesihuoltolaitoksen investoinnit</b>	<b>540 000</b>	<b>115 000</b>	<b>655 000</b>	<b>561 680</b>	<b>93 320</b>
Vesijohtosaneeraus Sininentie	0	40 000	40 000	42 540	-2 540
Jvh- ja vh-saneeraus	290 000	-290 000	0	0	0
Automaatiosaneeraus	70 000	30 000	100 000	95 763	4 237
Pumppaamosaneeraus	0	90 000	90 000	45 714	44 286
Jv vuotovesien hallinta	0	30 000	30 000	12 569	17 431
Vesiverk. randanalitukset	0	40 000	40 000	0	40 000
Kunnallistekniikka Hölhö	0	80 000	80 000	65 777	14 223
Virtamittauskaivot	0	60 000	60 000	58 790	1 210
Uusien kaavat. kunn.tekn.rak.	80 000	-80 000	0	0	0
Jv-puhdist. yleissuunnitelma. ja ymplu	100 000	115 000	215 000	240 527	-25 527
<b>Koneet ja kalusto</b>	<b>40 000</b>	<b>4 000</b>	<b>44 000</b>	<b>41 787</b>	<b>2 213</b>
Latauspisteet	20 000	4 000	24 000	22 960	1 040
Moottorikelkka ja peräkärri	20 000	0	20 000	18 827	1 173
<b>Muut</b>	<b>185 000</b>	<b>-90 000</b>	<b>95 000</b>	<b>74 638</b>	<b>20 362</b>
Esteetön luontopolku	50 000	0	50 000	45 238	4 762
Valtuutettujen kehittämisasiä	105 000	-90 000	15 000	0	15 000
Koirapuisto	30 000	0	30 000	29 400	600
<b>Nettoinvestoinnit yhteensä</b>	<b>1 661 000</b>	<b>115 000</b>	<b>1 776 000</b>	<b>1 229 676</b>	<b>546 324</b>

## 2.5 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

	<u>TP2022</u>	<u>TA2023</u>	<u>Ta-muutos</u>	<u>TA2023</u>	<u>TP2023</u>	<u>Poikke- ama</u>
<b>Toiminta ja investoinnit</b>						
Toiminnan rahavirta	981 516	2 016 205	-275 000	1 741 205	2 253 116	-511 911
Vuosikate	1 499 489	1 731 205	-275 000	1 456 205	1 819 658	-363 453
Tulo-rahoituksen korjauseurat	-517 973	0	0	0	433 458	433 458
<b>Investointien rahavirta</b>	<b>-1 042 722</b>	<b>-1 946 000</b>	<b>-115 000</b>	<b>-2 061 000</b>	<b>-1 327 383</b>	<b>-733 617</b>
Investointimenot	-1 307 430	-2 081 000	-115 000	-2 196 000	-2 011 352	-184 648
Rahoitusosuudet inv.menoihin	36 561	420 000	0	420 000	418 294	1 706
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	228 147	0	0	0	265 675	-265 675
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>-61 206</b>	<b>70 205</b>	<b>-390 000</b>	<b>-319 795</b>	<b>925 733</b>	<b>-1 245 528</b>
<b>Rahoitustoiminta</b>						
<b>Antolainauksen muutokset</b>	<b>-148 796</b>	<b>-1 150 000</b>	<b>0</b>	<b>-1 150 000</b>	<b>-1 258 496</b>	<b>108 496</b>
Antolainasaamisten lisäykset	-200 000	-1 200 000	0	-1 200 000	-1 300 000	100 000
Antolainasaamisten vähennykset	51 204	50 000	0	50 000	41 504	8 496
<b>Lainakannan muutokset</b>	<b>212 263</b>	<b>2 550 000</b>	<b>0</b>	<b>2 550 000</b>	<b>896 328</b>	<b>1 653 672</b>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	2 500 000	0	2 500 000	2 500 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-988 156	-900 000	0	-900 000	-974 998	74 998
Lyhytaikaisten lainojen muutos	315 192	950 000	0	950 000	-628 674	1 578 674
Muut maksuvalmiuden muutokset	885 227	-1 470 000		-1 470 000	-559 526	-910 474
<b>Vaikutus maksuvalmiuteen</b>	<b>2 261</b>	<b>205</b>	<b>-390 000</b>	<b>-389 795</b>	<b>4 040</b>	<b>-385 756</b>

### Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäyksiä muille ovat kunnan myöntämät lainat muille kuin liikelaitoksille. Antolainojen lisäyksiä ovat taseessa pysyvien vastaavien sijoitusten ryhmään kuuluvat antolainat. Tähän kuuluvat mm. antolainat kunnan tytäryhteisöille ja muiden kunnallisia palveluja tuottavien yhteisöjen pysyväisluonteiseen rahoittamiseen, esim. investointien rahoittamiseen myönnettyt lainat.

Antolainasaamisten vähennyksiä ovat antolainojen lyhennykset kunnalle tilikauden aikana.

### Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikaan ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Pitkäaikaisten lainojen vähennys osoittaa kuinka paljon lainoja on lyhennetty tilivuoden aikana. Toteutumisessa erät esitetään bruttona, vaikka valtuusto olisi talousarviossa hyväksynyt pitkäaikaisten lainojen erotuksen sitovana eränä.

#### Oman pääoman muutokset

Sekä kunnassa että kuntayhtymässä oman pääoman muutoksena esitetään sellaiset omaa pääomaa vastaan tehdyt virheiden oikaisut, jotka vaikuttavat rahavirtaan.

#### Vaikutus maksuvalmiuteen

Vaikutus maksuvalmiuteen -erä esitetään toteutumisvertailussa summattuna yhdellä rivillä, jos näin on menetelty myös talousarviossa. Vaikutus maksuvalmiuteen -erään sisältyy eriä, joiden muutoksia on talousarviossa vaikean arvioida. Näitä eriä ovat mm. toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden, pitkäaikaisten ja lyhytaikaisten saamisten sekä korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

## 3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

### 3.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase, sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja noudatetaan asetusta kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden mukaisesti.

### 3.2 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot	11 119 427,75	7 156 294,13
Myyntituotot	8 003 880,91	4 488 728,42
Maksutuotot	1 211 046,62	624 109,81
Tuet ja avustukset	789 256,17	756 867,13
Muut toimintatuotot	1 115 244,05	1 286 588,77
Toimintakulut	-23 597 146,18	-39 361 266,64
Henkilöstökulut	-13 922 325,26	-11 158 699,45
Palkat ja palkkiot	-11 281 915,22	-8 894 621,50
Henkilöstösivukulut	-2 640 410,04	-2 264 077,95
Eläkekulut	-2 197 092,39	-1 945 536,83
Muut henkilöstösivukulut	-443 317,65	-318 541,12
Palvelujen ostot	-5 639 264,18	-24 531 333,50
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 273 522,70	-1 685 822,94
Avustukset	-1 176 803,01	-810 284,34
Muut toimintakulut	-1 585 231,03	-1 175 126,41
TOIMINTAKATE	-12 477 718,43	-32 204 972,51
Verotulot	7 965 059,91	14 611 123,65
Valtionosuudet	6 427 222,00	18 921 843,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-94 905,93	171 494,77
Korkotuotot	95 579,59	85 404,78
Muut rahoitustuotot	130 019,96	133 707,54
Korkokulut	-316 308,09	-36 051,01
Muut rahoituskulut	-4 197,39	-11 566,54
VUOSIKATE	1 819 657,55	1 499 488,91
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 298 874,08	-1 588 415,91
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-1 298 874,08	-1 588 415,91
TILIKAUDEN TULOS	520 783,47	-88 927,00
Poistoeron vähennys	21 783,40	89 247,39
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	542 566,87	320,39

### 3.3 Rahoituslaskelma

	2023	2022
<b>TOIMINNAN RAHAVIRTA</b>		
Vuosikate	1 819 657,55	1 499 488,91
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	433 458,28	-517 973,27
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 253 115,83	981 515,64
<b>INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>		
Investointimenot	-2 011 351,69	-1 307 768,71
Rahoitusosuudet investointeihin	418 294,41	36 561,47
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	265 675,01	228 146,55
Investointien rahavirta yhteensä	-1 327 382,27	-1 043 060,69
<b>TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>	925 733,56	-61 545,05
<b>RAHOITUKSEN RAHAVIRTA</b>		
<b>Antolainauksen muutokset</b>		
Antolainasaamisten lisäykset	-1 300 000,00	-200 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	41 503,73	51 203,67
Antolainauksen muutokset yhteensä	-1 258 496,27	-148 796,33
<b>Lainakannan muutokset</b>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 500 000,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-974 998,00	-988 155,98
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-628 673,60	315 191,92
Lainakannan muutokset yhteensä	896 328,40	-672 964,06
<b>Oman pääoman muutokset</b>		
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	31 993,54	874,27
Saamisten muutos	-42 750,49	107 242,74
Korottomien velkojen muutos	-548 768,65	777 110,27
<b>RAHOITUKSEN RAHAVIRTA</b>	-921 693,47	63 466,89
<b>RAHAVAROJEN MUUTOS</b>	4 040,09	1 921,84
<b>Rahavarojen muutos</b>	4 040,10	1 921,84
Rahavarat 31.12.	123 103,40	119 063,30
Rahavarat 1.1.	119 063,30	117 141,46



## 3.4 Tase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikuttiset menot	6 320,35	69 089,26
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	6 320,35	69 089,26
Aineelliset hyödykkeet		
Maa ja vesialueet	3 690 859,78	3 744 109,95
Rakennukset	9 436 523,63	10 001 465,64
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 885 334,60	4 852 786,75
Koneet ja kalusto	64 188,76	217 834,43
Muut aineelliset hyödykkeet	26 597,80	26 597,80
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	478 009,75	838 940,29
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	19 581 514,32	19 681 734,86
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	2 497 595,36	3 967 570,32
Muut lainasaamiset	5 089 962,33	3 831 466,06
Sijoitukset yhteensä	7 587 557,69	7 799 036,38
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	27 175 392,36	27 549 860,50
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	328 191,15	322 787,49
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHTEENSÄ	328 191,15	322 787,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0,00	10 294,76
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	0,00	10 294,76
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	410 684,62	367 451,60
Lainasaamiset	32 294,76	85 191,00
Muut saamiset	160 512,83	160 173,35
Siirtosaamiset	364 414,83	302 045,84
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	967 907,04	914 861,79
Saamiset yhteensä	967 907,04	925 156,55
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	49 261,27	50 301,08
Muut arvopaperit	49 800,00	49 800,00
Rahoitusarvopaperit yhteensä	99 061,27	100 101,08
Rahat ja pankkisaamiset	24 042,13	18 962,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 091 010,44	1 044 219,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ	28 594 593,95	28 916 867,84

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	12 867 986,97	14 015 556,70
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 687 380,78	1 687 060,39
Tilikauden yli-/alijäämä	542 566,87	320,39
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	15 097 934,62	15 702 937,48
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	21 783,40
POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET YHT.	0,00	21 783,40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	612 467,07	575 069,87
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	612 467,07	575 069,87
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 637 525,00	4 100 023,00
Muut velat		
Pitkäaikainen yhteensä	5 637 525,00	4 100 023,00
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	2 100 000,00	2 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 657 585,43	1 898 759,03
Ostovelat	916 534,60	1 267 074,78
Muut velat	238 966,95	218 930,65
Siirtovelat	2 333 580,28	2 632 289,63
Lyhytaikainen yhteensä	7 246 667,26	8 517 054,09
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	12 884 192,26	12 617 077,09
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	28 594 593,95	28 916 867,84

### 3.5 Konsernilaskelmat

#### Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Toimintatuotot	12 822 695,21	44 053 033,47
Osuus osakkuusyhteisöjen voitto/tappio	-12 225,83	-2 677,20
Toimintakulut	-26 562 380,92	-76 864 280,10
TOIMINTAKATE	-13 751 911,54	-32 813 923,83
Verotulot	7 918 824,77	14 576 365,94
Valtionosuudet	8 298 662,74	20 692 577,91
Rahoitustuotot ja -kulut	-175 564,08	11 249,57
Korkotuotot	13 595,78	37 137,79
Muut rahoitustuotot	278 973,43	262 755,35
Korkokulut	-462 935,90	-121 612,58
Muut rahoituskulut	-5 197,39	-167 030,99
VUOSIKATE	2 290 011,89	2 466 269,59
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 743 156,57	-2 433 488,83
Arvonalentumiset	-428 545,79	-1 491,72
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 171 702,36	-2 434 980,55
Satunnaiset erät	0,00	-1,22
TILIKAUDEN TULOS	118 309,53	31 287,82
Tilinpäätössiirrot	35 347,88	2 860,24
Tilikauden verot	-5 273,57	-4 842,37
Laskennalliset verot	0,00	-3 700,65
Vähemmistöosuudet	0,00	7 434,60
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	148 383,84	33 039,64

## Tase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	7 000,38	218 386,09
Aineettomat oikeudet	680,03	122 445,15
Muut pitkävaikutteiset menot	6 320,35	95 940,94
Aineelliset hyödykkeet	28 274 004,16	36 565 307,11
Maa ja vesialueet	4 055 177,08	4 272 322,64
Rakennukset	17 460 026,07	24 036 796,92
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 966 927,07	5 043 315,81
Koneet ja kalusto	167 289,91	1 530 207,80
Muut aineelliset hyödykkeet	89 145,15	24 196,08
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	535 438,88	1 658 467,86
Sijoitukset	1 608 056,93	2 162 578,05
Osakkuusyhteisöosuudet	699 342,43	932 461,22
Muut osakkeet ja osuudet	525 033,92	738 405,14
Muut lainasaamiset	379 999,95	487 566,05
Muut saamiset	3 680,63	4 145,64
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	29 889 061,47	38 946 271,25
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	540 506,95	406 830,55
Valtion toimeksiannot	211 159,00	82 884,36
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	278 715,02	273 310,54
Muu toimeksiantojen varat	50 632,93	50 635,65
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	4 725,62	171 101,26
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3 168,36	3 675,59
Myyntisaamiset	3 168,36	3 675,59
Lyhytaikaiset saamiset	1 147 076,70	5 892 772,65
Myyntisaamiset	503 988,80	2 558 818,12
Lainasaamiset	22 000,00	75 000,00
Muut saamiset	193 085,85	662 334,17
Siirtosaamiset	428 002,05	2 596 620,36
Saamiset yhteensä	1 150 245,06	5 896 448,24
Rahoitusarvopaperit	749 742,52	663 844,58
Osakkeet ja osuudet	699 942,52	605 644,58
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	2 800,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	5 600,00
Muut arvopaperit	49 800,00	49 800,00
Rahat ja pankkisaamiset	1 348 636,70	3 575 912,13
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 253 349,90	10 307 306,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 682 918,32	49 660 408,01

VASTATTAVAA	2023	2022
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
Peruspääoma	12 854 058,63	14 015 557,76
Säätiöiden ja yhd. Peruspääoma	0,00	2 082,27
Arvonkorotusrahasto	113 656,75	181 839,78
Muut omat rahastot	1 617 126,98	1 519 051,56
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-194 974,50	-349 082,49
Tilikauden yli-/alijäämä	148 383,84	33 039,65
<b>OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>14 538 251,70</b>	<b>15 402 488,53</b>
<b>VÄHEMMISTÖOSUUDET</b>	<b>0,00</b>	<b>37 286,98</b>
Vähemmistöosuudet	0,00	37 286,98
<b>PAKOLLISET VARAUKSET</b>	<b>0,00</b>	<b>1 210 105,75</b>
Eläkevastuuvaraus	0,00	4 363,46
Muut pakolliset varaukset	0,00	1 205 742,29
<b>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</b>	<b>831 530,97</b>	<b>673 555,59</b>
Valtion toimeksiannot	210 636,82	90 663,97
Lahjoitusrahastojen pääomat	619 736,88	581 734,35
Muut toimeksiantojen pääomat	1 157,27	1 157,27
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
<b>Pitkäaikainen</b>	<b>10 063 011,97</b>	<b>17 001 340,44</b>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 359 881,04	16 325 893,72
Lainat julkisyhteisöiltä	703 130,93	675 446,72
<b>Lyhytaikainen</b>	<b>8 250 123,68</b>	<b>15 335 630,72</b>
Joukkovelkakirjalainat	2 100 000,00	2 916 453,10
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 075 930,19	2 278 026,72
Saadut ennakot	7 543,75	12 001,86
Ostovelat	1 114 524,07	3 181 692,93
Muut velat	313 604,20	895 233,39
Siirtovelat	2 628 291,47	6 003 581,72
Laskennalliset verovelat	10 230,00	48 641,00
<b>VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>18 313 135,65</b>	<b>32 336 971,16</b>
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>33 682 918,32</b>	<b>49 660 408,01</b>

## Rahoituslaskelma

TOIMINNAN RAHAVIRTA	2023	2022
Vuosikate	2 290 011,90	2 466 269,59
Satunnaiset erät	0,00	-1,22
Tilikauden verot	-5 273,57	-4 842,37
Tulorahoituksen korjaukset	176 785,71	892 139,47
Toiminnan rahavirta yhteensä	2 461 524,04	3 353 566,69
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 045 572,99	-7 300 428,16
Rahoitusosuudet investointeihin	418 294,41	71 495,27
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	91 059,24	304 009,42
Investointien rahavirta yhteensä	-2 536 219,34	-6 924 923,47
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-74 695,30	-3 571 356,78
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-232,76
Antolainasaamisten vähennykset	23 333,34	23 333,34
Antolainauksen muutokset yhteensä	23 333,34	23 100,58
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 127 329,61	6 394 821,66
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-974 998,00	-1 534 711,03
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-262 716,25	-86 556,21
Lainakannan muutokset yhteensä	889 615,36	4 773 554,42
Oman pääoman muutokset	0,00	42 066,38
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	37 367,47	-8 767,07
Vaihto-omaisuuden muutos	274,99	111 381,47
Saamisten muutos	-42 750,49	-1 789 755,43
Korottomien velkojen muutos	-540 126,96	1 199 913,69
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	367 713,71	4 351 494,04
RAHAVAROJEN MUUTOS	293 018,41	780 137,26
Rahavarojen muutos	293 018,41	780 137,26
Rahavarat 31.12.	2 098 379,22	4 239 756,71
Rahavarat 1.1.	1 805 360,81	3 459 619,45

## 4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

### 4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

#### 4.1.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

##### Jaksotuseriaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteista poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

##### Pysyvät vastaavat

##### Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 23.10.2017 hyväksynyt poistosuunnitelman. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

##### Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

##### Rahoitusomaisuus

##### Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

##### Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoon vähennykseksi.

##### Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

##### Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, sekä osakkuusyhteisöt.

##### Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konsernin sisäisten kiinteistöverojen määrä on eliminoitu.

#### Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuusien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

#### Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

#### Vähemmistöosuudet

Kunta omistaa tytäryhteisöt 100-prosenttisesti.

#### Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poiston oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

#### Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.



## 4.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot kunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina;

Ulkoiset toimintatuotot toimialoittain	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	669 967	564 599	769 870	402 673
Lomituspalvelut	7 193 081	2 368 663	7 193 081	2 368 663
Sosiaali- ja terveystuotot	0	35 851 059	0	0
Opetus- ja kulttuuripalvelut	1 115 191	1 179 028	806 209	894 296
Keski-Karjalan musiikkiopisto	663 054	605 950	663 054	605 950
Yhdyskuntapalvelut	3 181 402	3 658 490	1 687 214	2 884 713
<b>Toimintatuotot yhteensä</b>	<b>12 822 695</b>	<b>44 227 789</b>	<b>11 119 428</b>	<b>7 156 294</b>

7) Verotulot eriteltynä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon (kuntajaoston tuloslaskelmaohje);

Verotulojen erittely	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan tulovero	6 052 690	12 029 293	6 052 690	12 029 293
Kiinteistövero	998 413	1 022 310	1 044 648	1 057 068
Osuus yhteisöveron tuotosta	867 722	1 524 763	867 722	1 524 763
<b>Verotulot yhteensä</b>	<b>7 918 825</b>	<b>14 576 366</b>	<b>7 965 060</b>	<b>14 611 124</b>

8) Valtionosuudet eriteltynä;

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	Kunta	
	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 782 760	15 212 004
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 436 792	4 504 392
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	655 143	537 423
Verotulomenetysten korvaus	989 319	3 172 416
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
<b>Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yht.</b>	<b>6 427 222</b>	<b>18 921 843</b>

9) Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palveluiden ostoihin:

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	435 613	20 405 049
Muiden palvelujen ostot	5 203 651	4 126 285
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	5 639 264	24 531 334

11) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat sekä poistomenetelmät ovat:

**Aineettomat hyödykkeet**

Tietokoneohjelmistot	2 vuotta	tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	tasapoisto
- osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin	15–30 vuotta	tasapoisto
- osake- ja vuokrahuoneiston perusparannusmenot	5 vuotta	tasapoisto

**Aineelliset hyödykkeet**

Rakennukset	10–30 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet		
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	30 vuotta	tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet	10–15 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3–4 vuotta	tasapoisto
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista;

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevastuu 1.1. vähennys tilikaudella		4 854		
Eläkevastuu 31.12.		-490		
		4 364		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. lisäys/vähennys tilikaudella		264 107		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.		-62 517		
		201 590		
Muut pakolliset varaukset 1.1. vähennys/lisäys tilikaudella		137 000		617 000
Muut pakolliset varaukset 31.12.		867 152		-617 000
		1 004 152		0

13) Selvitys satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä eristä sekä olennaisista muihin toimintatuottoihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisältyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista;

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
maa-alueiden luovutusvoitot	41 684			
rakennusten luovutusvoitot		112 542	21 218	112 542
muut luovutusvoitot		5 734		
Myyntivoitot yhteensä	41 684	118 277	21 218	0
Muut toimintakulut				
maa-alueiden luovutustappiot	37 070	10 398	37 070	10 398
rakennusten luovutustappiot	74 204	142 471	74 204	142 471
muut luovutustappiot	343 402	56 746	343 402	58 700
Myyntitappiot yhteensä	454 676	209 615	454 676	211 569

15) Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä olennaisista tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä;

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kunta	
	2023	2022
Osinkotuotot muista yhteisöistä	125 484	125 618
Yhteensä	125 484	125 618

## 4.3 Tasetta koskevat liitetiedot

### 4.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

#### 19) Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

	Aineettomat hyödykkeet	
	Muut pitkävai- kutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	69 089,26	69 089,26
Lisäykset tilikauden aikana		0,00
Rahoitusosuudet tilikaudella		0,00
Vähennykset tilikauden aikana	-59 155,03	0,00
Siirrot erien välillä		0,00
Tilikauden poisto	-3 613,88	-3 613,88
Arvonlennukset		
Poistamaton hankintameno 31.12.	6 320,35	6 320,35

	Aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesi alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken- eräiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	3 744 109,95	10 001 465,64	4 852 786,74	217 834,43	26 597,80	838 940,29	19 681 734,85
Lisäykset tilikauden aikana						1 789 586,69	1 789 586,69
Rahoitusosuudet tilikaudella						-418 294,41	-418 294,41
Vähennykset tilikauden aikana	-53 250,17	-157 983,02					-211 233,19
Siirrot erien välillä		205 080,73	1 998 217,27	18 826,62		-2 222 124,62	0,00
Tilikauden poisto		-612 039,72	-475 767,61	-172 472,29			-1 260 279,62
Arvonlennukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	3 690 859,78	9 436 523,63	6 375 236,40	64 188,76	26 597,80	-11 892,05	19 581 514,32

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymä- osuudet	Osakkuusyhteisö- osakkeet	Muut osakkeet ja osuudet	Osakkeet ja osuudet yhteensä
Hankintameno 1.1.	1 123 598,61	343 447,22	868 414,95	404 095,23	2 739 556,01
Lisäykset	221 700,00			65,00	221 765,00
Vähennykset			-337 351,43	-126 374,22	-463 725,65
Siirrot erien välillä					0,00
Hankintameno 31.12.	1 345 298,61	343 447,22	531 063,52	277 786,01	2 497 595,36
Arvonlennukset					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 345 298,61	343 447,22	531 063,52	277 786,01	2 497 595,36

Osakkeet ja osuudet	JVK-, muut laina- ja muut saamiset		
	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset muilta	Sijoitukset yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 678 132,77	153 333,29	6 571 022,07
Lisäykset	1 300 000,00		1 521 765,00
Vähennykset	-18 170,39	-23 333,34	-505 229,38
Siirrot erien välillä			0,00
Hankintameno 31.12.	4 959 962,38	129 999,95	7 587 557,69
Arvonlennukset			0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 959 962,38	129 999,95	7 587 557,69

Pysyvät vastaavat yhteensä	27 175 392,36
Aineettomat hyödykkeet	6 320,35
Aineelliset hyödykkeet	19 581 514,32
Sijoitukset	7 587 557,69

## 20–22) Muissa yhteisöissä olevat omistukset

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt				Konsernin osuus ( 1000 e)		
		Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
<b>Tytäryhteisöt</b>		<b>y-tunnus</b>				
Koy Tikankontti, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	1083045-4	100	100	1 150	511	-340
Tohmajärven Sijoitus Oy, Järnefeltintie 1 Tohmajärvi	2595800-4	100	100	246	0	97
Tohmajärven Yrityspalvelut, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	2959908-8	100	100	87	4 601	69
			<b>Yhteensä</b>	<b>1 483</b>	<b>5 112</b>	<b>-174</b>
<b>Kuntayhtymät</b>						
P-K:n koulutuskuntayhtymä, Tulliportinkatu 3 Joensuu	0927140-5	2,80	2,80	1 354	292	91
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Siltakatu 2 Joensuu	0212371-7	3,06	3,06	71	24	7
			<b>Yhteensä</b>	<b>1 425</b>	<b>316</b>	<b>98</b>
<b>Osakkuusyhteisöt</b>						
Koy Tohmajärven Toimistotalo, Töröntie 3 Tohmajärvi	0207705-2	39,27	39,27	266	13	-3
Kiinteistö Oy Tohmajärven Op-talo, Kauppakatu 4 Tohmajärvi	0561521-5	23,89	23,89	279	4	-9
			<b>Yhteensä</b>	<b>545</b>	<b>17</b>	<b>-12</b>

## 23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä;

Saamisten erittely	2023	2023	2022	2022
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
<b>Saamiset tytäryhteisöiltä</b>				
Myyntisaamiset		4 980		5 185
Lainasaamiset		10 295	10 295	10 191
<b>Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä</b>				
Myyntisaamiset				42 289
Siirtosaamiset				
<b>Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä</b>				
Myyntisaamiset		5 431		
<b>Saamiset yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>20 706</b>	<b>10 295</b>	<b>57 665</b>

## 24) Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät;

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	87 797	251 177	82 017	117 091
EU-tuet ja avustukset	35 450	99 911	0	66 000
ELY-keskus, palkkatuet	27 046	28 178	27 046	28 178
Muut tulojäämät	273 150	2 217 356	255 352	90 777
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	423 442	2 596 621	364 415	302 046

## 4.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana;

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Oman pääoman erittely	12 867	14 015	12 867	14 015
Peruspääoma 1.1.	988	557	987	557
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-13 929			
Peruspääoma 31.12.	12 854	14 015	12 867	14 015
	059	557	987	557
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 1.1.	2 082	2 082		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella	-2 082			
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääoma 31.12.	0	2 082		
Arvonkorotusrahassto 1.1.	181 840	181 840	0	0
Lisäykset tilikaudella	0			
Vähennykset tilikaudella	-68 184			
Arvonkorotusrahassto 31.12.	113 656	181 840	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	1 519 052	1 452 867	0	0
Lisäykset tilikaudella	98 075	66 185		
Vähennykset tilikaudella				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 617 127	1 519 052	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-194 975	-433 836	1 687 381	1 687 060
Edellisen tilikauden oikaisu		84 754		
Korjaus edellisiin tilikausiin				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-194 975	-349 082	1 687 381	1 687 060
Tilikauden yli-/alijäämä	148 384	33 040	542 567	320
Oma pääoma yhteensä	14 538	15 402	15 097	15 702
	251	489	935	937



## 26) Erittely poistoerosta;

Erittely poistoerosta	Kunta	
	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	0	21 783

## 27) Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua;

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 019 978	7 362 928	3 587 500	2 016 686
Pitkäaikaiset velat yhteensä	7 019 978	7 362 928	3 587 500	2 016 686

## 29) Erittely olennaisista pakollisiin varauksiin merkityistä eristä

Muut pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Eläkevastuuvaraus		4 363		
Potilasvahinkovakuutusvaraus		201 590		
Muut varaukset		1 004 152		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	0	1 210 105	0	0

## 30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisöille;

	2023	2023	2022	2022
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille Ostovelat		616		74 428
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä Ostovelat				2 965
Siirtovelat				1 033 538
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille Ostovelat				43 193
Vieras pääoma yhteensä	0	616	0	1 154 123

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkilimiitti ja siitä käyttämättä oleva määrä;

Sekkitililimiitti 31.12.	Kunta	
	2023	2022
Kiteen Seudun Osuuspankki	1 000 000	1 000 000
- siitä käyttämättä 31.12.	242 413	171 052
Nordea Pankki Suomi Oyj	200 000	200 000
- siitä käyttämättä 31.12.	200 000	42 687

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät;

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	179 703	40 842	148 876	361 042
Lomapalkkajaksotus	1 596 397	3 510 861	1 465 518	1 192 857
Korkojaksotukset	54 537	10 606	54 537	12 970
Muut siirtovelat muille	937 207	1 385 148	813 526	1 065 421
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	2 767 843	4 947 457	2 333 581	2 632 290

#### 4.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

##### 38) Vuokravastuut;

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	166 704	2 037 779	4 132	4 132
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	34 430	861 762	4 132	4 132
Leasingvastuiden yhteismäärä	7 059 267	6 469 947	7 010 471	6 219 419
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	928 037	817 596	904 577	710 791
<b>Vuokravastuut yhteensä</b>	<b>7 225 971</b>	<b>8 507 726</b>	<b>7 014 604</b>	<b>6 223 551</b>

39–40) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta sekä muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut;

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	4 500 000	4 500 000	4 500 000	4 500 000
Jäljellä oleva pääoma	4 410 000	4 500 000	4 410 000	4 500 000
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 606 328	1 772 728	1 606 328	1 606 328
Jäljellä oleva pääoma	1 190 902	1 376 192	1 190 902	1 225 600

## 40) Vastuut Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	34 510 650	32 106 992
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	27 471	18 567

## 41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Arvonlisäveron palautusvastuu	989 499	1 288 929	853 699	929 527
Sopimusvastuut	120 000	120 000	120 000	120 000
Muut sopimukset		50 609		
Muut vastuut yhteensä	1 109 499	1 459 538	973 699	1 049 527

Tohmajärven kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen laatimista koskevissa liitetiedoissa on kerrottu Siun Soten / Hyvinvointialueen palkkaharmonisaation tilanteesta ja miten Tohmajärven kunta on vuoden 2022 tilinpäätöksessä käsitellyt nämä erät. Vuoden 2023 aikana ei palkkaharmonisaatioasiassa ole tehty mitään uusia toimielinpäätöksiä Tohmajärven kunnan puolella.

Hyvinvointialue on lähettänyt Tohmajärven kunnan kirjaamoon 7.2.2024 sähköpostiviestin otsikolla "Palkkaharmonisaatio ja siihen liittyvä laskutus". Tämän jälkeen hyvinvointialue on lähettänyt laskut palkkaharmonisaatiokulujen maksamista varten, yhteensä 655.460 euroa. Kunnanhallitus on todennut 11.3.2024 § 58, että kunnalla ei ole maksuvelvollisuutta kyseisten laskujen osalta.

#### 4.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. Tehtäväalueittain ilman sivutoimisia

	2023	2022
Talouden ja hallinnon toimiala	12	68
Lomituspalvelut	118	
Sivistystoimiala	98	99
Sosiaali- ja terveystoimiala	0	0
Keski-Karjalan Musiikkiopisto	24	23
Tekninen toimiala	16	43
<b>Yhteensä</b>	<b>268</b>	<b>233</b>

43) Taseeseen aktivoitunut henkilöstömenot;

	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan		
Palkat ja palkkiot	11 531 502	9 052 787
Henkilösivukulut	2 640 436	2 264 109
Eläkekulut	2 197 118	1 945 563
Muut henkilösivukulut	443 318	318 546
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-249 587	-158 012
Aktivoitunut palkat sivukuluineen	0	-184
<b>Henkilöstökulut yhteensä</b>	<b>13 922 351</b>	<b>11 158 700</b>

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueille tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut;

	2023	2022
Tohmajärven demarit ry	3665	4 225
Keskusta Tohmajärvi	2380	1 895
Keskusta Outokumpu	0	0
Tohmajärven Kokoomus ry	2032	1 139
Kristilliset Tohmajärvi	168	189
Tohmajärven Perussuomalaiset ry	293	291
Liike Nyt	459	721
<b>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</b>	<b>8 997</b>	<b>8 460</b>

## 45) Tilintarkastusyhteisölle suoritetut palkkiot eriteltynä;

	2023	2022
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	6876	5 465
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät	0	0
Tarkastuslautakunnan avustaminen	4048	4 546
Muut palkkiot	0	0
Palkkiot yhteensä	10 924	10 011

## 46) Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista;

Intressitahoksi määritellään oikeushenkilö, joka on kunnan kanssa määräysvalta- tai osakkuussuhteessa. Lisäksi intressitahoksi katsotaan kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä johtavat viranhaltijat.

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Tohmajärven Sijoitus Oy:lle 3.500.000 euron lainan, josta 31.12.2023 on avoimena 3.359.386,96 euroa. Lainasta peritään vuosittain kunnanhallituksen määrittelemän suuruista korkoa. Vuonna 2022 korko oli 2,8 %. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetusta lainasta. Kunnan arvion mukaan lainan takaisinmaksaminen nykyisellä maksuohjelmalla on epätodennäköistä, maksuohjelmaa joudutaan tarkistamaan lähivuosina. Kunnanjohtaja on ko. sijoitusyhtiön toimitusjohtaja.

## 4.6 Vesihuoltolain edellyttämät liitetiedot

### 4.6.1 Toimintakertomus

Vesihuoltolain (9.2.2001/119) 20 § (22.8.2014/681) mukaan kunnan tulee kirjanpidossa eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

Mikäli vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä Vesihuoltolain 17a §:n mukaisen kunnan päätöksen perusteella, myös huleveden viemäroinnin kirjanpito tulee eriyttää. Eriyttämällä pyritään tilinpäätöksen ja siinä esitettyjen tunnuslukujen perusteella arvioimaan, missä määrin vesihuollosta ja huleveden viemäroinnistä perittävät maksut kattavaa palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset pitkällä aikavälillä ja ovatko maksut kohtuullisia.

Kuntajaoston yleisohjeen mukaan vesihuoltolaitoskokonaisuus (vesihuolto ja huleveden viemärointi) tulee eriyttää kirjanpidollisesti joko kunnallisena liikelaitoksena tai taseyksikkönä. Sen sijaan huleveden viemärointi voidaan eriyttää muusta vesihuoltolaitoksen toiminnasta laskennallisesti. Erityisesti sekaviemäroidyillä alueilla huleveden viemäroinnille ei käytännössä ole mahdollista laatia tuloslaskelmaa, tasetta ja rahoituslaskelmaa muulla tavoin kuin laskennallisesti.

Kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon nro 112 koskien vesihuoltolain muutosten vaikutuksista kunnallisten vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen.

Ympäristölautakunta on käsitellyt kokouksessaan 29.9.2015/§ 105 hulevesien käsittelyä kunnassa ja todennut, että Tohmajärven kunnan vesihuoltolaitoksella ei ole hulevesiverkostoa, joten lainmuutos ei aiheuta toimenpiteitä vesihuoltolaitoksen toiminnassa.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 9.11.2015/§ 38 hyväksynyt Vesihuoltolaitoksen muuttamisen laskennallisesti eriytetystä yksiköstä kirjanpidollisesti eriytetyksi yksiköksi 1.1.2015 alkaen. Samalla valtuusto on vahvistanut vesihuoltolaitoksen avaavan taseen 1.1.2015, hyväksynyt lainaosuudeksi 752.649,82 euroa 10 vuoden maksuajalle ja sille perittäväksi koroksi 2 % vuotuista korkoa sekä vahvistanut peruspääomaksi 1.528.107,22 euroa ja sille perittäväksi 4 % vuotuista tuottoa.

#### Toiminta vuonna 2023

Vesihuoltolain 20 a § (22.8.2014/681) mukaisesti vesihuoltolaitoksen on laadittava kirjanpitolaissa tarkoitettu toimintakertomus.

Toiminnallisesti ja taloudellisesti vesihuoltolaitostoiminta toteutui vuonna 2023 pääosin talousarvion mukaisesti ja kunnanvaltuuston asettamat tavoitteet saavutettiin. Talousarvion veden ja jäteveden kulutusmaksujen tulot jäivät selvästi talousarvion mukaisesta tavoitteesta, joka johtuu talousveden kulutuksen selkeästä vähenemisestä. Vastaavasti taas erityisesti viemärlaitoksen menot jäivät talousarvion mukaisia menoja jonkin verran pienemmäksi. Kokonaisuutena vesihuoltolaitoksen toimintakate jäi hieman talousarvion mukaista tavoitetta pienemmäksi.

Talousveden laadussa ei havaittu merkittäviä poikkeamia ja jätevedenpuhdistamo toimi ympäristöluvan lupaehtojen mukaisesti lukuun ottamatta keväällä 2023 tapahtunutta biologisen puhdistusprosessin häiriötä.

Verkostoon pumpattu vesimäärä oli edellisiä vuosia huomattavasti pienempi, mutta myös verkostoveden kulutus laski huomattavasti edellisen vuoden tasosta. Myös laskutetun jäteveden määrä laski merkittävästi.

Jää seurattavaksi, onko verkostoveden kulutus vähentynyt pysyvästi kulutustottumusten muutoksen seurauksena vai onko kyse yksittäisestä poikkeavasta vuodesta. Puhdasvesiverkoston vuotovesiprosentti nousi edellisen vuoden tasosta, joka kertoo verkostovuotojen määrän olleen edellisvuotta isompi tai yksittäisten vuotojen olleen suurempia.

Vesihuoltoinvestointeja toteutettiin suunnitelmallisesti verkosto- ja automaatioasaneerausten muodossa määrärahojen puitteissa. Automaatioasaneerauksia toteutettiin pääasiassa jätevesikohteisiin. Vesihuoltoverkoston laajentaminen Hölhön teollisuusalueelle Tikkalaan valmistui vuoden 2023 alussa. Puhdasvesiverkostoon asennettiin virtausmittauskaivoja, joiden avulla pyritään siihen, että verkostovuodot olisivat nopeammin ja helpommin havaittavissa ja paikallistettavissa.

Aluehallintovirasto myönsi vuoden 2023 alussa ympäristöluvan uudelle jätevedenpuhdistamolle. Uuden puhdistamon toteutussuunnittelu kilpailutettuun keväällä 2023. Tarjouskilpailun perusteella toteutussuunnittelun laatijaksi valittiin Ramboll Finland Oy. Uuden jätevedenpuhdistamon toteutussuunnittelu valmistui pääosin vuoden 2023 loppuun mennessä.

Vuoden 2023 lopussa rekrytoitiin uusi kuntatekniikan päällikkö, joka vastaa vesihuoltolaitoksen toiminnasta vuoden 2024 alusta alkaen.

#### 4.6.2 Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	1-12 / 2023	1-12 / 2022
<b>LIIKEVAIHTO</b>	<b>829 272,22</b>	<b>893 965,44</b>
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	0,00	497,27
MATERIAALIT JA PALVELUT	-486 237,48	-462 418,53
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-162 160,47	-157 874,75
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-162 160,47	-157 874,75
PALVELUJEN OSTOT	-324 077,01	-304 543,78
HENKILÖSTÖKULUT	-186 550,77	-227 932,51
PALKAT JA PALKKIOT	-151 441,39	-184 751,43
HENKILÖSIVUKULUT	-35 109,38	-43 181,08
ELÄKEKULUT	-29 841,85	-36 907,68
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-5 267,53	-6 273,40
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-195 519,48	-187 645,80
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-195 519,48	-187 645,80
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-39 595,77	-17 040,41
<b>LIIKELYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ</b>	<b>-78 631,28</b>	<b>-574,54</b>
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-33 572,74	-34 990,07
MUUT RAHOITUSTUOTOT	0,00	88,08
MUILLE MAKSETUT KORKOKULUT	-3 010,59	-4 515,89
KORVAUS PERUSPÄÄOMASTA	-30 562,15	-30 562,15
MUUT RAHOITUSKULUT	0,00	-0,11
<b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)</b>	<b>-112 204,02</b>	<b>-35 564,61</b>
<b>LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT</b>		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-2,6	-0,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-2,8	-0,2
Voitto, %	-13,5	-4,0



## 4.6.3 Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

			2023	2022
<b>TOIMINNAN RAHAVIRTA</b>				
LIKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)			26 375,70	99 049,85
POISTOT JA ARVONALENTUMISET			195 519,48	187 645,80
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT			0,00	87,97
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT			0,00	-497,27
			<b>221 895,18</b>	<b>286 286,35</b>
<b>INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>				
INVESTOINTIMENOT			-561 680,52	-594 891,32
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT			0,00	4 516,17
			<b>-561 680,52</b>	<b>-590 375,15</b>
<b>TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>				
			<b>-339 785,34</b>	<b>-304 088,80</b>
<b>RAHOITUKSEN RAHAVIRTA</b>				
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS MUILTA			0,00	-75 265,00
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				
SAAMISTEN MUUTOS MUILTA			9 941,01	1 748,78
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS KUNNALTA/KY:LTÄ			0,00	874,50
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS MUILTA			-36 031,72	122 211,67
			<b>-26 090,71</b>	<b>49 569,95</b>
<b>RAHAVAROJEN MUUTOS</b>				
			<b>-365 876,05</b>	<b>-254 518,85</b>
<b>RAHAVARAT</b>				
	31. 12.	0,00		0,00
	1. 1.	0,00	0,00	0,00
<b>LIIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT</b>				
			2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €			0,00	-38 850,59
Investointien tulorahoitus, %			39,5	25,5
Laskennallinen lainanhoitokate			12,8	5,5
Kassan riittävyys, pv			0	0
Quick ratio			0,2	0,2
Current ratio			0,2	0,2

## 4.6.4 Vesihuoltolaitoksen tase

	12/2023	12/2022
<b>VASTAAVAA</b>		
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>		
AINEELLISET HYÖDYKKEET	3 346 218,38	2 980 057,34
MAA- JA VESIALUEET	19 509,79	19 509,79
RAKENNUKSET	5 253,86	7 024,94
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	2 990 156,81	2 375 591,09
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	331 297,92	577 931,52
SIJOITUKSET	7 485,19	7 485,19
OSAKKEET JA OSUUDET	7 485,19	7 485,19
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ</b>	<b>3 353 703,57</b>	<b>2 987 542,53</b>
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>		
SAAMISET	76 002,75	85 943,76
LYHYTAIKAISET SAAMISET	76 002,75	85 943,76
MYYNTISAAMISET	76 002,75	85 943,76
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ</b>	<b>76 002,75</b>	<b>85 943,76</b>
<b>VASTAAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>3 429 706,32</b>	<b>3 073 486,29</b>
<b>VASTATTAVAA</b>		
<b>OMA PÄÄOMA</b>		
PERUSPÄÄOMA	1 528 107,22	1 528 107,22
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	1 059 095,81	1 094 660,42
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-112 204,02	-35 564,61
<b>OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>2 474 999,01</b>	<b>2 587 203,03</b>
<b>VIERAS PÄÄOMA</b>		
PITKÄAIKAINEN	0,00	75 264,82
LAINAT RAHOITUS- JA VAKUUTUSLA	0,00	75 264,82
LYHYTAIKAINEN	954 707,31	411 018,44
LAINAT RAHOITUS- JA VAK.LAITOK	37 600,00	176 088,61
LAINAT KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄLTÄ	718 209,20	0,00
OSTOVELAT	160 490,83	156 067,58
KOROTTOMAT VELAT KUNNALTA/KUNT	5 073,18	1 046,46
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	2 247,64	3 707,27
SIIRTOVELAT	31 086,46	74 108,52
<b>VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ</b>	<b>954 707,31</b>	<b>486 283,26</b>
<b>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</b>	<b>3 429 706,32</b>	<b>3 073 486,29</b>
<b>LIIKELAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT</b>		
Omavaraisuusaste, %	72,2	84,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	115,1	54,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 euroa	947	1 059
Lainakanta 31.12., 1000 euroa	756	251
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 euroa	756	251
Lainasaamiset 31.12., 1000 euroa	0	0

## 4.6.5 Vesihuoltolaitoksen investointiosan toteutumisvertailu

## INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU 1-12 / 2023

	TA 2023	Muutokset	TA 2023	Toteutuma 1-12 / 2023	Poikkeama	Tot-%
5493Jv-puhdist. yleissuun. ja ymplu	-100 000,00	-115 000,00	-215 000,00	-240 527,16	-25 527,16	111,87 %
Menot	-100 000,00	-115 000,00	-215 000,00	-240 527,16	-25 527,16	111,87 %
5521 Kunnallistekniikka Hölhö	0	-80 000,00	-80 000,00	-65 776,97	14 223,03	82,22 %
Menot	0	-80 000,00	-80 000,00	-65 776,97	14 223,03	82,22 %
5524 Vesijohto san. Sininentie	0	-40 000,00	-40 000,00	-42 540,28	-2 540,28	106,35 %
Menot	0	-40 000,00	-40 000,00	-42 540,28	-2 540,28	106,35 %
Y300 Jvh- ja vh-saneeraus	-290 000,00	290 000,00	0	0	0	
Menot	-290 000,00	290 000,00	0	0	0	
Y301 Uusien kaavat. kunn.tekn.rak.	-80 000,00	80 000,00	0	0	0	
Menot	-80 000,00	80 000,00	0	0	0	
Y302 Automaatiosaneeraus	-70 000,00	-30 000,00	-100 000,00	-95 762,98	4 237,02	95,76 %
Menot	-70 000,00	-30 000,00	-100 000,00	-95 762,98	4 237,02	95,76 %
Y303 Pumppaamosaneeraukset	0	-90 000,00	-90 000,00	-45 713,52	44 286,48	50,79 %
Menot	0	-90 000,00	-90 000,00	-45 713,52	44 286,48	50,79 %
Y304 Jv vuotovesien hallinta	0	-30 000,00	-30 000,00	-12 569,32	17 430,68	41,90 %
Menot	0	-30 000,00	-30 000,00	-12 569,32	17 430,68	41,90 %
Y305 Virtausmittauskaivot	0	-60 000,00	-60 000,00	-58 790,29	1 209,71	97,98 %
Menot	0	-60 000,00	-60 000,00	-58 790,29	1 209,71	97,98 %
Y306 Vesiverk. radanalitukset	0	-40 000,00	-40 000,00	0	40 000,00	0,00 %
Menot	0	-40 000,00	-40 000,00	0	40 000,00	0,00 %
<b>RAPORTTI YHTEENSÄ</b>	<b>-540 000,00</b>	<b>-115 000,00</b>	<b>-655 000,00</b>	<b>-561 680,52</b>	<b>93 319,48</b>	<b>85,75 %</b>
Menot	-540 000,00	-115 000,00	-655 000,00	-561 680,52	93 319,48	85,75 %
Tulot	0	0	0	0	0	
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien myynnit	0	0	0	0	0	

## Toimitila- ja vuokrauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	320 272,63	503 986,07
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut	-253 561,60	-287 185,76
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-169 651,31	-207 664,82
Palvelujen ostot	-83 910,29	-79 520,94
Henkilöstökulut	-2 673,17	-25 297,98
Palkat ja palkkiot	-1 393,26	-21 197,14
Henkilöstösivukulut	-1 279,91	-4 100,84
Eläkekulut	-1 064,72	-3 390,54
Muut henkilöstösivukulut	-215,19	-710,30
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-290 580,61	-274 529,30
Liiketoiminnan muut kulut	-107 721,06	-269 993,31
Liikelylijäämä/alijäämä	-334 263,81	-353 020,28
Poistoeron vähennys	21 783,40	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-16,77
Muille maksetut korkokulut	0,00	-16,77
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-312 480,41	-353 037,05

## 5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

### 5.1 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Tohmajärvellä 28. päivänä maaliskuuta 2024

---

Helena Pakarinen  
puheenjohtaja

---

Vuokko Väistö

---

Tommi Pesonen

---

Mikko Simpura

---

Matti Kuittinen

---

Vilho Mikkonen

---

Elina Väistö

---

Mikko Löppönen  
kunnanjohtaja

### 5.2 Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tohmajärvellä \_\_\_/\_\_\_ 2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

---

Taina Törrönen, JHT, HT

## 6. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista

### Kirjanpitokirjat

Päiväkirjat

Pääkirjat

Laskuluettelot

Osakirjanpidot

Tase-erittelyt

Tasekirja

### Tositelajit

Alkusaldot

Talousarvio

Lisämääräraha

Muistio, ulk. RD

Muistio, sis. RD

Muistio, ulk. Rondo

Muistio, sis. Rondo

Käyttöomaisuus

KOM-muistiot

Sisäiset laskut, Rondo

Palkat

Pankkitositteet

Manuaalisuoritukset

Viitesuoritukset

Hyvityslaskujen kuittaus

Tileistä poistot

Ostolaskut

Ostomaksut

Ostolaskut

Ostomaksut

Laskulajit 12–99

Konsernin alkusaldot

Konserni tytäryhtiöt/kuntayhtymät

Konsernin kirjaukset

tos.nro

ALKUSA

1001–1004

BUD

2001–2002

BUDL

3001–3007

MUIST1

10001–10067

MUISIS

20001–20002

MUIRO2

15001–15302

MUIRS2

25001–25064

KOMTOS

34001–34138

KOMMUI

39001–39030

SISROP

40001–40207

PALKAT

100001–100049

PANKKI

108298–108931

MRPMAN

5110001–5110371

MRPVII

5210001–5210605

MRPHYV

5310001–5310101

MRPK

5410001–5410011

OSTOT

8000001–8004345

OMAKSU

8990001–8990273

ORPRO

8004346–8006151

ORPMAK

8990274–8990299

numerointi II:n mukaan

KLALKU

99910001–9910005

KLYHT

99920001–9920012

KLIKIRJ

99930001–9930003

## 7. Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pysyvästi säilytetään sähköisenä tasekirja sekä tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus.

10 vuotta säilytettäviä ovat kirjanpitokirjat, tililuettelo sekä tilikauden tositteet ja muu kirjanpitoaineisto (mm. tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt).

5 vuotta säilytettäviä ovat täsmäytys selvitykset ja sovelluslokit samoin osakirjanpitojen päiväkirjat.

This document contains 126 pages before this page  
Dokumentet inneholder 126 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 126 sivua ennen tätä sivua  
Dette dokument indeholder 126 sider før denne side

Detta dokument innehåller 126 sidor före denna sida

### HELENA PAKARINEN

61399ce0-7d05-4975-8047-7f46fa14ea3b - 2024-03-28 09:46:04 UTC +02:00  
BankID / MobileID - f28ef34b-f619-42f9-9249-fbf6a5cf8c78 - FI

### TOMMI PESONEN

66129751-c11f-4dd6-996c-a3578b0d2b39 - 2024-03-28 10:27:22 UTC +02:00  
BankID / MobileID - 46e2b0b9-cd86-4863-8a1b-dc91ae526c7a - FI

### MATTI EINO OLAVI KUITTINEN

1a557018-c256-40c6-8c95-c1f82456ca0f - 2024-03-28 22:28:20 UTC +02:00  
BankID / MobileID - 860c8931-1302-4551-98c6-83654344c02c - FI

### ELINA VÄISTÖ

72b7c75b-19b4-416f-9e1a-044c3618d581 - 2024-03-30 09:06:11 UTC +02:00  
BankID / MobileID - 0e856212-5941-4f16-9005-1271d5365d0b - FI

### MIKKO SAMULI SIMPURA

70637b7e-01dd-4c07-949b-a77a2ac23aeb - 2024-04-01 21:02:10 UTC +03:00  
BankID / MobileID - e36a55f4-1748-4877-b273-445b88d3f8a4 - FI

### VUOKKO ORVOKKI VÄISTÖ

8418ae10-d78e-49c7-b63f-8b5ec9c6e361 - 2024-04-01 23:27:51 UTC +03:00  
BankID / MobileID - de70ee67-eda3-4ce6-9e14-b8d8f3854343 - FI

### VILHO ENSIO MIKKONEN

3a238d7f-c9f0-437e-89e0-c4984578e820 - 2024-04-02 08:05:53 UTC +03:00  
BankID / MobileID - 1382329a-651c-4f16-acf0-1664f4d164ea - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

**SIGNATURES****ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 127 pages before this page  
Dokumentet inneholder 127 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 127 sivua ennen tätä sivua  
Dette dokument indeholder 127 sider før denne side

Detta dokument innehåller 127 sidor före denna sida

**MIKKO ANTERO LÖPPÖNEN**

3b5276cc-57e0-4262-82d3-87c093ed2027 - 2024-04-02 08:16:41 UTC +03:00  
BankID / MobileID - 4434c899-30bd-4be5-82f5-ea8e6de39a5b - FI

authority to sign  
representative  
custodial

asemavaltuus  
nimenkirjoitusoikeus  
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt  
firmateckningsrätt  
förvaltare

autoritet til å signere  
representant  
foresatte/verge

myndighed til at underskrive  
repræsentant  
frihedsberøvende



**SIGNATURES****ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 128 pages before this page

Dokumentet inneholder 128 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 128 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 128 sider før denne side

Detta dokument innehåller 128 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende